

Oplegvel Raadsstuk

Portefeuille E. Cassee
Auteur Dhr. R. Penning
Telefoon 5113534 E-mail: rpenning@haarlem.nl
STZ/RB Reg.nr. 2010/288562
Te kopiëren: A
B & W-vergadering van 19 oktober 2010

Onderwerp

Vaststelling Haarlem Maatschappelijk op de Kaart

DOEL:

Het vaststellen van Haarlem Maatschappelijk op de Kaart, een strategische visie op de ruimtelijke structuur van maatschappelijke voorzieningen, is volgens artikel 2 van het Protocol actieve informatieplicht een bevoegdheid van de raad.

B&W

Het college stelt de raad voor:

1. kennis te nemen van de resultaten van de consultatie van professionele partijen die verwerkt zijn volgens de reactie genoemd in bijlage A van dit raadsstuk;
2. Haarlem Maatschappelijk op de Kaart vast te stellen met inachtneming van de wijzigingen zoals omschreven in bijlage A van dit raadsstuk.
3. Het besluit heeft geen financiële consequenties.
4. Het college stuurt dit voorstel naar de gemeenteraad, nadat de commissie Ontwikkeling en Samenleving hierover een advies heeft uitgebracht. Voorafgaand hieraan vindt op 30 september 2010 een presentatie in de Raadsmarkt plaats.
5. Het besluit tot vaststelling wordt bekend gemaakt door publicatie in de Stadskrant alsmede via de gemeentelijke website; de media krijgen een persbericht.

Raad:

Besluit in te vullen door griffie	Moties en amendementen in te vullen door griffie
☐ Conform	☐ Ja
☐ Gewijzigd	☐ Nee
☐ Aangehouden	
☐ Afgevoerd	Datum vergadering

Raadsstuk

Onderwerp: Vaststelling Haarlem Maatschappelijk op de Kaart

Reg.nummer: 2010/288562

1. Inleiding

In het Structuurplan Haarlem 2020 zijn gebieden aangewezen die in potentie geschikt of kansrijk zijn om (nieuwe) sociaal-maatschappelijke voorzieningen te vestigen. De meer concrete invulling was open gelaten. Doorgaans wordt ad-hoc door verenigingen en instellingen in overleg met de gemeente gezocht naar oplossingen voor huisvestingsproblemen. Dit brengt het risico mee dat er teveel vanuit afzonderlijke sectoren als welzijn, zorg of onderwijs wordt gewerkt.

Vanuit de vorige raad ontstond een duidelijke behoefte aan meer zicht op aanbod en spreiding van de maatschappelijke voorzieningen, hoe die aansluit bij de wensen en ontwikkelingen in de toekomst en aan meer coördinatie van de ruimtevragen. Dit heeft zich vertaald in deze visie met de titel: Haarlem Maatschappelijk op de Kaart.

Duurzaamheid

Gekozen is voor de integrale aanpak van een aantal complexe vraagstukken. Ook worden zaken niet in probleemtermen geanalyseerd. Het gaat er om kansen te benutten om de sociaal-maatschappelijke voorzieningenstructuur naar een hoger plan te tillen. Zowel gemeente als de partijen in het veld staan voor de uitdaging de kansen zó te benutten dat het niet gaat om alleen maar meer, maar vooral ook om anders. In het kader van duurzaamheid is meervoudig ruimtegebruik uitgangspunt. Zo is er is niet alleen maar sprake van een bouwopgave met uitbreidingsbehoefte. Kansen liggen er om de voorzieningenstructuur anders te organiseren waarbij de inzet van multifunctionele accommodaties een belangrijke rol speelt.

Haarlem Maatschappelijk op de Kaart

De visie brengt belangrijke toekomstige ontwikkelingen en (ruimte)behoeften in beeld op het gebied van welzijn, onderwijs, zorg, cultuur en sport. Vanuit diverse invalshoeken worden die met elkaar verbonden en wordt een richting gegeven voor ruimtelijke ontwikkelingen voor de komende jaren. Daarmee wordt een duidelijke koppeling tot stand gebracht tussen sociaal en fysiek. Concrete keuzen moeten worden uitgewerkt in gebiedsvisies.

De visie bestaat uit de volgende onderdelen:

Deel A: in het eerste deel worden de contouren beschreven van de hoofdstructuur van sociaal maatschappelijke voorzieningen op middellange termijn. Benadering vindt plaats per stadsdeel. In de afsluitende uitvoeringsparagraaf staan acties die er op gericht zijn het onderwerp op structurele wijze op de agenda te krijgen bij de ontwikkeling van gebiedsvisies en sectoraal beleid. Ook is invulling gegeven aan de wijze waarop de regierol van de gemeente verder vorm kan worden gegeven.

Deel B: het tweede deel bevat achtergrondinformatie die mede nodig was om te komen tot de visie.

Deel C: een atlas met kaartmateriaal met een inventarisatie en spreiding van de diverse maatschappelijke voorzieningen over de stad.

Verder is de kracht van de visie er ook in gelegen dat:

- de visie een handvat biedt voor de ontwikkeling of bijstelling van het eigen gemeentelijk accommodatiebeleid;
- het voor de gemeenteraad een kaderstellend document is;

- professionele partijen duidelijkheid wordt geboden over de gewenste richting van de ruimtelijke ontwikkeling van de maatschappelijke voorzieningen;
- genoemde partijen ruimte voor inpassen nieuwe inzichten en innovaties wordt geboden;
- belangrijke input aanwezig is bij de ontwikkeling van gebiedsvisies en stedenbouwkundige plannen.

Gemeente heeft vooral regierol

De gemeente heeft in eerste instantie vooral een regisserende rol: zij faciliteert (ruimtelijk instrumentarium, bijeenbrengen partijen) partijen die zorgen voor maatschappelijke activiteiten of die (on)bebouwde ruimte realiseren die nodig is om die activiteiten mogelijk te maken. Op een aantal terreinen kan ze via het financiële instrumentarium en/of als vastgoedeigenaar meer direct richting geven aan gewenste ontwikkelingen. Met behulp van uitwerking in gebiedsvisies en sectoraal beleid moet verder gestuurd worden. Binnen deze context is er een aanzet tot een uitvoeringsstrategie opgesteld, die de gemeente een handvat moet bieden bij de uitoefening van deze rol.

Prioritering en fasering

Het (ruimtelijk) kaderstellende karakter van deze visie en de (vooral regisserende) rol die de gemeente heeft bij het realiseren van een voorzieningenprogramma, brengen met zich mee dat prioritering en fasering moeilijk zijn aan te geven. Het tempo waarin een en ander tot uitvoering kan worden gebracht wordt niet alleen bepaald door financiële (on)mogelijkheden, sectoraal beleid en politieke prioriteiten en maar vooral ook door het “meewerken of verleiden” van uitvoerende partners in het veld. Verdere verdieping, gericht op uitvoering en een concreet investeringsprogramma dient vanuit de diverse beleidsvelden op maatschappelijk terrein aangestuurd te worden.

Proces

Het college van burgemeester en wethouders heeft op 22 december 2009 (reg.nr. STZ/RP 2009/237638) ingestemd met de concept nota Haarlem Sociaal op de Kaart. Bij de totstandkoming ervan is gebruik gemaakt van de input van diverse ambtelijke disciplines en externe partijen. Na bespreking in de raadscommissie Ontwikkeling en Samenleving is het concept vrijgegeven voor overleg met betrokken professionele partijen.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. kennis te nemen van de resultaten van de consultatie van professionele partijen die verwerkt zijn volgens de reactie genoemd in bijlage A van dit raadsstuk;
2. Haarlem Maatschappelijk op de Kaart vast te stellen met inachtneming van het gestelde in bijlage A van dit raadsstuk;

3. Beoogd resultaat

De visie is een instrument om op meer planmatige wijze maatschappelijke voorzieningen plek te geven in de stad en professionele partijen, veelal uitvoerder, te verleiden en te committeren om er invulling aan te geven.

4. Argumenten

Het voorstel geeft uitwerking aan gewenst beleid

In vervolg op het Structuurplan Haarlem 2020 bestond in de vorige raad behoefte aan meer zicht op de ontwikkeling van en regievoering bij aanbod en spreiding van de sociaal maatschappelijke voorzieningen. Haarlem Maatschappelijk op de Kaart voorziet hierin en is nu gereed voor vaststelling door de gemeenteraad.

Consultatie van professionele partijen

De consultatie van professionele partijen is in januari 2010 gestart. Dit heeft bijgedragen aan een grote bekendheid met en begrip van de visie, waarvoor een duidelijk draagvlak bestaat.

Verwerking resultaten consultatie

Voor de inhoudelijke verwerking van de resultaten van de consultatie wordt verwezen naar bijlage A bij dit raadstuk, resultaten consultatieronde professionele partijen.

6. Uitvoering

- Het besluit tot vaststelling wordt bekendgemaakt in de Stadskrant en via de gemeentelijke website;
- Er wordt een persbericht uitgegeven;
- De vastgestelde visie wordt op de gemeentelijke website beschikbaar gesteld;
- Wanneer de visie is vastgesteld, dient het als toetsingskader bij o.a. gebiedsvisies en sectoraal (maatschappelijk) beleid.

7. Bijlagen

Bijlage A: Resultaten consultatieronde professionele partijen

Bijlage B: visie-stuk (ter inzage)

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. kennis te nemen van de resultaten van de consultatie van professionele partijen die verwerkt zijn volgens de reactie genoemd in bijlage A van dit raadsstuk;
2. Haarlem Maatschappelijk op de Kaart vast te stellen met inachtneming van het gestelde in bijlage A van dit raadsstuk;

Gedaan in de vergadering van (wordt ingevuld door de griffie)

De griffier

De voorzitter

BIJLAGE A: resultaten consultatieronde professionele partijen
Behoort bij Raadsstuk “Vaststelling Haarlem Maatschappelijk op de Kaart”, visie op de
ruimtelijk structuur maatschappelijke voorzieningen 2010-2020
Registratienummer:

Inleiding

De visie op de ruimtelijke structuur maatschappelijke voorzieningen 2010-2020 is afgelopen voorjaar aan diverse professionele partijen uit het veld of overkoepelende organisaties ter consultatie aangeboden. In de meeste gevallen heeft dit geleid tot mondelinge toelichtingen, al dan niet via een presentatie en discussie in een breder samengesteld platform. In een enkel geval is volstaan met alleen toezending en verzoek om commentaar.

Aan de volgende partijen is de visie ter consultatie aangeboden en/of gepresenteerd:

- de stadsdeelorganisaties St. Dock, Haarlem Effect en Kontext;
- de woningcorporaties Ymere, Elan Wonen en Pré Wonen;
- Stichting Kinderorganisatie Spaarne en Stichting Kinderopvang Haarlem;
- Schoolbesturen Onderwijs werkgroep Huisvesting en Financiën;
- WMO-raad;
- Platform Wonen, Welzijn, Zorg Zuid-Kennemerland waarin besturen van AWBZ zorginstellingen vertegenwoordigd zijn en Vereniging Bedrijfstak Zorg.

Daarnaast is de visie toegestuurd en/of gepresenteerd aan 4 stadsdeeleverleggen.

Resultaten

De algehele teneur is dat men waardering heeft voor de nota, die veel informatie oplevert en dat met instemming kennis wordt genomen van de visie. In het kader van de door veel partijen gewenste gemeentelijke regievoering, acht men de visie een noodzakelijk instrument. Deze geeft ook aan hoe en waar diverse partijen verbonden kunnen worden. Een aantal vragen of onduidelijkheden zijn direct beantwoord of toegelicht. Waar nodig heeft dit geleid tot ondergeschikte tekstaanpassing om de leesbaarheid te vergroten. Overige tekstuele onvolkomenheden en fouten op de kaart zijn hersteld. Daarnaast zijn nog opmerkingen gemaakt of vragen gesteld die tot de navolgende specifieke beantwoording aanleiding geven. In een aantal gevallen heeft ook dit geleid tot aanpassingen van tekst en/of kaart.

organisatie	vraag	antwoord
Kinderopvang	Vanuit de kinderopvangorganisaties wordt gewezen op onvoldoende duidelijkheid rondom de gedifferentieerde behoefte per stadsdeel aan kinderopvang. Gewezen wordt op recent onderzoek dat hier meer inzicht in biedt.	Op dit punt is in diverse hoofdstukken onder de relevante paragrafen de tekst deels gewijzigd, danwel een passage opgenomen die rekening houdt met deze onderzoeksuitkomsten.
Stadsdeelorganisaties	Er wordt een verdiepingsslag gemist, die meer inzicht brengt in de vraag naar welzijnsvoorzieningen en bevolkingskenmerken	Haarlem Maatschappelijk op de Kaart fungeert primair als ro-instrument op structuurvisie niveau. Het feitelijke aanbod op detailniveau (wat, waar, voor wie, tegen welke prijs) past daar niet in.
Stuurgroep Wonen, Welzijn, Zorg	Biedt de visie voldoende kader voor het realiseren van wijkgerichte zorginfra en daarbinnen wijkzorgcentra?	De visie is een eerste fase, waarin kansen staan aangegeven voor afstemming op stads(deel)niveau. Zorgorganisaties zullen zelf moeten aangeven wat nodig is.
	Gemeente dient zich expliciet uit te spreken over haar regierol. (Zorg)-organisaties dienen elkaar ook tijdig en goed te informeren over hun plannen.	In het (aangepaste) hoofdstuk uitvoerbaarheid wordt ingegaan op de wijze waarop gemeente regierol verder wil invullen..
SHDH/GGZ	Vervanging grootschalige instellingen door kleinschalige voorzieningen gaat (mogelijk) niet gebeuren voor 2020.	Het gaat om een trendmatige ontwikkeling die al in gang is gezet, niet om een eindbeeld dat in 2020 gerealiseerd is.

St. Jacob	Herkent zich niet altijd in aantallen beschermd en verzorgd wonen.	In het algemeen geldt dat de (normatieve) cijfers voldoende richting geven voor een benadering op stedelijk of stadsdeelniveau.

Van diverse kanten deed zich overigens de behoefte voelen van een samenvatting, reden om deze alsnog in de visie op te nemen. Bovendien moet opgemerkt worden dat vanwege de recente publicatie van de nieuwe bevolkingsprognose de tekst en de tabellen in deel B Analyse en toelichting, op dit punt aangepast is.

Haarlem Maatschappelijk op de Kaart

*Visie op de ruimtelijke structuur van maatschappelijke voorzieningen
2010-2020*

Gemeente Haarlem
juli 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Deel A De Visie	
1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Opgave	7
1.3 De gemeentelijke rol	7
1.4 Kader	8
1.5 Status	8
1.6 Proces	9
1.7 Leeswijzer	9
2. Trends en ontwikkelingen	11
2.1 Bevolkingsontwikkeling	11
2.2 Inhoudelijke ontwikkelingen per beleidsterrein	11
2.2.1 Welzijn en maatschappelijke opvang	11
2.2.2 Onderwijs en kinderopvang	12
2.2.3 (Gezondheids)zorg	14
2.2.4 Sport	14
2.2.5 Cultuur	15
3. Bouwstenen	17
3.1 Principes en keuzes	17
3.2 Overige bouwstenen	18
3.2.1 Welzijn en maatschappelijke opvang	18
3.2.2 Onderwijs en kinderopvang	19
3.2.3 (Gezondheids)zorg	20
3.2.4 Sport	21
4. De ruimtelijke vertaling	23
4.1 Haarlem-Noord	23
4.2 Haarlem-Centrum	27
4.3 Haarlem-Zuid-West	30
4.4 Haarlem-Oost	31
4.5 Schalkwijk	34
5. Uitvoerbaarheid	39
Deel B Analyse en toelichting	41
6. Bevolkingsontwikkeling	41
7. Sociaal-maatschappelijke voorzieningen	45
7.1 Maatschappelijke voorzieningen in stadsdelen	45
7.2 Waardering huidige situatie	48
8. Mogelijke voorzieningen tot 2020 per stadsdeel	51
Deel C	
Kaarten atlas	

SAMENVATTING

Visie op de ruimtelijke structuur van maatschappelijke voorzieningen 2010-2020

Haarlem Maatschappelijk op de Kaart

In het in 2005 vastgestelde Structuurplan Haarlem 2020 zijn gebieden aangewezen die in potentie geschikt of kansrijk zijn om (nieuwe) sociaal-maatschappelijke voorzieningen te vestigen of te clusteren. De meer concrete invulling is open gelaten.

In de praktijk wordt ad hoc door verenigingen, instellingen of andere initiatiefnemers in overleg met de gemeente gezocht naar oplossingen voor huisvestingsvraagstukken. Dit brengt het risico mee dat er teveel vanuit afzonderlijke sectoren als welzijn, zorg of onderwijs wordt gedacht. Vanwege haar positie als overkoepelende lokale overheid voert de gemeente regie in een complex proces waarbij meerdere partijen betrokken zijn. Om deze regierol beter te kunnen invullen ontstond een duidelijke behoefte aan meer zicht op aanbod en spreiding van de maatschappelijke voorzieningen, hoe die aansluit bij de wensen en ontwikkelingen in de toekomst en hoe dit ruimtelijk in te passen. Dit heeft zich vertaald in deze visie. Tegelijkertijd is de visie een handvat voor de ontwikkeling of bijstelling van het eigen gemeentelijk accommodatiebeleid, met aanbevelingen voor nieuwe vormen van gecombineerd gebruik of andere keuzes voor locaties en gebruik.

De visie

Het gaat met nadruk om een kaderstellend document. De kracht van *Haarlem Maatschappelijk op de Kaart* ligt er in dat nu voor het eerst integraal zichtbaar wordt, welke ruimtelijke claims vanuit afzonderlijke sociale beleidsvelden kunnen worden verwacht en hoe die in clusters samen kunnen vallen. Met de visie kunnen wensen en ontwikkelingen in samenhang ruimtelijk gestuurd worden.

Een en ander gebaseerd op:

- trends en ontwikkelingen in het algemeen en per beleidsveld
- ruimtelijke uitgangspunten
- normatieve gegevens of kengetallen

Verder ligt de focus in belangrijke mate op de hoofd- of basisstructuur van maatschappelijke voorzieningen, d.w.z. de potentiële dragers van de sociaal-maatschappelijke infrastructuur. Belangrijke insteek is verder de gemeentelijke prioriteitstelling van vooral interventie in die wijken (buurten) waar kwetsbaarheid en leefbaarheid onder druk staan: delen van Noord, Oost en Schalkwijk.

Duurzaamheid

Zowel gemeente als de partijen in het veld staan voor de uitdaging de kansen zó te benutten dat het niet gaat om alleen maar meer maar ook om anders. Met het oog op het streven naar een duurzame ruimtelijke kwaliteit, is meervoudig ruimtegebruik uitgangspunt. Er is niet alleen maar sprake van een bouwopgave met uitbreidingsbehoefte. Talrijke kansen liggen er om de voorzieningenstructuur anders te organiseren waarbij de inzet van multifunctionele accommodaties een belangrijke rol kan spelen.

Wijkgerichte insteek

Haarlem Maatschappelijk op de Kaart geeft de wijken en stadsdelen richting mee. In de eerste plaats is de visie een ruimtelijk ordeningsinstrument. Het gaat er om ruimtelijk de kansen te benutten om de sociaal-maatschappelijke voorzieningenstructuur te optimaliseren. Daarmee vormt de visie een afwegingskader waaraan de diverse initiatieven uit de verschillende beleidsvelden getoetst kunnen worden.

Anderzijds gaat het om een programmatische richting. In dat kader zijn relevante toekomstige ontwikkelingen en (ruimte)behoefte op het gebied van welzijn, onderwijs, zorg, cultuur en sport in beeld gebracht. In feite krijgen de wijken en stadsdelen een pakket mee dat op gebiedsniveau met alle relevante partijen verder uitgewerkt moet worden.

De visie op de kaart

Welk pakket aan voorzieningen accommodaties kan gekoppeld worden aan welke ruimtelijke ingrepen in de stad? Voor de komende 10 jaar staan die op de visiekaart aangegeven. Hiermee wil de gemeente laten zien waar zij voor wat betreft de hoofdstructuur aan maatschappelijke voorzieningen een duidelijke koppeling tot stand wil brengen tussen “stenen” en “mensen”. De visie is echter geen blauwdruk met een statisch karakter. Ze geeft de gewenste richting aan de ruimtelijke ontwikkeling van de maatschappelijke voorzieningen. Daarbinnen is er voldoende flexibiliteit om nieuwe inzichten en innovaties in te passen bij de concrete invulling op bv. gebiedsniveau. Uitgaande van de programmatische behoefte, staan onderstaande kansen(clusters) op de visiekaart.

Noord

- Delftplein, ziekenhuislocatie met zorggerelateerde voorzieningen en een stevig woonzorgprogramma
- Delftwijk/Marsmanplein in samenhang met Jan Gijzenzone rond Haarlem stadion met ontwikkeling een of meerdere multifunctionele accommodaties voor brede school, welzijn, kinderopvang, Centrum voor Jeugd en Gezin, kleinschalige woonzorg met zorgsteunpunt
- Her te ontwikkelen Werfstraat/Krugerkade e.o. met mogelijkheden voor breed maatschappelijk programma in multifunctionele accommodaties voor brede school, welzijn, eerstelijns gezondheidscentrum, Centrum voor Jeugd en Gezin, kleinschalige woonzorg, kinderopvang
- Een aantal meer verspreid liggende locaties/accommodaties ten behoeve van tekorten op gebied van (kleinschalige) woonzorg, kinderopvang, een eerstelijns gezondheidscentrum en ateliers/oefenruimten

Centrum

- Stationsbuurt is zoeklocatie voor een kleinschalige woonzorgvoorziening met steunpunt en een eerstelijns gezondheidscentrum
- alternatieve locatie is de Egelantier als Stationsbuurt niet voldoende soelaas biedt
- Raaks zoekgebied voor uitbreiding capaciteit kinderdagopvang

Zuid-West

- Remise terrein, met kansen voor ontwikkeling van multifunctionele accommodatie (brede school) met een breed voorzieningenpakket op gebied van onderwijs en opvang, welzijnsvoorzieningen incl. Centrum voor Jeugd en Gezin; wonen +zorginfra
- Herinrichten van multifunctionele locatie Leidseplein met mogelijkheden voor realisatie van een geïntegreerd pakket voorzieningen (educatie, opvang, welzijn)
- Herontwikkeling rond Koningstein, net buiten het Centrum, biedt kansen om de Hannie Schaftschool te betrekken in een brede school ontwikkeling in het Rozenprieel
- langs het spoor, achter Kinderhuissingel alternatieve locatie voor Flintys
- verspreid een aantal locaties, Vitae Vesper, EKP-terrein en rond verzorgingshuis de Blinkert, met vooral kansen voor specifieke woonzorg milieus

Oost

- v. Zeggelenplein met een brede school en Parkwijk centrum, in nabijheid van het winkelcentrum met een brede school ontwikkeling, waarin ruimte voor een steunpunt welzijn
- Slachthuissterrein, een woonzorgprogramma met zorggerelateerde voorzieningen zoals bv. een gezondheidscentrum als deze in Zuidstrook niet meegenomen wordt; oude industriële gebouwen lenen zich voor uitbreiding aanbod ateliers en integreren jongerencentrum
- Zuidstrook Slachthuisbuurt, m.n. de omgeving van de supermarkt leent zich voor aanbod van verzorgd wonen, te combineren met een breed gezondheidscentrum als op Slachthuissterrein deze voorziening niet meegenomen wordt

Schalkwijk

- Modernisering en herstructurering zorginfra in Boerhaavewijk

- Floris van Adrichemlaan, een centrale zone in een te herontwikkelen gebied, met kansen voor geïntegreerd programma voor welzijn, opvang en educatie in een brede school
- met als kern de KG-locatie vorming gezondheidspark waarin opgenomen het ziekenhuis, zorghotel, de Boerhaavekliniek nieuwe stijl, breed eerstelijns gezondheidscentrum, zorgwoningen (geen toevoeging maar ter compensatie), andere (para)medische diensten, wellnessfaciliteiten + plus daaraan verbonden horeca rond het voormalige belastingkantoor Belcanto en het deel van de locatie 023
- gebied rond Aziëweg met kleinschaliger invulling van woonzorginfra (50 beschermd wonen, 100 verzorgd wonen)
- scholenstrook Belgiëlaan, in samenhang met locatie Prisma, biedt mogelijkheden voor geïntegreerd programma voor sport en speelvoorzieningen, welzijn, opvang in een brede school ontwikkeling
- vrijkomende scholenlocatie Zwemmerslaan beoordelen op bijdrage realisatie zorgwoningen met zorginfrastructuur
- eventuele herontwikkeling van scholenlocaties Zwemmerslaan en Frieslandlaan/Zevenwoudenplantsoen en van zorginstelling Molenburg in samenhang bekijken, met kansen op een centraal gelegen brede school of scholencluster, speeltuin en kleinschalig wonen met zorginfra.

Gemeente heeft vooral regierol

De gemeente is zich bewust dat zij in eerste instantie vooral een regisserende rol heeft: zij faciliteert (ruimtelijk instrumentarium, bijeenbrengen partijen) partijen die zorgen voor maatschappelijke activiteiten of die (on)bebouwde ruimte realiseren die nodig is om die activiteiten mogelijk te maken. Op een aantal terreinen kan ze via het financiële instrumentarium en/of als vastgoedeigenaar meer direct richting geven aan gewenste ontwikkelingen. Met behulp van uitwerking in gebiedsvisies en sectoraal beleid moet verder gestuurd worden. Binnen deze context is er een aanzet tot een uitvoeringsstrategie opgesteld, die de gemeente een handvat moet bieden bij de uitoefening van deze rol.

Prioritering en fasering

Het (ruimtelijk) kaderstellende karakter van deze visie en de (vooral regisserende) rol die de gemeente heeft bij het realiseren van een voorzieningenprogramma, brengen met zich mee dat prioritering en fasering moeilijk zijn aan te geven. Het tempo waarin een en ander tot uitvoering kan worden gebracht wordt niet alleen bepaald door financiële (on)mogelijkheden, sectoraal beleid en politieke prioriteiten maar vooral ook door het “meewerken of verleiden” van uitvoerende partners in het veld. Benadrukt moet worden dat op diverse terreinen verschillende partijen al initiatieven in voorbereiding hebben. Maar duidelijk is ook dat er nog veel zaken opgepakt en uitgevoerd moeten worden. Verdere verdieping, gericht op uitvoering en een concreet investeringsprogramma dient vanuit de diverse beleidsvelden op maatschappelijk terrein aangestuurd te worden.

Deel A De Visie

1 INLEIDING

1.1 De aanleiding

De gemeente Haarlem heeft de behoefte om op een meer strategische wijze om te gaan met de ruimtelijke planning en spreiding van maatschappelijke voorzieningen in de stad. Tot nu toe voert de gemeente veelal een aanbodgericht en sectoraal beleid om voorzieningen te realiseren. Daarbij wordt doorgaans ad hoc door verenigingen en instellingen in overleg met de gemeente gezocht naar oplossingen voor huisvestingsproblemen. Allerlei instellingen in de zorg, in het onderwijs en in de sport zijn op hun eigen manier met de toekomst bezig. Haarlem heeft daardoor in de loop der jaren een uitgebreid en soms fijnmazig netwerk van voorzieningen in de stad gecreëerd.

De laatste jaren is evenwel het zicht op spreiding, kwaliteit (onderhoud, uitstraling, omgeving) en bezetting van de maatschappelijke functies niet meer even helder. Ook is het niet altijd duidelijk of het aanbod en netwerk aan voorzieningen nog aansluit bij de wensen van vandaag en in de toekomst. Daarnaast is er onvoldoende kader om bij nieuwe aanvragen inhoudelijk (is er behoefte aan de gevraagde functie/-voorziening) en ruimtelijk (is er plek) te toetsen.

1.2 Opgave

In het Structuurplan Haarlem 2020 zijn gebieden aangewezen die in potentie geschikt of kansrijk zijn om (nieuwe) sociaal-maatschappelijke voorzieningen te vestigen of te clusteren. De meer concrete invulling is open gelaten. Er zijn allerlei (autonome) maatschappelijke trends gaande die consequenties kunnen hebben voor de behoefte aan voorzieningen en de ruimtelijke planning: een toenemende mobiliteit, een toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen waardoor de behoefte aan kinderopvang toeneemt, (regionale) demografische ontwikkelingen (de bevolking verandert naar omvang en samenstelling), de toenemende extramurale zorg (zorgbehoevende bewoners blijven meer thuis wonen en krijgen daar de zorg aangeboden). De centrale vraag is welke sociaal-maatschappelijke voorzieningen zijn waar en in welke omvang in Haarlem tot 2020 nog nodig of gewenst? In “Haarlem Maatschappelijk op de Kaart” wordt een antwoord gegeven op deze vraag door een visie te ontwikkelen op de toekomstige sociale infrastructuur. Concreet resulteert dat in:

- een beschrijving van de gewenste maatschappelijke voorzieningenstructuur in Haarlem voor de periode tot 2020 en een vertaling daarvan in een plankaart;

Dit levert een basis waarop een nader in te vullen accommodatiebeleid voor maatschappelijke voorzieningen ontwikkeld kan worden met aanbevelingen voor nieuwe vormen van gecombineerd gebruik, andere keuzes voor locaties en gebruik.

1.3 De gemeentelijke rol

De gemeente biedt de voorzieningen vaak niet zelf aan, maar faciliteert de organisaties en instellingen die deze voorzieningen aanbieden. Daarbij wil de gemeente regie in de afwegingen betreffende het nut en de noodzaak van eigen en particuliere voorzieningen. De regierol houdt in dat de gemeente de (landelijke) ontwikkelingen volgt, vertaalt naar de Haarlemse situatie en het Haarlemse beleid op de diverse terreinen vaststelt. Bij de formulering en vervolgens de uitvoering van het beleid treedt zij in overleg met partners in de stad en toetst zij plannen van die partners aan het geformuleerde beleid en stuurt waar mogelijk bij, geeft richting. Ze creëert planologische en stedenbouwkundige condities waarbinnen voorzieningenaccommodaties kunnen worden ontwikkeld. Daarbij wil de gemeente bij nieuwe ontwikkelingen in toenemende mate uitgaan van meervoudig grondgebruik, clusteren van maatschappelijke functies en efficiënter gebruik van (bestaande en nieuwe) accommodaties en een efficiënte inzet van de beschikbare financiële middelen. Wel moet bedacht worden dat de gemeentelijke sturingsmogelijkheden soms beperkt zijn.

Mede op grond hiervan wil de gemeente de ‘vastgoednoodzaak’ van het gemeentelijk accommodatiebeleid herijken. Met andere woorden, voor welke (niet- en semi-commerciële) maatschappelijke voorzieningen is de gemeente wettelijk verplicht huisvesting te verzorgen, voor welke maatschappelijke voorzieningen creëert of handhaaft zij een eigen (sociale) opgave en voor welke maatschappelijke voorzieningen ziet zij in mindere mate of in het geheel geen taak (meer) weggelegd om te accommoderen.

1.4 Kader

Ruimtelijke ordening

De visie is in eerste instantie een ruimtelijke ordeningsinstrument. De aandacht richt zich op het in de toekomst “accommoderen” van maatschappelijke activiteiten en organisaties: de ruimtelijke opgave. De huidige voorzieningen en spreiding daarvan in de stad (=aanbod) en de toekomstige ruimtelijke behoefte (=vraag) worden daartoe met elkaar geconfronteerd.

Werkveld

Welke voorzieningen worden meegenomen? Het “werkveld” is breed en zeer divers, zowel inhoudelijk als wat betreft verantwoordelijkheid of het ruimtelijk schaalniveau waarop ze functioneren. Er wordt aangesloten op wat in het Structuurplan Haarlem 2020 begrepen is als maatschappelijke voorzieningen: voorzieningen op het gebied van (gezondheids)zorg, welzijn, onderwijs (incl. kinderopvang), cultuur en sport. Verder zullen beleidsmatige keuzen (bv. de wens om bepaalde voorzieningen te clusteren of te centraliseren), de wens van de gemeente de “vastgoednoodzaak” van het gemeentelijk accommodatiebeleid te herijken en de mate van gemeentelijke verantwoordelijkheid bepalend zijn welke “aandacht” een voorziening krijgt.

Relatie met andere plannen

De visie valt onder de paraplu van het Structuurplan. Voor zover er sectorale beleidsnota’s op het gebied van maatschappelijke voorzieningen zijn vastgesteld met een strategische (huisvestings) oriëntatie, zoals het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs, zijn deze gebruikt als input. Bij actualisering of nieuw (huisvestings)beleid op andere maatschappelijke terreinen of bij de ontwikkeling van gebiedsvisies wordt de relatie met deze visie vast aandachtspunt.

1.5 Status

In deze visie geeft de gemeente de contouren aan van de hoofdstructuur van voorzieningen op sociaal maatschappelijk terrein op de middellange termijn. Deze visie is een uitwerking van het aspect maatschappelijke voorzieningen in het Structuurplan Haarlem 2020. De toekomst is onzeker, daarom is geen sprake van een alomvattend beeld van hoe de sociaal maatschappelijke voorzieningen structuur er in 2020 uit moet zien. Wel geeft de gemeente binnen het integrale kader van het Structuurplan, rekening houdend met de aanscherping van beleid met betrekking tot duurzaam ruimtegebruik, specifiek de gewenste richting aan de ruimtelijke ontwikkeling van de maatschappelijke voorzieningen. Daarbinnen is er voldoende flexibiliteit om nieuwe inzichten en innovaties in te passen bij de concrete invulling op bv. gebiedsniveau.

Behalve richting geven aan ruimtelijke ontwikkelingen vormt de visie ook een bindend element en toetsingskader van al het ruimtelijk relevante beleid van de afzonderlijke sociaal maatschappelijke sectoren. De visie biedt het kader voor de wenselijkheid van functies op bepaalde plekken of wil stimuleren dat nieuwe ontwikkelingen gerealiseerd worden. Met de keuzes in dit zelfbindende document wil de gemeente gelijktijdig anderen verleiden en committeren om aan de visie uitvoering te geven. Concrete keuzes worden verder uitgewerkt in afzonderlijk sectoraal beleid of gebiedsvisies en uiteindelijk juridisch vastgelegd in bestemmingsplannen.

1.6 Proces

Om uiteindelijk tot de structuurvisie te komen, zijn een aantal stappen doorlopen. In eerste instantie zijn alle maatschappelijke voorzieningen in kaart gebracht. Hieruit blijkt tevens de spreiding over de stad en de wijken.

Vervolgens is er een analyse gemaakt van relevante inhoudelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Onderzocht is of deze kunnen worden vertaald naar een (wellicht) veranderende vraag uit de samenleving met betrekking tot de beschikbaarheid en inrichting van accommodaties. Daartoe zijn intern gesprekken gevoerd over beleid, behoeften, samenwerking en speerpunten. De voorlopige resultaten hiervan zijn op stadsniveau besproken met belangrijke partners en sleutelfiguren in het veld van maatschappelijke voorzieningen.

Tenslotte heeft binnen zekere ruimtelijke kaders en toetsing aan trends en (demografische) ontwikkelingen, kengetallen/normen of vergelijkingsgegevens de vertaling plaatsgevonden naar de ruimtelijke visie.

1.7 Leeswijzer

De visie bevat de hoofdlijnen van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling van het aspect sociaal-maatschappelijke voorzieningen. De nota bestaat uit 3 delen. Deel A vormt de kern van de visie. Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van trends en maatschappelijke ontwikkelingen die een rol spelen bij de toekomstige vraag naar sociaal-maatschappelijke voorzieningen. In hoofdstuk 3 Bouwstenen wordt beschreven binnen welke ruimtelijke kaders en overige uitgangspunten welke functies waar plek kunnen krijgen. Hoofdstuk 4 beschrijft het beleid/de visie op de gewenste sociaal-maatschappelijke infrastructuur waarbij de focus is gericht op de zogenaamde hoofd- of basisstructuur. Beschrijving en het resultaat daarvan op plankaarten vindt plaats per stadsdeel. Tenslotte is nog een uitvoeringsparagraaf opgenomen.

Het tweede deel biedt vooral achtergrondinformatie ten behoeve van de analyse. Zo wordt ingegaan op de bevolkingsontwikkeling in Haarlem. Verder wordt in hoofdstuk 7 een korte schets gegeven per stadsdeel van het bestaande aanbod aan sociaal-maatschappelijke voorzieningen. Indicatief wordt dit gewaardeerd door dit te confronteren met het staande gemeentelijk beleid. Samenvattend wordt in hoofdstuk 8 het mogelijke voorzieningen programma per stadsdeel tot 2020 in beeld gebracht, gebaseerd op reeds bestaand gemeentelijk beleid en op uitkomsten van de analyse.

Het derde deel tenslotte vormt een atlas waarin divers kaartmateriaal is opgenomen.

2 TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Er zijn allerlei maatschappelijke trends en ontwikkelingen (waaronder rijksbeleid) die invloed uitoefenen op de toekomstige behoefte aan maatschappelijke voorzieningen. Buiten meer algemene trends en ontwikkelingen, zijn dat ook specifieke ontwikkelingen binnen de onderscheiden beleidsterreinen. Met name wordt ingegaan op die ontwikkelingen die ruimtelijk relevant zijn.

2.1 Bevolkingsontwikkeling

Recent is de nieuwste gemeentelijke bevolkingsprognose 2020 verschenen. Welke verschuivingen zullen zich voordoen in de opbouw van de bevolking naar leeftijd? Die kunnen gevolgen hebben voor het aanbod van maatschappelijke voorzieningen. In de prognose wordt rekening gehouden met de huidige onzekerheden rond de woningbouwplanning. Uitgaande van een zogenaamd gematigd scenario, zijn de belangrijkste kenmerken van de bevolkingsontwikkeling:

- lichte toename van de Haarlemse bevolking;
- uitgezonderd Oost en Schalkwijk lichte afname kinderen leeftijdscategorie 0-4jr.;
- procentueel en absoluut vindt de sterkste stijging plaats bij de leeftijdsgroep 65-74jr.;
- de afwijkende bevolkingssamenstelling van het Centrum (weinig kinderen en ouderen) continueert zich;
- m.n. in Schalkwijk neemt in absolute zin het aantal hoogbejaarden (75+) fors toe.

2.2 Inhoudelijke ontwikkelingen per beleidsterrein.

2.2.1 Welzijn en maatschappelijke opvang

Ontwikkelingen

Het welzijnswerk biedt van oudsher inloop, ontmoeting- en vergaderfaciliteiten met een werkveld dat zowel jeugd- en jongerenwerk, ouderenwerk als hulpverlening beslaat. De belangrijkste inhoudelijke ontwikkeling is de verbreding van de welzijnssector, onder invloed van de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Zo is de deelname van welzijnsorganisaties in de keten wonen, zorg en welzijn enorm toegenomen. Een trend die zich als gevolg van extramuralisering en deconcentratie in de zorg verder zal doorzetten. Dit heeft consequenties voor het welzijnswerk in een buurt of wijk. De zorg raakt verweven met het dagelijks leven, door deze op te nemen in andere voorzieningen in buurt of wijk. Waar voorheen deze zorgvragers “eigen” ontmoetingsruimten en activiteiten-programma's hadden, zal de tendens zich doorzetten dat zij gebruik moeten maken van het welzijnsaanbod in de wijk.

Een recente ontwikkeling is de vorming van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG). Een CJG is straks een herkenbaar inlooppunt in de buurt, dat functies op het gebied van gezondheid, opgroeien en opvoeden bundelt. Koppeling aan andere functies in multifunctionele accommodaties ligt voor de hand.

Specifiek van aard zijn voorzieningen t.b.v. maatschappelijke opvang. In afwijking van veel andere voorzieningen wordt bij de maatschappelijke opvang niet uitgegaan van de vraag naar de voorziening maar wordt een beleidsmatig, vaak regionaal bepaald aanbod gerealiseerd, b.v. voor opvang daklozen, opvanghuizen of hulp aan verslaafden. In feite is sprake van bijzondere woonvormen. Een belangrijke ontwikkeling is het landelijk streven te komen tot een aanzienlijke reductie van het aantal dak- en thuislozen en verslaafden.

Ruimtelijke consequenties/beleid

De uitvoering van het welzijnsbeleid ligt bij welzijnsinstellingen. Binnen de brede visie op welzijn zijn overigens ook zorgaanbieders, scholen en andere maatschappelijke instellingen (bv. kerken, corporaties, Leger des Heils) actief. Omdat de gemeente de belangrijkste financier is en eigenaar van veel welzijnsaccommodaties, heeft de gemeente in de praktijk een belangrijke rol in de organisatie van de huisvesting. In de afgelopen jaren is op de voorzieningen in het welzijnsterrein bezuinigd; dat heeft

onder meer tot gevolg gehad dat in de stad op diverse plaatsen accommodaties hun functie voor het welzijn hebben verloren.

De accommodaties die thans in gebruik zijn voor welzijnsactiviteiten moeten naar verwachting een eventuele toename van de deelname (als gevolg van bv. extramuralisatie) kunnen opvangen. Door multifunctioneel en medegebruik kunnen accommodaties efficiënter ingezet worden. Idealiter zijn de welzijnsaccommodaties gekoppeld aan een clustering van functies zoals brede scholen/kindercentra, zorgsteunpunten of gezondheidscentra. Dit neemt niet weg dat in de welzijns wereld wordt gedacht aan een model waarin naast een centrale accommodatie per stadsdeel ook diverse kleinere decentrale ruimtes voorkomen. Daarmee kan flexibel ingespeeld worden op behoeften van specifieke doelgroepen. De bereikbaarheid vanuit de omgeving en de toegankelijkheid en flexibiliteit van de accommodatie vereisen speciale aandacht.

De gemeente heeft een verantwoordelijkheid voor het geven van informatie en advies. In het kader van deze rol zoekt de gemeente samenwerking met zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, corporaties of bibliotheken. Uitgangspunt is dat de informatie op wijk- en of buurtniveau kan worden aangeboden door gebruik te maken van locaties in de wijk. Daarbij kiest Haarlem voor een model met één moederloket (in Schalkwijk) met dependances in buurten en wijken in de vorm van buurtsteunpunten die gelieerd zijn aan het loket.

Haarlem heeft bepaald dat er vijf CJG moeten worden opgezet. Twee ervan zijn inmiddels geopend. Het accommoderen van nog 3 Centra voor Jeugd en Gezin (Delftwijk, omgeving Cronjé en Haarlem-Zuid) dient op korte termijn geregeld te worden. De gemeente zal vooral optreden in de rol van het aangeven van ruimtelijke mogelijkheden. De uitvoering ligt bij de partners in de stad.

Daarnaast wil de gemeente dat jongeren een plek hebben waar ze naartoe kunnen gaan, hun talenten kunnen ontwikkelen, waar ze de juiste begeleiding krijgen en waarmee tegelijkertijd wordt voorkomen dat ze overlast gaan veroorzaken. Het beleid in Haarlem richt zich op laaggeschoolde jongeren en jongeren met relatief meer maatschappelijke problemen en risico's. Speerpunten vormen die wijken waar deze jongeren vooral vertegenwoordigd zijn. Uitgangspunt is minimaal één buurtgericht jongerencentrum of een permanente ruimte al dan niet in een multifunctionele accommodatie per stadsdeel waar vanuit de buurten bediend worden. Zo is het wenselijk dat Prisma uitgebouwd wordt tot een algemeen jongerencentrum voor Europawijk/Schalkwijk en ook Tienersociëteit Radar, jongerencentrum Meerwijk en Flintys Delftwijk structureel worden gemaakt. In Oost zou voor tieners/jongeren een locatie moeten komen. Het stedelijk jongerencentrum de Flintys wordt structureel gemaakt.

In de stad zijn, redelijk gespreid, speeltuinen(gebouwen) aanwezig. Alleen in het zuidelijk deel van Schalkwijk (Molenwijk/Meerwijk) ontbreekt een dergelijke voorziening. De speeltuingebouwen vervullen vaak tevens een functie voor diverse wijkactiviteiten. Een combinatie met andere voorzieningen (b.v. kinderopvang of naschoolse opvang) ligt voor de hand.

De accommodaties voor maatschappelijke opvang worden door professionele organisaties zelf geregeld, met volledige of gedeeltelijke subsidiëring door de gemeente. In het "Stedelijk/Regionaal Kompas" is een programma opgenomen van voorzieningen waaraan behoefte bestaat (zie ook tabel 1). In veel gevallen zal het gaan om een organisatorisch vraagstuk, nl. het beschikbaar stellen van woningen door (meestal) de woningcorporaties. Daarnaast is in het voormalig verzorgingshuis Vitae Vesper op tijdelijke basis het project "De Herberg", gehuisvest. Dit kan op termijn tot een ruimteclaim gaan leiden.

2.2.2 Basis en voortgezet onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

Ontwikkelingen

De belangrijkste trend in het onderwijs is de ontwikkeling van brede scholen. De ontwikkeling van de "Brede School" is primair gericht op inhoudelijke samenwerking tussen verschillende partners, met het doel de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. Vanuit de inhoudelijke samenwerking

wordt doorgaans gekozen voor een multifunctionele accommodatie. Het onderwijs brengt steeds meer verbindingen aan met andere activiteiten zoals kinderopvang, peuterspeelzaalwerk, welzijn, jeugdzorg, sport en cultuur. De brede school komt tot nu toe vooral voor in het basisonderwijs, maar landelijk is het voortgezet onderwijs al begonnen aan een inhaalslag. Haarlem telt op samenwerkingsniveau diverse basisscholen die de term “breed” dragen. Het aantal scholen dat ook op accommodatieniveau multifunctioneel is en een accent legt op buurtgerichte ontwikkeling is groeiend. De verwachting is dat de brede school ontwikkeling zich doorzet.

Met name door de toenemende arbeidsdeelname van vrouwen is de verwachting dat de behoefte aan kinderopvang verder zal toenemen. Kinderopvang is het totaal van kinderdagverblijven (0-4 jarigen) en buitenschoolse opvang (4-12 jarigen) en heeft vooral ten doel kinderen van werkende ouders op te vangen. De peuterspeelzaal is gericht op de kinderen van 2 tot 4 jaar. De gemeente heeft onlangs (2008) een herijking van het peuterspeelzaalwerk opgesteld.

Er is een trend zichtbaar dat de groei van de kinderopvang voor een deel ten koste gaat van het peuterspeelzaalwerk. De verwachtingen zijn dat de nu nog aparte voorzieningen kinderopvang en peuterspeelzaal op termijn “in elkaar zullen overvloeien”.

De trends in de buitenschoolse opvang (4-12 jarigen) zijn nagenoeg gelijk aan die in de dagopvang, namelijk sterke groei en toenemende marktwerking. De link met onderwijs is duidelijk. Sinds 1 augustus 2007 zijn scholen verplicht buitenschoolse opvang (BSO) te organiseren als ouders daarom vragen.

Ruimtelijke consequenties/beleid

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van de scholen. In principe zijn de schoolbesturen “bouwheer”. In 2008 is het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs en het daaruit voortvloeiende Uitvoeringsplan vastgesteld. De (toekomstige) locaties en de omvang van de gebouwen zijn daarin voor de diverse onderwijssoorten vastgesteld. Dit plan is uitgangspunt voor de ruimtelijke planning. Het beleid is er verder op gericht verbindingen te leggen met de ruimtebehoefte van de voorzieningen die gekoppeld kunnen worden aan de brede scholen en een nog op te stellen huisvestingsplan voor de sport. Beleidsuitgangspunt is dat waar de mogelijkheden zich aandienen, gestreefd wordt naar het realiseren van een multifunctionele accommodatie. Er worden de komende jaren geen (demografische) ontwikkelingen voorzien die ingrijpend zullen zijn voor aantal en spreiding van onderwijsvoorzieningen.

Een recente ontwikkeling is een verkenning naar een mogelijke concentratie van een aantal scholen voor (voortgezet) Speciaal Onderwijs op één locatie. Dat betekent enerzijds een ruimteclaim en anderzijds het vrijkomen van diverse locaties die andere ruimtevragen kan helpen oplossen. Een tijdspanne kan nog niet worden gegeven.

Voor het voortgezet onderwijs wordt de ruimtebehoefte – naast de reeds geplande voorzieningen in het Huisvestingsplan – begrensd via een met de schoolbesturen afgesproken toelatingsbeleid. Extra ruimte hoeft niet te worden gezocht.

Bij de kinderopvang is sprake van “marktwerking”: de instellingen voor kinderopvang zijn zelf verantwoordelijk voor de planning en de realisatie van voorzieningen. In vergelijking met elders in het land telt Haarlem een groot aantal kindplaatsen. Het feitelijk aantal kinderen dat dan gebruik maakt van de voorziening bedraagt ongeveer het dubbele. De behoefte wordt doorgaans vertaald uit wachtlijsten en/of beschikbaarheid van locaties. Het komt steeds meer voor dat kinderopvang gekoppeld wordt aan (basis)scholen.

Buitenschoolse opvang is bij uitstek een voorziening die multifunctioneel, in combinatie met andere voorzieningen (school, sportaccommodatie, speeltuin, welzijn) kan worden aangeboden. Ook hier is de realisering en instandhouding van voorzieningen een verantwoordelijkheid van de kinderopvangorganisatie.

2.2.3 (Gezondheids)zorg

Ontwikkelingen

Er zijn een aantal onderliggende ontwikkelingen die de komende jaren belangrijke invloed zullen hebben op de vraag naar en het aanbod aan zorgvoorzieningen. Deze ontwikkelingen zijn:

1. **vergrijzing**: omdat ouderen een groter beroep doen op de gezondheidszorg zal met het ouder worden van de bevolking de vraag naar gezondheidszorg toenemen;
2. **extramuralisatie**: het buiten de muren van instellingen verlenen van zorg hetgeen gepaard gaat met het toenemend zelfstandig wonen van zorgbehoevenden met aangepaste woonvormen;
3. **deconcentratie** van AWBZ instellingen naar kleinschaliger vormen van verblijf centraal in het verzorgingsgebied in gewone woonwijken.

Door vergrijzing en extramuralisering zal het beroep op gezondheidsvoorzieningen niet alleen in het algemeen toenemen, maar ook zal een verschuiving plaatsvinden naar zorg buiten een ziekenhuis of instelling. Grootschalige voorzieningen (verzorgings- en verpleeghuizen, instellingen voor geestelijke gezondheidszorg) worden vervangen door kleinschaliger – in principe wijkgerichte – voorzieningen. Tevens ontstaat een groeiende behoefte aan geschikte woningen voor mensen met beperkingen.

In de extramuraal zorg zijn beroepsbeoefenaren actief als huis- en tandartsen, fysiotherapeuten, verloskundigen. De ontwikkelingen zullen er toe moeten leiden dat er voldoende 1^e lijns zorgvoorzieningen aanwezig zijn. De tendens is dat de zelfstandig gevestigde beroepsbeoefenaar langzamerhand verdwijnt. Ze vormen vaker groepspraktijken of werken samen in een centrum met andere aanbieders van gezondheidszorg, bv. in gezondheidscentra of zorgkruispunten.

Ruimtelijke consequenties/beleid

De gemeente richt zich voornamelijk op preventietaken op het terrein van de gezondheidszorg. Zij treedt met betrekking tot de accommodaties vooral op in randvoorwaardelijke (toegankelijkheid, parkeren) en ordenende zin (ruimtelijke planning). Er zijn locaties nodig voor bv. groepspraktijken, kleinschalige wijkgerichte zorgvoorzieningen (diverse zorgaanbieders maken plannen om hun huidige bezit om te vormen). Omdat zorgbehoevenden zoveel mogelijk thuis of nabij huis zorg aangeboden krijgen worden ook eisen gesteld aan de inrichting van de woon- en leefomgeving en aan de woningvoorraad. De beroepsbeoefenaars bepalen in principe zelf in welke wijk zij hun beroep willen uitoefenen, maar de zorgverzekeraar heeft een regisserende rol. De gemeente heeft er belang bij de aandacht daarbij vooral te richten op wijken waar een tekort aan eerstelijnszorg wordt geconstateerd.

2.2.4 Sport

Ontwikkelingen

Meer mensen dan ooit doen aan breedte sport. Alleen wordt er minder in traditioneel verband gesport vanwege de toenemende individualisering. Steeds minder mensen worden lid van een sportvereniging. Tegelijkertijd wordt van sportverenigingen een bijdrage gevraagd aan de sociale samenhang in de wijk of stad. Ook scholen staan vandaag de dag veel nadrukkelijker in de wijk, in het leven van alledag. De trend van vermaatschappelijking van het onderwijs en de sport, opent mogelijk vormen van samenwerking bij het multifunctioneel gebruik van accommodaties. Daarnaast bevordert de introductie van kunstgrasvelden het intensiever gebruik van buitensportvoorzieningen.

Er is een trend zichtbaar van clustering van buitensportvoorzieningen, vaak aan de randen van de stad of stadsdelen. Tegelijkertijd wordt er overgegaan tot aanleg van kleinschalige buitensportvoorzieningen (bv. Cruyff Courts, Krajicek playgrounds, trapveldjes) in wijken en buurten.

Ruimtelijke consequenties/beleid

De meeste binnensportvoorzieningen zijn gebouwd in het kader van het basis- en voortgezet onderwijs. De bouw en exploitatie van de meeste buitensportaccommodaties komen voort uit het gemeentelijk sportbeleid.

Er is een Agenda voor de Sport 2010-2014 ontwikkeld. In de Agenda voor de Sport zijn de volgende speerpunten genoemd: wijkgerichte en integrale aanpak m.b.t. breedtesportbeleid, topsport en talentontwikkeling, commerciële sport in relatie tot sportverenigingen, sport/recreatie en gezondheid en kwaliteitsverbetering van sportaccommodaties. Hiertoe wordt een strategisch huisvestingsplan geformuleerd. Het aantal sportaccommodaties wordt gemeentebreed voldoende geacht.

Belangrijke afweging bij nieuwbouw van binnensportaccommodaties is de vraag of gekozen wordt voor een gym/sportzaal bij de brede school of een grotere, meer centrale sporthal met meer gebruiksmogelijkheden.

2.2.5 Cultuur

Ontwikkelingen

Gemeenten zijn autonoom in hun cultuurbeleid. Daarbij dragen ze verantwoordelijkheid voor totstandkoming van podia, repetitie- en cursusfaciliteiten, expositieruimte. Behalve voor de bibliotheek (de gemeente is wettelijk verplicht een bibliotheek in stand te houden) zijn er geen wettelijke verplichtingen.

Sinds de jaren '90 is duidelijk sprake van een terugloop van het gebruik van de openbare bibliotheek. Tegelijkertijd verandert het gebruik ook. De digitalisering speelt daarin een belangrijke rol. De achterliggende factoren die de terugloop van het bibliotheekgebruik verklaren, maken een trendomkeer onwaarschijnlijk. Niet voor niets wordt in het land daarom ook geëxperimenteerd met andere serviceconcepten (infocentrum, leescafé, forum) of wordt samenwerking gezocht in multifunctionele accommodaties (cultuurhuis, brede school).

De amateurkunst ontwikkelt zich sterk en wordt steeds breder en meer divers. Ze kan een belangrijke bijdrage leveren aan sociale cohesie in wijken. De gemeente ondersteunt en stimuleert door het bieden van faciliteiten zoals repetitieruimten en (professionele) podia. Een belangrijke ontwikkeling is het medegebruik van ruimten. Steeds meer gemeenten gaan er toe over om de behoefte van (amateur) kunstenaars te betrekken bij het realiseren van multifunctionele accommodaties en/of combinaties te zoeken met scholen, buurthuizen en bibliotheken.

Ruimtelijke consequenties/beleid

Voor de ruimtelijke planning wordt geconstateerd dat met de investeringen de afgelopen jaren in de 4 grote cultuur podia (Toneelschuur, Patronaat, Philharmonie en Stadsschouwburg), de ruimtebehoefte voor deze culturele voorzieningen is gedekt. Samen met het Frans Hals en Teylersmuseum, Stadsbibliotheek Haarlem e.o. en het Noord-Hollands Archief alsmede het Muziekcentrum Zuid-Kennemerland, H'art en Volksuniversiteit, vormt dit de culturele basisinfrastructuur. De gemeente streeft ernaar deze laatste drie instellingen samen te laten gaan in het Centrum voor Cultuureducatie en Vrije Tijd (CCVT).

Voor de hoofdvestiging van de Stadsbibliotheek wordt een andere locatie overwogen. Gezien de eerder omschreven ontwikkelingen, ligt het daarbij voor de hand uit te gaan van een andere fysieke verschijningsvorm. Niet meer één grote centrale accommodatie, die zowel uitleen, opslag, informatie etc. verenigt, maar een meer modulaire opbouw op diverse locaties die elk een specifieke functie hebben.

De gemeente wil een goed productieklimaat creëren. De aandacht gaat hierbij uit naar podiumkunsten, de beeldende kunsten en de amateurs. Het atelierbeleid is van belang voor het artistieke klimaat. Na renovatie van de voormalige Greinerschool aan de Voorhelmstraat bedraagt het structurele aantal ateliers een kleine 100. Daarmee voldoet Haarlem aan het uitgangspunt van de cultuurnota 2009-2012: het bieden van werk- en oefenruimte aan 1/3 van het aantal professioneel werkende kunstenaars. Wel is de constatering dat er een toename is van atelier zoekenden en nieuwe jonge kunstinitiatieven. De gemeente zet zich daarom in om het aanbod te vergroten, m.n. buiten het Centrum. Naast structurele accommodaties worden ook tijdelijke ruimtes ingezet om in tekorten te voorzien en wil de gemeente de doorstroom bevorderen binnen de beschikbare ateliers van de gemeente.

3. BOUWSTENEN

In dit hoofdstuk wordt beschreven binnen welke ruimtelijke kaders en sectorale beleidsuitgangspunten welke functies waar een plek kunnen krijgen in Haarlem. Dit hoofdstuk vormt daarmee onderdeel van de onderbouwing van de ruimtelijke visie.

3.1 Principes en keuzes

Leidend is het uitgangspunt: het optimaliseren van het voorzieningenniveau in Haarlem op het gebied van gezondheidszorg, welzijn, onderwijs, sport en kinderopvang. De nadruk wordt daarbij gelegd op Haarlemse aandachtswijken en kwetsbare groepen. De specifieke opgaven worden per stadsdeel tot 2020 in beeld gebracht, alsmede de ruimtelijke kansen om de opgave te realiseren. Meer dan het kwantitatieve element zal vooral het anders organiseren van de totale ruimtebehoefte of de verbeterde afstemming tussen typen voorzieningen inzet zijn.

Ruimtelijk relevant is dat de gemeente stuurt op clustering en multifunctionaliteit van accommodaties. Tenzij met het oog op beschikbaarheid/bereikbaarheid, nabije aanwezigheid van een maatschappelijke voorziening in de buurt gewenst is, ziet de gemeente (regionale) voorzieningen meer in combinaties voorkomen op plekken waar nu al veel mensen komen zoals winkelcentra en OV-knooppunten. Daarmee worden doelstellingen bereikt o.a. op het gebied van leefomgeving (ontmoeten, sociaal), duurzaamheid en optimaal en multifunctioneel ruimtegebruik.

Multifunctionele accommodaties

Multifunctionele accommodaties (mfa) kunnen worden omschreven als meerdere gebouwen op één locatie, ofwel meerdere ruimten in één gebouw, waarbinnen middels samenwerking door meerdere organisaties vanuit verschillende beleidsvelden in een geïntegreerd voorzieningenpakket wordt voorzien. Bijvoorbeeld (aula's van) schoolgebouwen, pleinen en gymzalen (ook buiten schooltijd) gebruiken voor kinderopvang, peuterspeelzalen, naschoolse opvang, oefen- en speelruimte. Brede scholen zijn hier al een uitvloeisel van.

Ander voorbeeld is gezondheidscentra en dienstencentra combineren binnen één complex met als aanvulling een kennis en informatiepunt (loketfunctie). Dergelijke sterke centra zijn van groot belang voor het creëren van wonen-welzijn-zorgmilieus. Onder multifunctionaliteit valt ook (grote) sportaccommodaties geschikt maken voor meer functiemenging met onderwijs, kinderopvang en welzijnsinstellingen.

Bij het realiseren van nieuwe of de herontwikkeling van bestaande accommodaties (locaties) is voor zover de gemeente daar directe invloed op heeft, multifunctionaliteit het uitgangspunt, zoals het aan elkaar haken van welzijnsaccommodaties, scholen, Centra voor Jeugd en Gezin of een gezondheidscentrum dan wel zorgkruispunt.

De ontwikkeling van wonen-welzijn- zorgmilieus (woonservicegebieden)

In de loop der jaren is overal in Nederland een scala aan woonconcepten verschenen om zorg en welzijn in de wijk te kunnen realiseren. Dit neemt niet weg dat dergelijke concepten wel vanuit één grondgedachte zijn ontstaan, nl. een zodanige inrichting van de sociale en fysieke omgeving van mensen dat zij zolang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

Het woonservicegebied is nadrukkelijk te typeren als een open concept. Er bestaat geen blauwdruk voor de invulling. De partijen in het veld zijn zelf verantwoordelijk voor de invulling en doen dit op basis van hun eigen visie, ervaring en de situatie ter plaatse. Uitgangspunt is dat het concept zich via een gebiedsgerichte benadering verder zal ontwikkelen. Als kansrijke plekken worden gezien (bouw)locaties in gebieden nabij winkels en verpleeghuizen en verzorgingshuizen of andere bredere zorgvoorzieningen met 24 uurszorg. In de praktijk blijkt dat de deelname van eerstelijnszorg-aanbieders wezenlijk is. Dit werkt vaak als vliegwiel dat het ook voor andere aanbieders en

voorzieningen interessant maakt om zich op de locatie te vestigen. Als pluspunt geldt de aanwezigheid van een winkelcentrum of grotere supermarkt voor de dagelijkse levensbehoefte.

De binnenste ring van een dergelijk gebied rond een zorgcentrum (max. 250m) wordt ook wel woonzorgzone genoemd. Met het oog op de zorgverlening aan vooral ouderen, gelden hier strengere normen ten aanzien van toegankelijkheid van woning en woonomgeving.

De infrastructuur in het ruimtere woonservicegebied is niet specifiek bedoeld voor ouderen, maar is bedoeld voor alle mensen die er gebruik van willen of moeten maken. Daarmee biedt het tegelijkertijd een beschermd woonmilieu voor specifieke doelgroepen als bijvoorbeeld verstandelijk en lichamelijk gehandicapten, psychiatrische patiënten. Zeker in dergelijke zones bestaat er behoefte aan de (ver)bouw van nieuwe aanpasbare woningen voor de genoemde doelgroepen. Uitgangspunt is een inrichting van de openbare ruimte met een netwerk van barrièrevrije, sociaal veilige looproutes.

Basis en specifieke voorzieningen

Bij het “ontwerpen” van de visie wordt gekozen voor een benadering langs 2 sporen op basis van een onderverdeling naar de aard van de voorzieningenstructuur:

- a. **de basis- of hoofdstructuur**, accommodaties met een meer permanent karakter waarlangs clustering van voorzieningen en multifunctionaliteit van accommodaties zich m.n. kan ontwikkelen: (brede) school, multifunctionele wijkcentra, eerstelijns (zorg)dienstencentra, sportaccommodaties;
- b. **de specifieke voorzieningen**, een breed scala van voorzieningen, zowel commercieel als niet-commercieel, dat reageert op snelle veranderingen in de vraag of vanuit specifiek beleid ontstaat. Voorbeelden zijn voorzieningen voor delen van maatschappelijke opvang of op basis van de situatie in de buurt gericht aanbod aan sociaal-cultureel werk. Deze voorzieningen zullen deels gebruik maken van de hoofdstructuur maar zullen deels ook veel meer flexibel inspelen op behoeften. Het accommoderen kan veel meer ad-hoc plaatsvinden op basis van praktische mogelijkheden.

Bij het vormgeven van de visie is de hoofdstructuur leidraad. Van een aantal maatschappelijke voorzieningen wordt de huidige basisstructuur als gegeven beschouwd. Het betreft hier diverse stedelijke voorzieningen zoals de grote cultuurpodia of ziekenhuizen waarvan de ruimtebehoefte is gedekt, of grote (hoger) onderwijsinstellingen. Ook de huidige accommodatie van de stadsbibliotheek wordt hiertoe gerekend. Een zich wijzigende ruimtebehoefte als gevolg van een zich wijzigend concept bij deze laatste voorziening, verlangt een afzonderlijke benadering, ook m.b.t. mogelijke locatie eisen.

De visie geeft antwoord op de gewenste voorzieningenstructuur. Het is geen data base met het aanbod aan maatschappelijk vastgoed. De visie is dan ook niet het geëigende instrument voor allerlei ad-hoc huisvestingsvragen. Voor dit soort vragen functioneert inmiddels het Haarlems Ondernemers Service Team (HOST), waar de korte termijn vraag naar en het aanbod van ruimte (accommodaties) op elkaar wordt afgestemd.

3.2 Overige bouwstenen ruimtelijke visie

Per beleidsveld wordt een vertaalslag gemaakt naar de gewenste sociaal-ruimtelijke structuur. Zowel bestuurlijk al eerder vastgestelde ruimteclaims als de ontwikkelingen die tot een zich wijzigende ruimtebehoefte zullen leiden, worden daarin meegenomen. Planologische kengetallen of andere referentiecijfers zijn hulpmiddel maar leveren lang niet altijd resultaat op. Door de grote diversiteit bieden ze veel onzekerheden. Met betrekking tot diverse beleidsvelden worden nog de volgende normstellingen/afwegingen gemaakt:

3.2.1 Welzijn en maatschappelijke opvang

Bij de uitvoering van het welzijnswerk wordt gebruikt gemaakt van accommodaties als wijk- en buurtcentra, jongerencentra ouderensteunpunten etc. Divers onderzoek leert dat eenduidige normen voor de verdeling van welzijnsaccommodaties eigenlijk niet bestaan. De kengetallen op dit gebied lopen volstrekt uiteen en kennen vaak een duidelijk lokaal bepaalde achtergrond.

Lastig is bovendien dat het werkveld zich sterk afspeelt in een krachtenveld dat voortdurend verandert. Het welzijnswerk is van huis uit gewend in te spelen op veranderingen in de wijk waarop flexibel ingespeeld moet kunnen worden. Het hangt van de specifieke doelgroep of aard van de activiteit of dienst af of vanuit een meer centrale accommodatie geleverd kan worden of meer kleinschalig decentraal direct in de buurt van specifieke doelgroepen. Dit los van de vraag of dit binnen een specifieke welzijnsaccommodatie moet gebeuren.

Gelet op het bovenstaande en het uitgangspunt dat het gaat om het aanbod van maatschappelijke functies of activiteiten en niet direct van aangeboden voorzieningen vanuit een welzijnsaccommodatie, gaat de structuurvisie uit van de volgende typologie van welzijnsaccommodaties:

- een aantal ¹ “vaste” centrale welzijnsaccommodaties in of nabij de aandachtswijken, met geïnstitutionaliseerd wijkwerk gericht op een breed en divers publiek met in ieder geval ontmoetings-, activiteiten- en vergaderruimte, ruime openingstijden en een breed pakket aan eigen activiteiten waarmee een hoge bezettingsgraad (80 – 100 %) wordt bereikt²;
- (buurt)steunpunten en een veel meer flexibel aanbod aan kleinschalige in principe multifunctionele decentrale accommodaties, afgestemd op de specifieke buurtgerichte behoefte; hoeft niet altijd een welzijnsaccommodatie te zijn, ook bv. kleinschalige ontmoetings- en vergaderruimten in woon(zorg)complexen, speeltuingebouwtjes, horeca-voorzieningen maar ook ruimten in kerkgebouwen of van de scouting kunnen naar behoefte gehuurd worden.

Vanuit het beleidsveld welzijn zullen nadere beleidskaders moeten worden opgesteld die uitsluitel geven over definitie en normen van openingstijden en bezettingsgraden (o.a. afhankelijk van het aantal inwoners, soort doelgroepen, type gebouw).

Voor maatschappelijke opvang wordt volstaan met de verwijzing naar het regionale Kompas maatschappelijke opvang voor de gemeente Haarlem. De diversiteit onder de doelgroep in combinatie met de beperkte mogelijkheden op de huizenmarkt en het belang van de buurt en omgeving, maken maatwerk noodzakelijk.

3.2.2 Onderwijs en kinderopvang

De spreiding en het aantal onderwijsvoorzieningen wordt bepaald vanuit het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs en een jaarlijks vast te stellen uitvoeringsplan. De basis voor de toekomstige behoefte ligt in de leerlingenprognose. Verwacht wordt dat de leerlingen aantallen de komende 10 –15 jaar een lichte stijging zullen laten zien³. Afhankelijk van de woninguitbreiding per stadsdeel, is dit beeld overigens niet gelijkmatig over de stad verdeeld.

In deze visie wordt er van uitgegaan dat de samenwerking in het kader van de brede school ook in fysieke zin verder zijn beslag zal krijgen. Dat betekent dat veel meer sprake zal zijn van het bij elkaar brengen van een aantal maatschappelijke activiteiten op één plek of één gebouw. In ruimtelijke zin zal dat betekenen dat zeker de activiteiten voor kinderen < 12 jaar (dagopvang, buitenschoolse opvang, peuterspeelzalen) zoveel mogelijk geconcentreerd worden rondom de brede school. Er is geen norm voor het aantal brede scholen. Gezien de wijkgerichte functie, zal de nadruk vooral moeten liggen op wijken of buurten die aandacht behoeven. De werkgroep “School in de wijk” heeft in het kader van Brede Schoolontwikkeling uitgangspunten bepaald voor het voorzieningenniveau op wijkniveau. De bedoeling is dat de kernpartners betrokken bij deze ontwikkeling een plan opstellen voor de 5 Haarlemse stadsdelen, waarbij in wordt gegaan op de behoefte van de buurten/wijken in dat stadsdeel. Uitgangspunt in de structuurvisie zijn de (basis)schoollocaties met ruimtelijk gezien de beste kansen⁴ en waar de wijkfunctie goed gestalte kan worden gegeven.

¹ gezien de huidige bezettingsgraad van de grote welzijnsaccommodaties in Haarlem en omvang aandachtsgebieden lijkt er ruimte te zijn voor hooguit 5 tot 6 van dergelijke grote accommodaties

² elders wordt hiervoor wel de term Community Center gebruikt

³ In de prognose is rekening gehouden met aannames t.a.v. een woningbouw-programma. Vertraging in het realiseren van de plannen heeft gevolgen voor de verwachte ontwikkeling van het aantal leerlingen.

⁴ Op grond van het samenkomen van diverse functies in een gebied, lijken zich boven op het huidige aantal een 8-tal locaties aan te dienen voor de fysieke vorming van een brede school.

Zo'n 2/3 deel van het totaal aantal peuterspeelzalen is gehuisvest in onderwijslocaties, waarmee een inhoudelijke koppeling aangebracht is met scholen. Uit de nota Herijking Peuterspeelzaalwerk is gebleken dat in Haarlem nog niet gesproken kan worden van een optimale spreiding van het aanbod peuterspeelzaalwerk over de stad. Uitgangspunt is deze voorzieningen waar mogelijk te huisvesten in onderwijslocaties, conform de doelstellingen uit "School in de wijk". Het aanbod dient zoveel mogelijk gesitueerd te worden in de directe woonomgeving van de peuters die behoren tot de doelgroep voor peuterspeelzaalwerk. Overigens is niet in elke wijk of buurt evenveel behoefte aan peuterspeelzaalwerk of kinderopvang. Sociaal-economische en culturele achtergronden spelen hier een belangrijke rol.

Recent onderzoek⁵ laat zien dat in vergelijking met landelijke kengetallen, Haarlem een groot aantal kindplaatsen bij de kinderdagverblijven telt. Maar ook dat op basis van huidig bereik en wachtlijsten in stadsdeel Noord en mindere mate Centrum behoefte is aan capaciteitsuitbreiding⁶ kinderdagopvang (KDV). Capaciteitsuitbreiding voor buitenschoolse opvang (BSO) dient zich vooral te concentreren op Noord en mindere mate Zuid-West.

Gezien de demografische ontwikkeling, zal op stedelijk niveau de totale doelgroep 0-12 jarigen nauwelijks stijgen de komende jaren. Dat betekent dat de capaciteitsuitbreiding vooral noodzakelijk is om bestaande tekorten weg te werken. Dit neemt niet weg dat nieuwbouwoontwikkelingen op planniveau wel degelijk lokaal voor de korte termijn tot extra vraagpieken kunnen leiden. Hiervoor is maatwerk vereist. Het zijn de kinderopvangorganisaties zelf die bepalen of zij willen voorzien in kinderopvang. De gemeente kan wel in faciliterende zin een belangrijke rol spelen door via het HOST praktische ondersteuning te bieden bij het vinden van locaties. Bij deze voorzieningen, zeker bij de BSO vanwege de duidelijke link met onderwijs, is het wenselijk dat de huisvesting in relatie met de brede scholen gebracht wordt.

3.2.3 (Gezondheids)zorg

Met het oog op de behoeftebepaling van (gezondheids)zorgvoorzieningen wordt in eerste instantie een onderscheid gemaakt naar de structuur voor:

- a. *de eerstelijns gezondheidszorg*
- b. *wonen en zorg*

ad. a Normatief gezien is de eerstelijns gezondheidszorg (huis-, tandarts praktijken e.d.) op dit moment qua aantal op peil in Haarlem. In principe besluiten de beroepsbeoefenaren op dit vlak zelf in welke wijk zij hun beroep willen uitoefenen. Veel beroepsbeoefenaren werken steeds meer in duopraktijken of groepspraktijken, een trend waarvan aangenomen wordt dat die de komende jaren verder zal doorzetten. Het gezondheidscentrum waar meerdere disciplines in ondergebracht worden en de HOED, bieden hiertoe goede mogelijkheden⁷. Ook worden huisvestingsrelaties aangegaan met welzijnsvoorzieningen of zorgsteunpunten. Gelet hierop zal de aandacht in deze nota meer dan op de exacte aantallen van het aantal beroepsbeoefenaren vooral uitgaan naar de spreiding per stadsdeel (voorkomen witte vlekken) en kansrijke combinaties met andere voorzieningen rond zorg en welzijn.

ad. b De extramuralisering en vermaatschappelijking van de zorg leiden tot een grote vraag naar nieuwe woonzorgconcepten. De vraag concentreert zich op meer en andere voorzieningen in de wijk. Dit betekent dat op wijkniveau een zorginfrastructuur beschikbaar moet zijn. Dit kan uiteenlopen van een kleinschalig zorgsteunpunt tot een grootschaliger multifunctioneel dienstencentrum met een breed pakket aan voorzieningen en woonzorg arrangementen.

Momenteel beschikken niet alle delen van de stad over (voldoende) zorgsteunpunten voor zorg aan huis. Gezondheidscentra, verzorgings/verpleeginstellingen of multifunctionele wijkcentra worden in

⁵ Wachtlijsten kinderopvang gemeente Haarlem 2009, Buitenhek Management & Consult

⁶ Voor het wegwerken van de wachtlijst KDV is in Haarlem behoefte aan capaciteitsuitbreiding van 22%, vnl. geconcentreerd in Noord met 60% en Centrum met 35%. Voor BSO is er een behoefte aan capaciteitsuitbreiding van 9%, vnl. geconcentreerd in Noord (17%) en Zuid-West (10%).

⁷ Het College Bouw heeft aangegeven dat gemiddeld per 10.000 inwoners ca. 1500 m² aan 1^e lijns gezondheidscentra noodzakelijk zijn. Uitgaande hiervan zou in Haarlem plaats zijn voor ca. 15 centra.

de structuurvisie gezien als kristallisatiepunten van waaruit dergelijke zorg geleverd kan worden. Vanuit de grote zorgcentra vindt nu al planontwikkeling plaats om deze centra beter geschikt te maken voor zelfstandig wonende ouderen en zorgbehoevende ouderen die rondom deze locaties wonen. Daarnaast is aandacht nodig voor de vraag naar verschillende niveaus in woonzorgkwaliteit. Een gebruikelijk onderscheid is:

- gewoon wonen, zelfstandig wonen zo nodig met zorg en dienstverlening op afspraak en woningaanpassingen;
- verzorgd wonen, zelfstandig wonen in levensloopgeschikte woning waar zorg op afroep mogelijk is door aanwezigheid van infrastructuur voor wonen en zorg (bv. aanleunwoningen, serviceflats, deel van verzorgingshuis);
- beschermd wonen, onzelfstandig wonen met 24 uren zorg en toezicht; dit kan binnen een verblijfsinstelling (intramuraal) of kleinschalig gedeconcentreerd daarbuiten (extramuraal).

In het kader van de structuurvisie spitst de aandacht zich toe op de laatste twee woonzorgvormen als min of meer gebouwde voorzieningen en het meest verbonden met het proces van extramuralisatie en vermaatschappelijking. Als alternatieve vormen van verzorgings- en verpleeghuizen gaat het vooral bij verzorgd wonen om een algemeen aanbod in een verregaande spreiding van capaciteit binnen wijken of buurten. Bij beschermd wonen is sprake van een meer gespecialiseerd aanbod op stads(deel)niveau.

Landelijk zijn er diverse ramingsmodellen om de toekomstige behoefte van beschermd wonen en verzorgd wonen te bepalen. In opdracht van Sint Jacob heeft het Rigo⁸ een onderzoek naar wonen met zorg in Schalkwijk gedaan. De in dat onderzoek gehanteerde kengetallen zijn getoetst aan andere ramingsmodellen⁹ en als uitgangspunt genomen voor een globale inschatting voor Haarlem en de stadsdelen^{10, 11}. De opgave voor beschermd wonen kan worden ingevuld door nieuwbouw maar ook door de ombouw van verpleeghuizen. Maar ook de opgave voor verzorgd wonen moet niet louter gezien worden als een nieuwbouwopgave. Met name kan gedacht worden aan verbouw van (intern al toegankelijke) meergezinswoningen, die met een relatief eenvoudige ingreep ook extern toegankelijk te maken zijn. Essentieel is wel de plaatsing van zorgsteunpunten voor de levering van de zorg op afroep.

De vermaatschappelijking van de zorg strekt zich ook uit over andere doelgroepen dan de ouderen. Het gaat hier om mensen met lichamelijke, verstandelijke of geestelijke beperkingen. In regionaal verband worden voor deze groepen huisvestingsafspraken gemaakt. In deze visie wordt aangenomen dat in dat kader binnen (al bestaande) vormen van beschermd en verzorgd wonen deze groepen worden opgevangen.

3.2.4 Sport

Een goede ruimtelijke spreiding van het aanbod aan sportvoorzieningen blijft belangrijk, maar spreidingsplannen alleen bepalen niet langer het benodigde aanbod in de stad. Ook leefbaarheidsdoelstellingen spelen een grote rol, hiervan getuigt ook de ontwikkeling van sport binnen de wijken.

Met de herinrichting van de grote buitensportaccommodaties in Haarlem ligt deze structuur hiervoor voorlopig vast. Uitgangspunt hier is ook intensivering van het gebruik van sportgebouwen en-terreinen voor onderwijs en/of naschoolseopvang. Met betrekking tot de kleinschalige voorzieningen in de buurten en wijken op het gebied van de binnensport, wordt aangenomen dat de capaciteit die voor

⁸ RIGO Research en Advies, Wonen met zorg in Schalkwijk, in opdracht van Sint Jacob 2007

⁹ Regionale Commissie Gezondheidszorg Zuid-Holland Noord, Rijnstreek/Rijnland Akkoord

¹⁰ De ontwikkeling naar een nieuwe woonzorgstructuur verloopt, ook landelijk gezien, veel trager dan aanvankelijk gedacht. Toepassing van rekenexercities van andere instanties leveren voor de toekomst geen eenduidige resultaten op. Dit neemt niet weg dat de richting duidelijk is. Verschillen blijken niet zozeer in de absolute uitkomsten te zitten als wel in de termijn waarop die bereikt worden. Relevanter voor het uiteindelijke resultaat is bovendien de concrete invulling op lokaal niveau, afhankelijk van (ruimtelijke) mogelijkheden, financiën, bereidheid tot samenwerking etc.

¹¹ Bij een evenredige spreiding is de behoefte aan beschermd en verzorgd wonen voor ouderen (afgerond in hondertallen) in 2020 in Noord 600, Centrum 100, Zuid-West 400, Oost 300 en Schalkwijk 500. De verhouding beschermd wonen versus verzorgd is ongeveer 1/3 om 2/3.

bewegingsonderwijs wordt gerealiseerd, voldoende is voor verenigingen en amateursport. Een gevolg van de brede school ontwikkeling kan zijn dat schoolpleinen veel meer een rol gaan krijgen als “sportpleinen” voor de buurt. In dit geval bepaalt de aanwezigheid van brede scholen de spreiding van dit soort accommodaties.

Behalve in- en outdoor accommodaties zijn er ook diverse sportgelieerde faciliteiten in de openbare ruimte: Cruyff Court, Krajicek Playground, basketbalveldje. Voor de behoefte aan kleinschalige buitensportvoorzieningen bestaan geen algemene normen. Ze zijn weliswaar complementair aan het sportaanbod maar worden geregeld bij inrichting van de openbare ruimte. Met de realisatie van een Krajicek Playground en de ontwikkeling van de eerste Cruyff Court, wordt in Haarlem ingespeeld op de wens de sport binnen de wijken te halen.

4 RUIMTELIJKE VERTALING

Dit hoofdstuk zet de koers uit voor de gewenste sociaal maatschappelijke infrastructuur in 2020. Uitgangspunt blijven de hoofdlijnen zoals deze in het Structuurplan Haarlem 2020 zijn vastgesteld. Het gaat in de structuurvisie om een uitwerking/verdiepingsslag van het aspect sociaal-maatschappelijk structuur. Daarmee blijft het integrale karakter van het gemeentelijk ruimtelijk beleid behouden.

Op basis van analyse van huidige tekorten en maatschappelijke trends wordt aan de hand van de bouwstenen, op een samenhangende (programmatische) manier per stadsdeel een beeld geschetst van de gewenste aanpassingen in de hoofdstructuur van sociaal-maatschappelijke voorzieningen. Het resultaat hiervan wordt op de plankaart gevisualiseerd via het spoor van de kansrijke mogelijkheden: nieuwe (ruimtelijke) ontwikkelingen, leegstaande accommodaties en bestaande accommodaties. Zonder dat overigens sprake is van een statisch eindbeeld, worden daarmee wel de mogelijke opgaven in beeld gebracht. Op concreet beleids- en gebiedsniveau is een verdere verfijning noodzakelijk om meer vraaggestuurd te kunnen opereren.

4.1 Haarlem-Noord

Visie/beleid

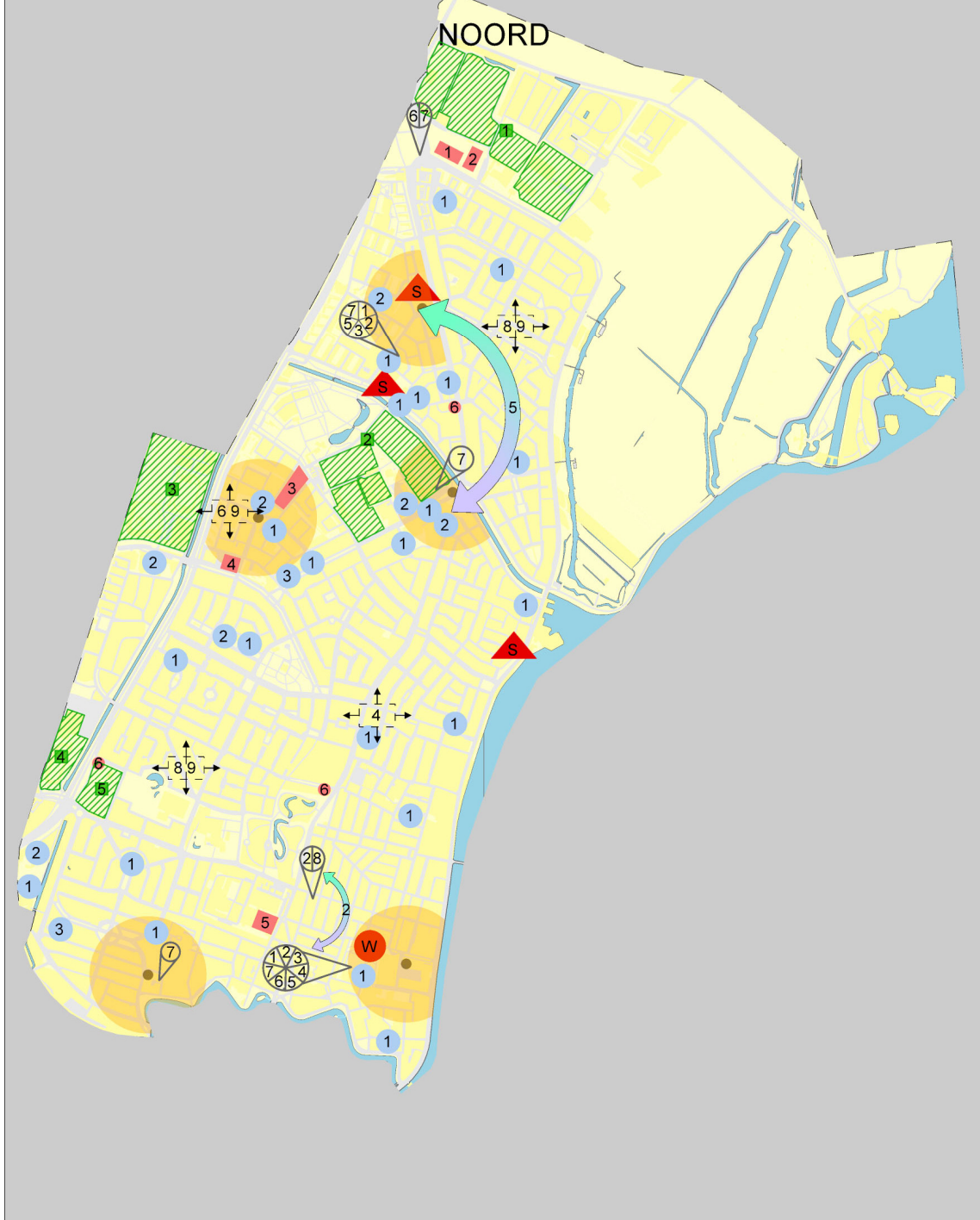
De opgave voor Haarlem-Noord ligt buiten de kwantitatieve uitbreiding van een aantal maatschappelijke voorzieningen ook in het vernieuwen en beter organiseren van de voorzieningenstructuur. Zo zal in ruimtelijke zin welzijn anders gefaciliteerd moeten worden. Het betekent een clustering met andere voorzieningen waar dit wenselijk is en een goede spreiding waar dat noodzakelijk is. Uitgangspunt daarbij vormt een meer hiërarchische opbouw van de welzijnsaccommodaties. Gezien de omvang van dit stadsdeel en de aanwezigheid van aandachtsgebieden zou daarbij gestreefd moeten worden naar een 2-tal concentraties met welzijnsvoorzieningen: Delftwijk/Marsmanplein en in het gebied Werfstraat e.o. (Transvaalbuurt). In het kader van de informatie- en adviesfunctie zou zeker in Delftwijk een wijkloket in het programma opgenomen kunnen worden. Aanvullend kunnen daar enkele steunpunten aan toegevoegd worden, waar vanuit meer buurt- of doelgroepgerichte activiteiten op het gebied van welzijn worden georganiseerd. Bij deze steunpunten is flexibiliteit echter uitgangspunt. Net als de koppeling met andere maatschappelijke voorzieningen (opvang, voorzieningen op (para)medisch vlak) in multifunctionele accommodaties. Verder kunnen ook accommodaties die hun functie hebben verloren (kerken, scholen) een rol spelen bij de huisvestingsbehoefte.

De belangrijkste verandering in de ordening en het aanbod van de primaire onderwijsvoorzieningen zal de komst van brede scholen zijn. Afhankelijk van de realisatie van diverse woningbouwprojecten, wordt bij de jongste leeftijdscategorieën weliswaar een geringe toename verwacht. Maar met de voorgenomen investeringen wordt de capaciteit van de schoolgebouwen voor primair onderwijs als toereikend beoordeeld.

Een brede school biedt leerlingen en hun ouders naast het reguliere onderwijsaanbod extra diensten aan scholing en activiteitenpakketten (bv. kinderopvang, speelruimte). De school legt op deze manier een verbinding tussen de thuissituatie en vrije tijdsbesteding. Primair zal de aandacht moeten liggen op de aandachtswijken Delftwijk en Indische buurten/Transvaalbuurt. Er dienen zich daarbinnen tenminste een tweetal locaties aan waar kansen liggen om fysiek de brede schoolgedachte gestalte te geven in een multifunctionele accommodatie: rond de bestaande scholenlocatie van Delftwijk Zuid en Paul Krugerkade/Werfstraat.

Met de uitvoering van het strategisch huisvestingplan onderwijs (SHO) wordt het onderbrengen van peuterspeelzalen in onderwijslocaties beter geregeld. De capaciteitsuitbreiding van buitenschoolse opvang dient zoveel mogelijk gekoppeld te worden aan (basis)scholen. Het percentage kinderen uit Noord dat met het huidige aanbod aan KDV wordt bereikt, ligt relatief laag. Bovendien staat er een groot aantal kinderen op de wachtlijst. De behoefte aan uitbreiding van opvangcapaciteit (enige honderden kindplaatsen) wordt vooral door deze factoren bepaald en niet door de marginale groei van de jongste leeftijdsgroep. Kansen doen zich voor bij (brede) scholen en

Hoofdstructuur maatschappelijke voorzieningen bestaand en toekomst

LEGENDA NOORD

Bestaand

Wijk- / Buurtcentrum

Steunpunt

Onderwijs

- 1.) (Speciaal) basisonderwijs
- 2.) Voortgezet (speciaal) onderwijs
- 3.) (Hoger) beroepsonderwijs

Zorgvoorzieningen

- 1.) Kennemer gasthuis Noord
- 2.) Velserspoort
- 3.) Schoterhof
- 4.) Delftweide
- 5.) Overspaarne
- 6.) 1e lijns gezondheidscentra

Sportaccommodaties

- 1.) v.d. Aart
- 2.) Noordersportpark
- 3.) Pim Mulier
- 4.) IJsbaan - Cios
- 5.) Kleverlaan

Wensen en Kansen

Kansenlocatie of

zoekgebied

- 1.) Wijkcentrum
- 2.) Centrum jeugd en gezin
- 3.) Jongeren centrum
- 4.) Loket Haarlem
- 5.) Brede school (incl. buitenschoolse opvang)
- 6.) 1e lijns gezondheidscentrum
- 7.) Kleinschalige woonzorg
- 8.) Ateliers / oefenruimte
- 9.) Kinderdagopvang

Wisselwerking (of/of)

Woonservicezone. Loopafstand 250m (van winkelcentrum)

(her)ontwikkelingslocaties. Maar onderzoek naar de inzet van monofunctionele ruimtes/gebouwen met een relatief geringe bezettingsgraad voor multifunctioneler gebruik (bv. kerken, Posthuis), is zeker gewenst.

Ook in de zorginfrastructuur moet in Noord nog een grote slag gemaakt worden. Wat betreft zorgvoorzieningen zal enerzijds ingezet moeten worden op decentralisatie van wonen en zorg. In tegenstelling tot andere delen van Haarlem, zal de vergrijzing zich hier eerst voelen na 2020. Er is bij de 75+ers zelfs sprake van een (geringe) afname tot die tijd. Maar de combinatie van een achterblijvende intramurale capaciteit en verschuiving naar kleinschaliger woonzorgvoorzieningen, zal moeten leiden tot een uitbreiding van voorzieningen voor wonen met zorg. Daarbij moet geanticipeerd worden op de groeiende groep ouderen na 2020. Normatief is er nu al behoefte aan ca. 200 plaatsen voor beschermd wonen (onzelfstandig binnen een verblijfsinstelling of kleinschalig gedeconcentreerd) en 400 plaatsen voor verzorgd wonen (zelfstandig wonen maar infrastructuur voor zorg aanwezig). Meer nog dan de aanpassing van de bestaande maatschappelijke voorzieningen voor ouderen zullen dergelijke voorzieningen moeten worden toegevoegd. De aandacht zal hierbij vooral uit moeten gaan naar capaciteitsvergroting van het verzorgd wonen. Het verschil tussen behoefte en aanbod (tenminste 200 woningen) is in Noord zo groot dat voor vrijwel iedere bouwlocatie in Noord de vraag gesteld dient te worden welke mogelijkheden er zijn voor het realiseren van zorgwoningen inclusief een zorgsteunpunt. Voorkeur verdienen locaties nabij een winkelcentrum, die maakt dat die gebieden bij uitstek geschikt zijn voor de ontwikkeling van een woonzorgzone.

Anderzijds zal juist op meer schaalvergroting bij de eerstelijnsgezondheidszorg ingezet moeten worden. Normatief heeft Noord ruimte voor ca. 5 gezondheidscentra. Afhankelijk van ontwikkelmogelijkheden ter plaatse, zal daarbij altijd gekeken moeten worden in hoeverre dergelijke centra opgezet kunnen worden in combinatie met andere zorgvoorzieningen. De gebrekkig aanwezige infra op dit maatschappelijk deel terrein maakt de Indische buurten en Transvaalbuurt in dat verband bij voorrang zoekgebied. De vestiging van een gezondheidscentrum/HOED bij het Plesmanplein nabij de Schoterhof en Nieuw Delftweide kan de ontwikkeling van een woonzorgzone enorm stimuleren.

Kansenlocaties

Schuift men de ruimtebehoefte van de afzonderlijke voorzieningen in elkaar, clustering en multifunctionaliteit zijn uitgangspunt, dan zijn diverse ontwikkelings gebieden aan te wijzen die kansen bieden om de verbetering van de hoofdstructuur van de maatschappelijke voorzieningen vorm te geven. Dat zijn:

- Delftplein rondom de ziekenhuislocatie met zorggerelateerde voorzieningen en een stevig woonzorgprogramma;
- Delftwijk met de locaties Marsmanplein en Delftwijk Zuid; naar gelang de ruimtelijke mogelijkheden zal op concreet gebiedsniveau invulling moeten plaatsvinden; gezien de openstapeling van de behoefte aan maatschappelijke voorzieningen kan in Delftwijk Zuid een clustering plaatsvinden door realisatie van een brede school opzet. Een breed opgezet wijkcentrum (een soort “community center”) met welzijnsvoorzieningen waaronder een loket in de wijk van Loket Haarlem, kinderdagopvang incl. diverse flexibele ruimten vormt de ruggengraat voor de buurt/wijkgerichte activiteiten; het jongeren centrum kan hierin geïntegreerd worden; direct rond Marsmanplein liggen kansen voor ontwikkeling woonzorgzones waardoor vestiging zorgsteunpunt voor de hand ligt; hieraan te koppelen Centrum voor Jeugd en Gezin.
- Noordersportpark/Jan Gijzenzone waar de centraal gelegen sportaccommodatie nu al mogelijkheden biedt voor sporten in de buurt en samenwerking met kinderopvang en welzijn. Aan de oostzijde van de zone opent de nabijheid van de Dekamarkt hoek Planetenlaan hoek Rijkstraatweg perspectief voor de ontwikkeling van een woonservicegebied. Afhankelijk van de verdere ontwikkelingen rond het Haarlem stadion zal de inzet vooral gericht moeten zijn op woonzorginfra.
- Werfstraat/Krugerkade eo, een kansrijk gebied voor nieuwe ontwikkelingen waarvoor met prioriteit een gebiedsvisie moet worden gemaakt. Door gericht diverse maatschappelijke voorzieningen (wijkcentrum, loket, gezondheidscentrum, Centrum voor Jeugd en Gezin,

brede school met KDV en NSO) in een programma op te nemen kan voorzien worden in tekorten in de basisstructuur van maatschappelijke voorzieningen in dit deel van Haarlem-Noord, met een bredere positieve uitstraling naar de buurten aan de Spaarneoever. Het biedt tevens de mogelijkheid voor een structurele oplossing voor de Flintys door dit jongerencentrum te integreren. Gezien de opeenhoping van behoefte aan maatschappelijke voorzieningen kan deze locatie bij uitstek worden gebruikt voor een clustering van voorzieningen en multifunctioneel gebruik van accommodaties; de nabijheid van het winkelcentrum Paul Krugerstraat maakt gebied uitermate geschikt voor ontwikkeling woonzorgzone.

Daarnaast zijn er nog diverse kleinschaliger ontwikkelings- of huisvestingsmogelijkheden. Deze moeten vooral gezien worden als aanvullend waar de genoemde kansrijke gebieden niet altijd voldoende soelaas bieden of niet tijdig ontwikkeld kunnen worden. Gedacht kan worden aan het Deoterrein waar in het programma zorgvoorzieningen zijn gedacht, leegkomende (school)gebouwen, bv. aan Santpoorterstraat hoek Tetterodestraat of het schoolgebouw van de voormalige middelbare technische school aan de Verspronckweg. Daarvan zijn er ook die zich lenen voor de gewenste capaciteitsuitbreiding KDV.

4.2 Haarlem Centrum

Visie/beleid

De bevolkingssamenstelling van het Centrum is duidelijk anders dan elders in Haarlem. Dat heeft typisch met het binnenstedelijk milieu te maken. Weinig opgroeiende kinderen en ook een klein aandeel ouderen. Naar de toekomst toe zal hierin weinig verandering komen. De Haarlemse bevolkingsprognose gaat uit van een in absolute aantallen beperkte groei van het aantal 75+ers.

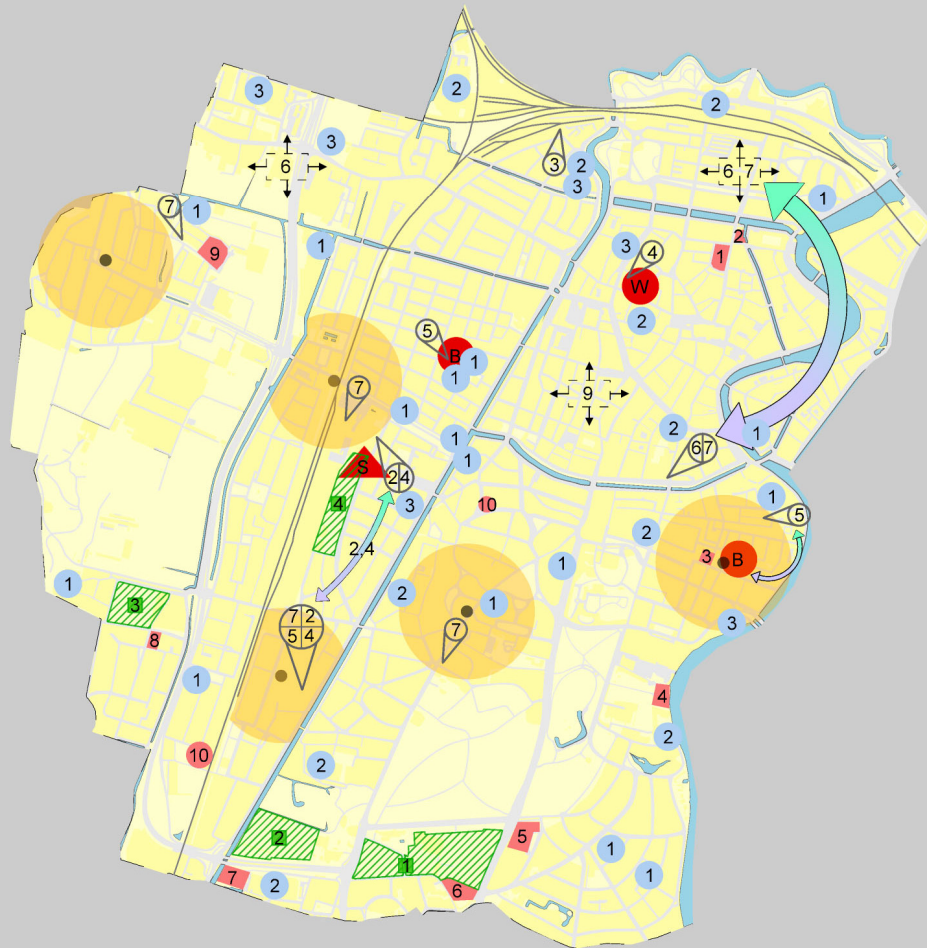
De opgave voor welzijn is minder kwantitatief van aard dan kwalitatief. Daarbij moet naar een ruimer gebied gekeken worden dan alleen het Centrum. Door uit te gaan van een hiërarchie in de accommodaties, kan een duidelijkere structuur aangebracht worden in de aard van de activiteiten vanuit de welzijnsaccommodaties. Volstaan kan worden met één centraal wijkcentrum dat veel diensten accomodeert, een wijkgerichte functie heeft en ruime openstelling kent. Een dependance van Loket Haarlem kan in dit centrale punt plek krijgen. De bestaande locatie van wijkcentrum Binnensteeds kan deze rol vervullen, maar zal uitbreiding behoeven om een breder pakket functies te kunnen huisvesten. De buurthuizen de Tulp in het Rozenprieel en de Til in de Leidsebuurt hebben een meer buurtgerichte functie, bij voorkeur vanuit een multifunctionele accommodatie. Welzijnsdiensten die meer gericht zijn op specifieke doelgroepen kunnen beter al naar behoefte via flexibel te huren ruimte aangeboden worden. In het Centrum is het aanbod van dergelijke ruimten groot, waardoor veel efficiënter ingespeeld kan worden op de ruimtebehoefte.

Een structurele oplossing voor de Flintys dient zich mogelijk op termijn aan net even buiten het Centrum op de locatie Werfstraat/Paul Krugerkade. Voor een permanente oplossing zouden ook mogelijkheden onderzocht kunnen worden bij de loodsen langs het spoor achter de Kinderhuissingel.

Een deel van de vraag naar maatschappelijke voorzieningen is heel specifiek. Dat geldt zeker voor de behoefte aan diverse vormen van maatschappelijke opvang. Het gaat vaak om een enkelvoudige functie waarvan de vestigingsplaats meer bepaald wordt door de beschikbaarheid van een accommodatie of individueel gebouw. Voor een aantal van dergelijke functies ligt het voor de hand deze in of nabij het Centrum te vestigen. Te denken valt aan m.n. de opvang van daklozen, een hostel voor verslaafden of een voedselbank. De vestiging van dergelijke voorzieningen verlangt maatwerk en valt niet in een meer algemene basisstructuur te vangen.

Er zal een keuze moeten worden gemaakt welke scholen omgevormd dienen te worden tot een brede school. Normatief is er ruimte voor zeker één brede school. Afgevraagd moet worden of de enige “brede” school aan de Parklaan (de Kring), fysiek de ruimte biedt om naast opvang ook nog andere functies te accommoderen. Het ligt meer voor de hand even buiten de grenzen van het Centrum te kijken naar de locatie aan het Leidseplein (zie ook Zuid West) of Rozenprieel.

Hoofdstructuur maatschappelijke voorzieningen bestaand en toekomst
CENTRUM ZUID-WEST

LEGENDA CENTRUM ZUID-WEST

Bestaand

Wijk- / Buurtcentrum

Steunpunt

Onderwijs

- 1.) (Speciaal) basisonderwijs
- 2.) Voortgezet (speciaal) onderwijs
- 3.) (Hoger) beroepsonderwijs

Zorgvoorzieningen

1.) Janskliniek	7.) Houttuinen
2.) Janshof	8.) Parkzicht
3.) de Roos	9.) de Blinkert
4.) Spaar en Hout	10.) 1e lijns gezondheidszorg
5.) Zuiderhout	
6.) St. Jacob in de Hout	

Sportaccommodaties

- 1.) Emauslaan
- 2.) Eindhovenout
- 3.) Egelantier
- 4.) v. Oosten de Bruinstraat

Wensen en Kansen

Kansenlocatie of zoekgebied

- 1.) Wijkcentrum
- 2.) Centrum jeugd en gezin
- 3.) Jongerencentrum
- 4.) Loket Haarlem
- 5.) Brede school (incl. opvang)
- 6.) 1e lijns gezondheidscentrum
- 7.) Kleinschalige woonzorg
- 9.) Kinderopvang

Wisselwerking (of/of)

Woonservicezone. Loopafstand 250m (van winkelcentrum)

Het aantal kinderen dat op de wachtlijst staat voor KDV is relatief hoog. Tegelijkertijd moet er rekening mee worden gehouden dat de bevolkingsontwikkeling voor het Centrum aangeeft dat er een (geringe) afname plaats zal vinden de komende 10 jaar van kinderen in de jongste leeftijdsgroepen. Per saldo zal er nog wel capaciteitsuitbreiding (enige tientallen kindplaatsen) op huidige locaties of in (her)ontwikkelings-gebieden moeten plaatsvinden.

Het relatief geringe aantal ouderen dat in het centrum woont, zorgt voor een beperkte druk op woonzorgstructuur. De normatief voor dit stadsdeel bepaalde toekomstige behoefte aan beschermd en verzorgd wonen bedraagt 100 plaatsen. De Janskliniek voorziet voor een deel al in de behoefte aan beschermd wonen. De Janskliniek heeft echter ook een bovenwijkse functie met specialistische verpleeghuiszorg. Er wordt ook enige extramurale zorg gegeven aan mensen in de buurt. Dit stadsdeel heeft nog behoefte aan uitbreiding met een kleinschalig verzorgd wonen project (ca. 50 woningen). Idealiter te koppelen aan een breed eerstelijns gezondheidscentrum, een voorziening die ontbreekt in de binnenstad.

Kansenlocaties

De ruimtebehoefte van sommige voorzieningen laat zich niet makkelijk clusteren. De specifieke eisen zijn daarvoor te divers of potentiële locaties leggen beperkingen op. Op de volgende locaties kunnen ruimtebehoeftes bij elkaar gebracht worden:

- Vanuit het oogpunt van spreiding zijn Gonnetstraat en omgeving Stationsplein zoeklocaties voor een kleinschalige woonzorgvoorziening met steunpunt en een eerstelijns gezondheidscentrum.
- Vestiging van dergelijke voorzieningen in de Egelantier moet niet uitgesloten worden, maar vooral dan nadat eerstgenoemde locaties niet voldoende soelaas bieden.
- Buiten genoemde locaties kan ook Raaks zoekgebied zijn voor uitbreiding capaciteit kinderdagopvang.

4.3 Haarlem Zuid en West

Visie/beleid

De opgave in dit stadsdeel is vooral gelegen in de vorming van één of meerdere mfa's voor brede scholen en een aanpassing binnen de (woon)zorginfrastructuur. Daarnaast is het stadsdeel zoeklocatie voor de vestiging van een Centrum voor Jeugd en Gezin.

In de bevolkingsprognose van de gemeente Haarlem wordt rekening gehouden met een ongeveer gelijkblijvende tot licht stijgende groep kinderen in de schoolgaande leeftijd. Deze groei kan binnen de capaciteit van de huidige schoolgebouwen worden opgevangen. De opgave is voor Zuid-West dan ook meer een kwalitatieve, nl. het omvormen of realiseren van een aantal brede scholen. Vanuit ruimtelijk perspectief en met het oog op de wijkfunctie dienen zich voor zeker twee brede scholen in dit stadsdeel wel kansen aan. Buiten de al eerder genoemde locatie aan het Leidseplein in de Leidsebuurt biedt het Remise (voormalig Connexxion)terrein aan de Leidsevaart kansen om een nieuwbouw accommodatie voor een brede school te realiseren. Daarmee kan tevens voorzien worden in uitbreidingsbehoefte voor buitenschoolse opvang.

Op het gebied van welzijn ligt de belangrijkste opdracht in de vestiging van een Centrum voor Jeugd en Gezin en mogelijk een dependance van het Loket Haarlem. Functioneel passen dergelijke voorzieningen in de multifunctionele accommodatie aan de van Oosten de Bruijnstraat. Het ligt echter voor de hand aan te sluiten bij een multifunctionele accommodatie van een brede school op het Remise terrein. De aard/status van buurthuis de Til (satelliet/steunpunt) dient in samenhang met welzijnsstructuur Centrum bepaald te worden. De accommodatiebehoefte van dit steunpunt zal meegenomen moeten worden binnen een brede school ontwikkeling aan het Leidseplein. Onder het Centrum is al gewezen op de locatie bij de loodsen langs het spoor achter de Kinderhuissingel voor een mogelijke structurele oplossing voor Flyntys.

Dit stadsdeel vergrijsst weliswaar de komende jaren, maar de dubbele vergrijzing treedt pas op na 2020. Wat betreft de zorginfrastructuur zal voorgesorteerd moeten worden op de diverse noodzakelijke woonvormen. Normatief zal er behoefte zijn aan ca. 150 plaatsen voor beschermd wonen en 250 plaatsen verzorgd wonen. De huidige 335 verpleeghuis-plaatsen voldoen in kwantitatief opzicht ruimschoots aan de behoefte voor beschermd wonen. Deze capaciteit manifesteert zich in kwalitatieve zin echter nog weinig in kleinschalige wooncomplexen. Diverse instellingen hebben plannen voor modernisering. Hierdoor zal de capaciteit kwalitatief en kwantitatief aangepast worden. Bovendien zal er nog enige bovenwijkse capaciteit blijven bestaan.

Voor het verzorgd wonen (zelfstandig wonen maar infrastructuur voor zorg aanwezig) zal nog een capaciteitsvergroting plaats moeten vinden. De capaciteit kan vergroot worden door modernisering bij de bestaande instellingen, maar daarmee zal niet de totale behoefte gedekt kunnen worden.

Daarbovenop zal nog ruimte voor zeker 150 woningen gevonden moeten worden. Mogelijkheden voor het realiseren van zorgwoningen inclusief een zorgsteunpunt moeten vooral dan benut worden als er in de nabijheid winkelvoorzieningen aanwezig zijn. Er zijn in ieder geval 3 locaties die aan dit criterium kunnen voldoen: Remise terrein, het voormalige Vitae Vesper nabij de Wagenweg en het voormalige EKP terrein aan de Westergracht.

Binnen het stadsdeel is ruimte voor nog een gezondheidscentra met een breed samengesteld pakket aan eerstelijns zorgaanbieders. Met het oog op de spreiding en huidige aanwezigheid van eerstelijns zorgaanbieders zou een locatie in de nabijheid van Ramplaankwartier of Zijlweg dan voorkeur verdienen.

Kansenlocaties

Schuift men de behoefte van de afzonderlijke voorzieningen in elkaar dan vormen zich een aantal locaties met mogelijkheden voor clustering van maatschappelijke voorzieningen:

- het Remise terrein, met kansen voor de ontwikkeling van een multifunctionele accommodatie voor een brede school met een breed voorzieningenpakket op gebied van onderwijs, opvang, welzijn incl. Centrum voor Jeugd en Gezin en wonen +zorginfra;
- Leidseplein, is al een multifunctionele locatie maar een herinrichting van het gebied en/of de accommodaties biedt mogelijkheden voor realisatie van een multifunctionele accommodatie met een geïntegreerd pakket voorzieningen (educatie, opvang, welzijn);
- De mogelijke herontwikkeling van gebouw en terrein Koningstein, net buiten het Centrum, biedt kansen om de Hannie Schaftschool te betrekken in een brede school ontwikkeling in het Rozenprieel. Onderzocht zal moeten worden of het mogelijk is sociaal-maatschappelijke voorzieningen hier onder te brengen in een multifunctionele accommodatie. Dit dient in het kader van de op te stellen gebiedsvisie uitgewerkt te worden.
- en daarnaast verspreid een aantal locaties, Vitae Vesper, EKP-terrein en rond verzorgingshuis de Blinkert, met vooral kansen voor specifieke woonzorg milieus en bij de loodsen langs het spoor en achter de Kinderhuissingel ten behoeve van Flintys.

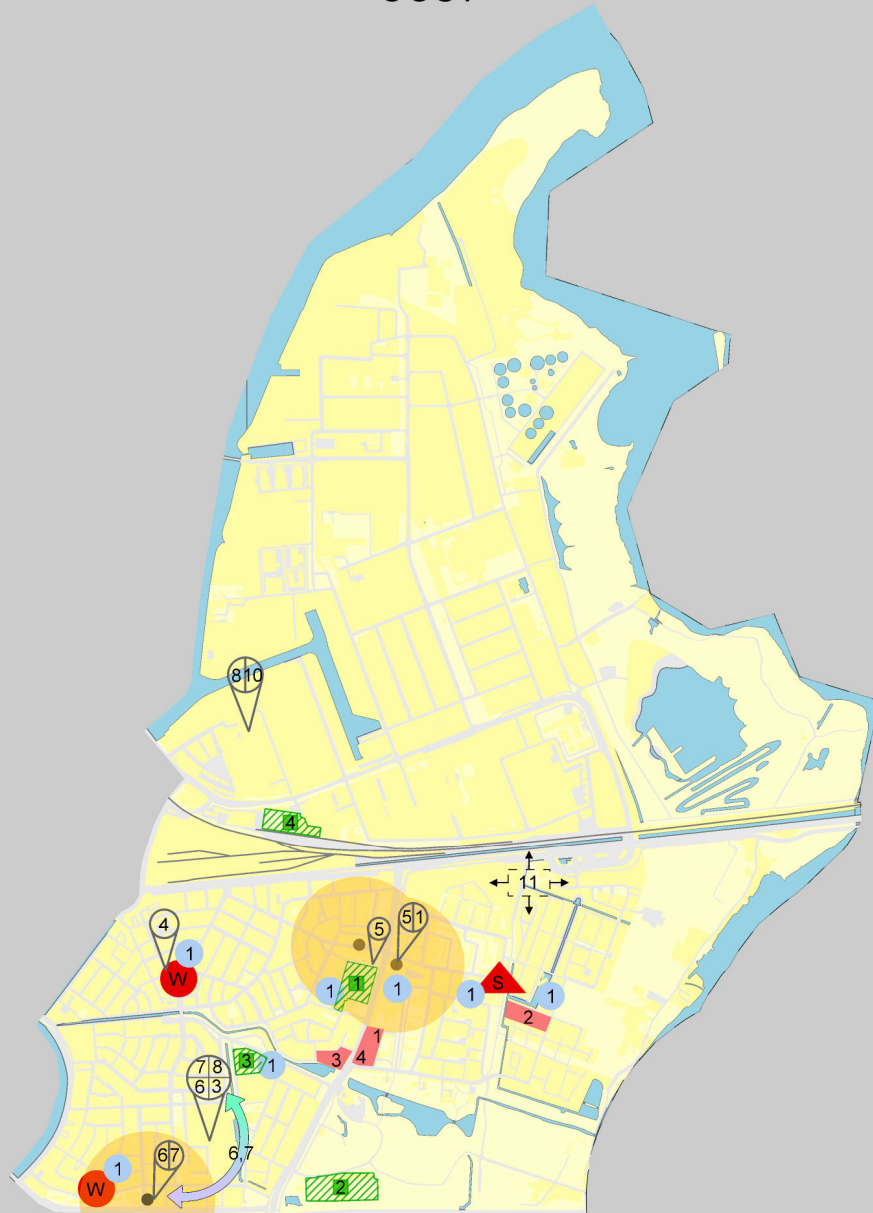
4.4 Haarlem Oost

Visie/beleid

Op basis van het in deze visie gehanteerde model voor welzijnsinfra zou er naast een brede centrale welzijnsaccommodatie nog ruimte zijn voor een (multifunctioneel) steunpunt en al naar specifieke behoefte enig flexibel aanbod. Vanuit het oogpunt van clustering, sturing op multifunctionele accommodaties en van spreiding ligt een integratie van het steunpunt in een brede school voorziening in Parkwijk het meest voor de hand. De decentraal gelegen accommodatie de Zuidparker is hiervoor om die redenen minder geschikt. Gezocht moet worden naar een locatie voor een jongeren centrum. Gezien de mogelijke overlast die het kan geven voor omwonenden, vereist dit zorgvuldige afweging. Voorlopig doet de Zuidparker dienst als jongeren centrum voor de Zuiderpolder/Parkwijk. De mogelijkheden voor een permanente locatie zouden meegenomen kunnen worden in de plannen voor invulling van (de bestaande bebouwing op) het Slachthuisterrein.

Hoofdstructuur maatschappelijke voorzieningen bestaand en toekomst

OOST

LEGENDA OOST

Bestaand

- Wijk- / Buurtcentrum
- Steunpunt
- Onderwijs
 - 1.) (Speciaal) basisonderwijs
 - 2.) Voortgezet (speciaal) onderwijs
 - 3.) (Hoger) beroepsonderwijs
- Zorgvoorzieningen
 - 1.) Reinaldahuis
 - 2.) Het Polderhuis
 - 3.) Roomolen
 - 4.) 1e lijns gezondheidscentrum
- Sportaccommodaties
 - 1.) DSK
 - 2.) Reinaldapark
 - 3.) Zomervaart
 - 4.) Oudeweg

Wensen en Kansen

- Kansenlocatie of zoekgebied
- 1.) Welzijn
 - 2.) Centrum jeugd en gezin
 - 3.) Jongerencentrum
 - 4.) Loket Haarlem
 - 5.) Brede school (incl. opvang)
 - 6.) 1e lijns gezondheidscentrum
 - 7.) Kleinschalige woonzorg
 - 8.) Ateliers / oefenruimte
 - 10.) Centrum voor cultuureducatie en vrije tijd
 - 11.) Unielocatie speciaal onderwijs

 Wisselwerking (of/of)

 Woonservicezone. Loopafstand 250m (van winkelcentrum)

Met een aanbod van 6 basisscholen wordt de onderwijscapaciteit voor de komende jaren als voldoende beoordeeld, ook al wordt een lichte groei verwacht van het aantal kinderen in de schoolgaande leeftijd. Behalve de nieuw te bouwen brede school in Parkwijk, is ook naast het DSK-terrein aan het van Zeggelenplein een nieuwe brede school geprojecteerd waarin de huidige M.L. Kingschool en de Hildebrandschool (speciaal onderwijs) zullen opgaan. Gezien het reeds aanwezige cluster van voorzieningen (wijkcentrum, school, peuterspeelzaal, Centrum voor Jeugd en Gezin) bij het Nagtzaamplein liggen hier kansen ook nog een brede school te realiseren. Het aantal kindplaatsen bij de kinderopvang blijft zo'n 150 plaatsen achter bij het gemiddeld aantal dat voor heel Haarlem geldt. Maar in het eerdergenoemde onderzoek naar de kinderopvang in Haarlem, is gebleken dat de behoefte in dit stadsdeel ook duidelijk geringer is. Capaciteitsuitbreiding is voorslagnog niet noodzakelijk.

De behoefte aan beschermde woonvormen wordt ingeschat op ca.100. Het huidige aanbod in het Reinaldahuis is voldoende. Tekorten doen zich voor bij het aantal plaatsen voor verzorgd wonen (opgave 100-150). Hierbij is er rekening mee gehouden dat de groei van het aantal 75 +ers pas merkbaar is na 2020. Vrijkomende (school?)locaties of andere (her)ontwikkellocaties als Slachthuissterrein lenen zijn voor kleinschaliger woonvormen. Dit geldt voor de laatste locatie in het bijzonder want naast het brede nieuwe gezondheidscentrum bij het Reinaldahuis, is in Oost ruimte voor nog een breed samengesteld gezondheidscentrum. Koppeling van een dergelijke voorziening aan een zorgsteunpunt bij woonzorgvormen zou uitgangspunt moeten zijn. Een mogelijke andere locatie voor een gezondheidscentrum zou de plint aan de Schipholweg kunnen zijn. Ook hier zijn combinaties mogelijk met verzorgd wonen. De herontwikkelingen centraal in Parkwijk (Beatrixplein, brede school) met in de nabijheid het moderne Reinaldacomplex, geven goede kansen voor het inrichten van een woonservicegebied.

Belangrijk bij brede scholen is de buurtfunctie. Gymzalen/speelruimte bij de scholen vervullen daarin een belangrijke rol. Maar ook voor afzonderlijke (binnen)sportaccommodaties geldt dat nabije ligging stimulerend werkt op sportdeelname. Bij uitbreiding/vernieuwing van het aanbod aan dergelijke accommodaties heeft een locatie centraal in de buurt de voorkeur boven een locatie die zich aan de randen van het woongebied bevindt.

Kansenlocaties

De oude gebouwen van het slachthuis op het Slachthuissterrein bieden kansen bij het oplossen van het gebrek aan ateliers en oefenruimten buiten het Centrum.

Schuift men de ruimtebehoefte in elkaar dan vormen zich een aantal mogelijke voorzieningencusters op de volgende kansrijke locaties:

- Parkwijk centrum, in nabijheid van het winkelcentrum een brede school ontwikkeling, met ruimte voor een steunpunt welzijn en kinderopvang
- Slachthuissterrein, een woonzorgprogramma met zorggerelateerde voorzieningen zoals bv. een gezondheidscentrum als deze in Zuidstrook niet meegenomen wordt; oude industriële gebouwen lenen zich voor uitbreiding aanbod ateliers en integreren jongerencentrum
- v. Zeggelenplein, nieuwe brede school
- Nagtzaamplein e.o., een multifunctionele locatie met het Broederhuis dat als Community Center kan fungeren, een school, een Centrum voor Jeugd en Gezin, kinderopvang en naschoolse opvang; kan met dit laatste gat opvullen in westelijk deel van Oost; dependance Loket Haarlem
- Zuidstrook Slachthuisbuurt, m.n. de omgeving van de supermarkt leent zich voor aanbod van verzorgd wonen, te combineren met een breed gezondheidscentrum als op Slachthuissterrein deze voorziening niet meegenomen wordt.

4.5 Schalkwijk

Visie/beleid

De opgave voor Schalkwijk ligt in de eerste plaats in het vernieuwen van de woonzorg infrastructuur. Tot 2020 neemt de groep 75+ ers in Schalkwijk met bijna 500 personen toe op een totaal van nu van ruim 2800. Zorggerelateerde voorzieningen zullen op deze vergrijzing moeten inspelen. Ingezet

wordt op de realisatie van kleinschalige woonzorgvoorzieningen (verzorgd resp. beschermd wonen). Deze voorzieningen worden beter gespreid over de wijken. Tegelijkertijd kan daarmee de grootschalige intramurale capaciteit gemoderniseerd en verminderd worden. Ruim 30% van de huidige verzorgings- en verpleeghuiscapaciteit in Schalkwijk heeft een bovenwijkse functie. Dit geeft speelruimte om bij de modernisering van de intramurale zorginfra vooral een kwaliteitsslag te maken. Kwantitatief gezien kan in 2020 met een capaciteit van ruim 500 plaatsen kleinschalig verzorgd resp. beschermd wonen, voorzien worden in de behoefte van Schalkwijk zelf. Het Anton Pieckhofje in Europawijk met 36 plaatsen is een voorbeeld van een kleinschalig woonproject dat aan de hedendaagse eisen voldoet. Aan de Aziëweg in Meerwijk wil St. Jacob een aantal clusters realiseren met in totaal 150 plaatsen. De afbouw van de intramurale capaciteit vindt vooral plaats in Boerhaavewijk. Een deel van de capaciteit kan (kleinschalig) overgeheveld worden naar nieuwbouw, bijvoorbeeld in het Belcantogebied en 023. Daarmee wordt bijgedragen aan de behoefte aan dergelijke voorzieningen nabij Europawijk. De opgave voor Molenwijk is modernisering en enige afbouw van de huidige intramurale zorginstelling Molenburg. Uitgaande van het zoveel mogelijk wijkgericht aanbod voor ouderen moet voorkomen worden dat in Schalkwijk per saldo een uitbreiding van capaciteit plaatsvindt. Gezien de huidige grote bovenwijkse capaciteit, moet eerder gestreefd worden naar een overheveling van capaciteit naar wijken of stadsdelen waar sprake is van ondervoorziening zoals bv. Haarlem Noord.

Normatief gezien is er in Schalkwijk buiten de bestaande eerstelijns gezondheidscentra aan de Briandlaan en Frieslandlaan nog ruimte voor een gezondheidscentrum. Idealiter wordt deze gekoppeld aan overige (woon)zorgvoorzieningen. Het Kennemer Gasthuis, woonzorg voorzieningen in 023, Boerhaavewijk west en Belcanto en een eerstelijns gezondheidscentrum zouden de dragers kunnen worden van een in te richten gezondheidspark in het noordelijk deel van het Middengebied Schalkwijk.

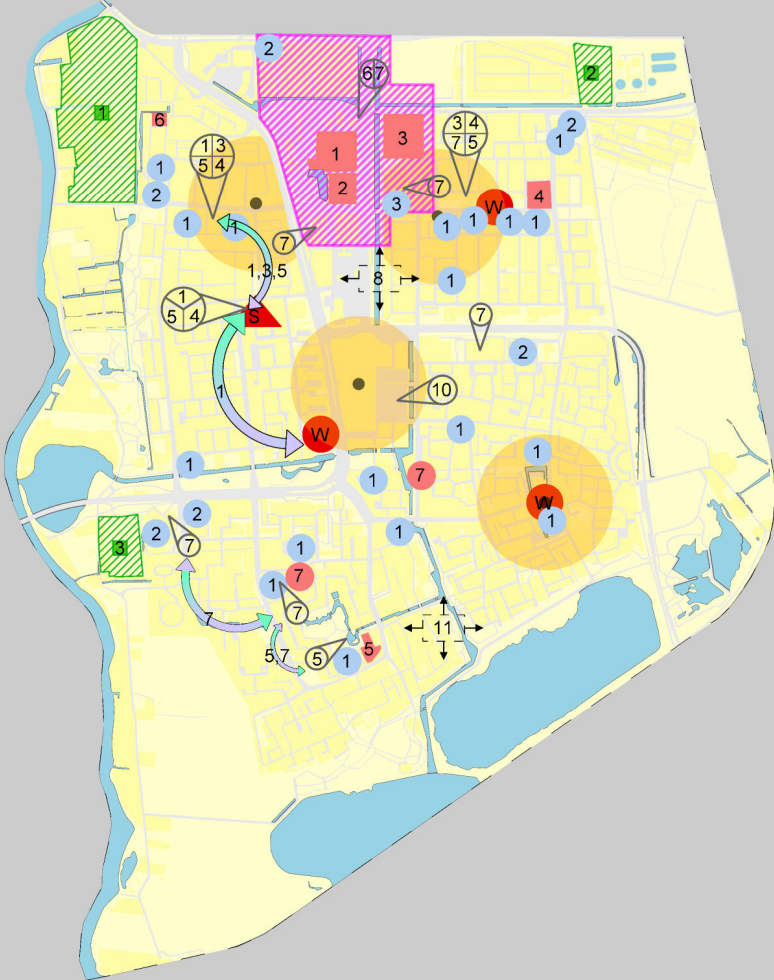
In Schalkstad is ruimte gereserveerd voor een clustering van functies op het gebied van cultuur en educatie, zo mogelijk in combinatie met bibliotheek, CCVT, oefenruimten en Teylercollege.

In kwantitatieve zin wordt het primaire onderwijsaanbod als voldoende beoordeeld voor de komende jaren. Hierbij is rekening gehouden met een groei van het aantal leerlingen als gevolg van de bouw van een fors aantal nieuwe woningen. In kwalitatief opzicht voldoen de schoolgebouwen niet altijd meer. De opgave is de scholen meer te betrekken op de wijken waarin ze staan door de vorming van meer brede scholen in multifunctionele accommodaties. Naast de bestaande brede school Meerwijk, bieden vooral Europawijk en Boerhaavewijk kansen voor de ontwikkeling van dergelijke scholen. Er bestaat in Schalkwijk op dit moment geen behoefte aan uitbreiding van capaciteit van kinderopvang. Afhankelijk of en wanneer geplande nieuwbouw ontwikkelingen tot stand komen, kan echter een nieuwe behoefte ontstaan waarop op dat moment ingespeeld kan worden.

De opgave voor de welzijnsinfrastructuur ligt er in een heldere hiërarchie aan te brengen in de welzijnsaccommodaties. Meerwijkcentrum en een nieuwe centrale welzijnsaccommodatie in Boerhaavewijk of Europawijk kunnen dan de ruggengraat vormen voor brede wijkgerichte activiteiten in Schalkwijk. Uitgangspunt is dat, net als in Meerwijk, dit centrale wijkcentrum onderdeel vormt van een brede school. In aanvulling hierop zijn er nog een aantal kleinere satellieten of steunpunten met vooral buurtgerichte activiteiten. Daartoe behoren ook één of meerdere jongerencentra, gezien de aanwezigheid van de doelgroep in de drie wijken. Er wordt van uit gegaan dat deze dislocaties geen aparte (eigen) gebouwen zijn, maar onderdeel zijn van een multifunctionele accommodatie.

Hoofdstructuur maatschappelijke voorzieningen bestaand en toekomst

SCHALKWIJK

LEGENDA SCHALKWIJK

Bestaand

- Wijk- / Buurtcentrum
- Steunpunt
- Onderwijs
 - 1.) (Speciaal) basisonderwijs
 - 2.) Voortgezet (speciaal) onderwijs
 - 3.) (Hoger) beroepsonderwijs
- Zorgvoorzieningen
 - 1.) Kennemer Gasthuis
 - 2.) Zuiderpoort
 - 3.) Boerhaave
 - 4.) Schalkweide
 - 5.) Molenburg
 - 6.) Anton Pieckhof
 - 7.) 1e lijns gezondheidscentra
- Sportaccommodaties
 - 1.) Noord Schalkwijkerweg
 - 2.) Boerhaave Oost
 - 3.) Zwemmerslaan

Wensen en Kansen

- Kansenlocatie of zoekgebied
 - 1.) Wijkcentrum
 - 2.) Centrum jeugd en gezin
 - 3.) Jongeren centrum
 - 4.) Loket Haarlem
 - 5.) Brede school (incl. opvang)
 - 6.) 1e lijns gezondheidscentrum
 - 7.) Kleinschalige woonzorg
 - 8.) Ateliers / oefenruimte
 - 9.) Speeltuin
 - 10.) Centrum voor cultuureducatie en vrije tijd
 - 11.) Speeltuin
- Wisselwerking (of/of)
- Woonservicezone. Loopafstand 250m (van winkelcentrum)
- Gezondheidspark

Kansenlocaties

Schalkwijk zit middenin een grote stedelijke vernieuwingsoperatie. Als vervolg op het Structuurplan Haarlem 2020 en het uitvoeringsplan Schalkwijk 2000+, zijn diverse aanpassingen aan de infrastructuur, de waterstructuur, woningvoorraad en het winkelcentrum voorgesteld. Voor een aantal gebieden zijn intussen al plannen gemaakt, die deels al in uitvoering zijn: langs de Schipholweg het gebied 023-Haarlem, het gebied rond de Aziëweg en diverse herstructureringen. Voor andere gebieden is de planontwikkeling nog volop bezig, zoals het Belcantogebied, verdichtingszones langs de Floris van Adrichemlaan en de schoollocatie aan de Zwemmerslaan. Deze ontwikkelingen bieden vele kansen om de sociale voorzieningen structuur binnen de diverse delen van Schalkwijk te versterken en/of efficiënter te organiseren. Onderstaande kansen zijn al in beeld of waardevol voor nader onderzoek op haalbaarheid:

- de Boerhaavewijk met een modernisering van de grootschalige intramurale instellingen (Boerhaave en Schalkweide) en herstructurering naar een woonzorginfra in kleinschaliger voorzieningen;
- de multifunctionele zone Floris van Adrichemlaan, een centrale zone in een te herontwikkelen gebied, met kansen voor nieuwbouw van een brede school in een multifunctionele accommodatie waarin òf een centraal wijkcentrum òf steunpunt welzijn is opgenomen;
- met als kern de KG-locatie zou de locatie rond het voormalige belastingkantoor Belcanto en het deel van de locatie 023 direct ten noorden van het KG met westelijk Boerhaavewijk deel kunnen uitmaken van een te vormen gezondheidspark. Daarin opgenomen functies zijn het ziekenhuis, zorghotel, de Boerhaavekliniek nieuwe stijl, breed eerstelijns gezondheidscentrum, zorgwoningen (geen toevoeging maar ter compensatie), andere (para)medische diensten, wellnessfaciliteiten + plus daaraan verbonden horeca;
- het gebied rond de Aziëweg met kleinschaliger invulling van woonzorginfra (50 beschermd wonen, 100 verzorgd wonen);
- herontwikkeling primair onderwijs Europawijk (in samenhang met locatie Prisma) voor vorming nieuwe brede school of scholencluster met sport en speelvoorzieningen voor de buurt; gezien centrale ligging wellicht te combineren met (te verplaatsen) wijk/buurtcentrum Europawijk met mogelijkheid jongerencentrum Prisma te integreren;
- vrijkomende scholenlocatie Zwemmerslaan beoordelen op bijdrage realisatie zorgwoningen met zorginfrastructuur;
- in Molenwijk eventuele herontwikkeling van scholenlocatie Frieslandlaan/Zevenwoudenplantsoen, Molenburg en Zwemmerslaan in samenhang bekijken, onder meer op kansen voor een centraal gelegen brede school of scholencluster, speeltuin en kleinschalig wonen.

5 UITVOERBAARHEID

Het is gewenst dat de in deze nota neergelegde uitgangspunten ten aanzien van de gewenste sociaal maatschappelijke structuur, effect hebben in de praktijk. Nu is deze visie geen startpunt van iets geheel nieuws. Verschillende partijen hebben al initiatieven en projecten in voorbereiding of in uitvoering.

De gemeente neemt lang niet altijd zelf de ontwikkeling van een voorzieningenaanbod ter hand: dat hangt sterk af van de mate van gemeentelijke verantwoordelijkheid voor een bepaalde voorziening. Ook wanneer de gemeente geen (wettelijke) taak heeft, ziet zij voor zichzelf een regisserende of sturende rol weggelegd. Duidelijk moet gesteld worden dat voor de invulling van deze rol geen pasklaar recept is te geven omdat veel afhangt van concrete problematiek in een bepaald gebied of de mate en aard van zeggenschap. Deze visie is in eerste instantie een gemeentelijk sturingsinstrument voor de ruimtelijke toekomst. Maar op basis hiervan kan gezocht worden naar afstemming met en tussen actoren (samenwerkingspartners). Om de visie tot een daadwerkelijk effectiever instrument te maken zal zij verder ook goed verankerd moeten worden in de gemeentelijke organisatie. Aan de hand van een 4-tal taken wordt in dit hoofdstuk aangegeven hoe de gemeentelijke rol meer handen en voeten gegeven kan worden.

Kaders stellen en uitwerking

De gemeente heeft hier vooral een rol als procesleider. Ze stelt kaders voor afstemming tussen de partners. Deze visie is zo'n richtinggevend kader, maar van belang is dat de concretere uitwerking in gebiedsvisies wordt vertaald. De gebiedsvisie is de verbindende schakel tussen deze visie en concrete afspraken en programma's in een stedenbouwkundig plan. Dit dwingt tot een meer interdisciplinaire aanpak. Niet alleen tussen de sociaal maatschappelijke beleidsvelden, maar ook met de fysiek-ruimtelijk component: waar vind je bv. slimme combinaties van functies?

- de keuzes die gemaakt worden in deze visie kunnen doorwerken in gebiedsvisies. Belangen worden geborgd door daarin afzonderlijk aandacht te gaan besteden aan de relatie met de visie op de maatschappelijke voorzieningen structuur. De afdelingen Ruimtelijk Beleid en Gebiedsmanagement spelen hierin een leidende rol.
- Op basis van deze gebiedsvisies worden via convenanten en andere overeenkomsten, samenwerkende partners (marktpartijen, maatschappelijke organisaties) verleid en gecommiteerd om invulling te geven aan de gewenste sociaal maatschappelijke infrastructuur.

Op sectoraal niveau worden binnen het aandachtsgebied van de maatschappelijke voorzieningen op afzonderlijke beleidsvelden strategische keuzes (o.a. financieel, prioritering) over het accommoderen voorbereid of herzien, bv. het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs of de nog in ontwikkeling zijnde nota sportaccommodaties. De visie dient één van de actuele bouwstenen te vormen voor dit sectorale beleid en levert belangrijke input voor een sectoroverstijgende benadering.

- belangen worden geborgd door in sectorale nota's in een afzonderlijke paragraaf aan te geven hoe met de visie op de maatschappelijke voorzieningen structuur is omgegaan.
- door het aanstellen van 1 of 2 "eigenaren" van de visie, als regisseur, bewaker, toetsers en adviseur wordt samenhang in programma's en projecten bevorderd.

Overzicht hebben en houden

De gemeente moet weten wat er speelt op het gebied van de sociaal maatschappelijke voorzieningen. Bij deze visie zit een geactualiseerde kaart van het bestaande aanbod. Van belang is de gebruikswaarde van de kaart maatschappelijke infrastructuur in stand te houden of te verhogen. Dat betekent dat het actueel houden geregeld zal moeten worden en dat nagedacht wordt over welke overige data er aan opgehangen kunnen worden.

- de vakafdelingen volgen jaarlijks de (ontwikkeling van de) vraag naar en het aanbod van maatschappelijke voorzieningen en actuele initiatieven/projecten.
- de monitoring van de sociaal maatschappelijke infra zal in samenspraak met Bureau O&S als project opgepakt worden.

Stimuleren en faciliteren

Het meest voor de hand liggende instrument om gewenste ontwikkelingen op het gebied van de ruimtelijke structuur van maatschappelijke voorzieningen te faciliteren is

- inzet ruimtelijk instrumentarium (planologisch en stedenbouwkundig).

De visie biedt een kader voor de verdere invulling van de structurele huisvestingsbehoefte op (middel)lange termijn. Er zijn echter ook meer ad-hoc vragen van derden die vaak voortkomen uit snelle veranderingen in de behoefte aan accommodatie. Deze visie is niet het geëigende instrument voor dergelijke korte termijn vragen. Maar de gemeente kan zich wel faciliterend opstellen door een centraal coördinatiepunt in te richten waar vraag en aanbod samenkomen.

- het reeds functionerende Haarlems Ondernemers Service Team (HOST) heeft een makelfunctie voor het eigen gemeentelijk vastgoed
- vanuit deze centrale positie, krijgt de HOST ook een verwijfsfunctie voor de vraag naar huisvesting van maatschappelijke voorzieningen richting marktpartijen die kunnen makelen voor commercieel vastgoed

Behalve faciliteren met gemeentelijk vastgoed, kan de gemeente door een strategische inzet van gemeentelijk vastgoed ook ontwikkelingen stimuleren. De visie gaat niet specifiek in op de beleidsmatige, financiële en organisatorische consequenties: het accommodatiebeleid. In het kader van de sturingsmogelijkheden wil de gemeente de ‘vastgoednoodzaak’ van het gemeentelijk accommodatiebeleid herijken. Met andere woorden, voor welke (niet- en semi-commerciële) maatschappelijke voorzieningen is de gemeente wettelijk verplicht huisvesting te verzorgen, voor welke maatschappelijke voorzieningen creëert of handhaaft zij een eigen (sociale) opgave en voor welke maatschappelijke voorzieningen ziet zij in mindere mate of in het geheel geen taak (meer) weggelegd om te accommoderen.

In het kader van het vormgeven van het Strategisch Voorraadbeleid van het gemeentelijk vastgoed levert deze visie belangrijke input. Gekeken zal moeten worden hoe de informatie uit de visie vertaald kan worden in criteria die meewegen bij de bepaling of gemeentelijk vastgoed strategisch is.

- Een ambtelijk werkgroep accommodatiebeleid instellen die de beleidsmatige, financiële en organisatorische consequenties uitwerkt in een accommodatiebeleid en een concreet plan van aanpak.

Samenwerking organiseren

De gemeente zet in op afstemming met samenwerkingspartners. Zeker op niet-eigen beleidsterreinen wil ze anderen in staat stellen problemen aan te pakken of kansen te benutten. Daarbij stuurt ze op:

- bijeenbrengen van partijen, afstemming zien te bereiken.

Resumerend wordt in onderstaand schema aan de hand van beschreven taken/processen aangegeven hoe de in- en externe samenwerking georganiseerd kan worden.

Proces	Eerstverantwoordelijke afdeling	Betrokken afdelingen	Organisatie interne samenwerking	Organisatie externe samenwerking
Actueel overzicht vraag naar maatsch.voorz.	WWGZ, JOS, E&C	O&S, WZ/GM	Regiegroep Wmo/Sociaal	Stuurgroep Wonen, Welzijn en Zorg
Actueel overzicht aanbod van maatsch.voorz.	WWGZ, JOS, E&C	O&S, WZ/GM, VG	Regiegroep Wmo/Sociaal	Stuurgroep Wonen, Welzijn en Zorg
Actueel overzicht projecten/initiatieven	WWGZ, JOS, E&C	O&S, WZ/GM, VG, DV/HOST	Regiegroep Wmo/Sociaal	Stuurgroep Wonen, Welzijn en Zorg
Gebiedsvisies	WZ/GM + RB	WWGZ, JOS, E&C	Gebiedsoverleggen per stadsdeel	Projectgroepen per gebiedsvisie
Sectorale nota's	WWGZ, JOS, E&C, VG	WWGZ, JOS, E&C, VG	Projectgroep/begeleidingsgroep per nota	Sectorale overleggen met partners
Projecten	WZ/GM + PMB	WWGZ, JOS, E&C	Projectgroepen	Projectgroepen
Ad hoc initiatieven/vragen	DV/HOST	WWGZ, JOS, E&C, VG, WZ/GM	Per mail	Contact met initiatiefnemer

Deel B Analyse en toelichting

6. BEVOLKINGSONTWIKKELING

Samenstelling van de bevolking

Afdeling Onderzoek en Statistiek heeft een prognose gemaakt voor de bevolkingsontwikkeling tot 2020¹². Als gevolg van geboorte, sterfte en migratie (aangestuurd door wijzigingen in de woningvoorraad) zal de bevolkingssamenstelling van Haarlem in de komende jaren veranderen.

Onderstaande tabel geeft voor nu en de toekomst de verdeling weer van de bevolking over verschillende leeftijdsgroepen.

Prognose Haarlemse bevolking in						
leeftijd	2009		2015		2020	
	abs.	in %	abs.	in %	abs.	in %
0-4	8.709	5,9	8.312	5,6	8.446	5,5
5-9	8.223	5,5	8.075	5,4	7.839	5,1
10-19	15.190	10,3	15.310	10,2	15.607	10,2
20-24	8.709	5,9	8.832	5,9	9.160	6,0
25-44	45.515	30,7	44.118	29,5	44.377	29,1
45-64	39.222	26,5	40.156	26,9	41.041	27,0
65-74	11.606	7,8	13.958	9,3	14.945	9,8
75+	11.018	7,4	10.630	7,1	10.858	7,1
totaal	148.192	100	149.391	100	152.273	100

Naar verwachting zal er de komende jaren sprake zijn van een toename van de Haarlemse bevolking. Met het oog op onzekerheden door de huidige financieel-economische crisis en daarmee het te realiseren bouwprogramma, wordt in deze visie uitgegaan van het gematigd scenario. Op basis daarvan kunnen de volgende conclusies getrokken worden. De sterkste stijging zien we bij de leeftijdsgroep 65-74: het aantal inwoners dat tot deze leeftijdsgroep zal behoren neemt met liefst 30% toe. Dit is nog een na-ijlen van de naoorlogse geboortegolf. De groep hoogbejaarden (75-plus) neemt daarentegen de komende 10 jaar nog niet toe. Meest onzeker is de prognose voor de jongste leeftijdscategorieën vanwege de onzekerheid over het bouwtempo. Rekening moet worden gehouden met een lichte afname hetgeen met name consequenties heeft voor kinderopvang en basisonderwijs.

Prognose per stadsdeel

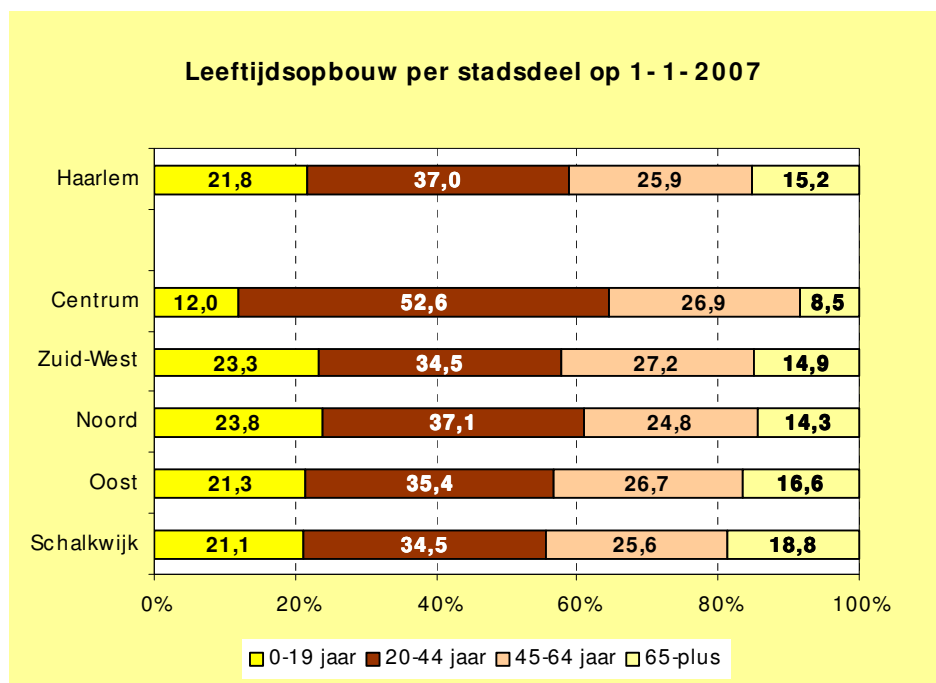
Uit de onderstaande tabel valt af te leiden hoe het aantal inwoners van de Haarlemse stadsdelen zich in de toekomst naar verwachting gaat ontwikkelen.

Prognose van het aantal inwoners per			
stadsdeel	2009	2015	2020
Centrum	12.510	12.474	12.564
Zuid-West	32.025	32.564	32.750
Noord	51.601	51.194	51.474
Oost	20.691	21.951	22.768
Schalkwijk	31.374	31.208	32.724
Haarlem	148.192	149.391	152.273

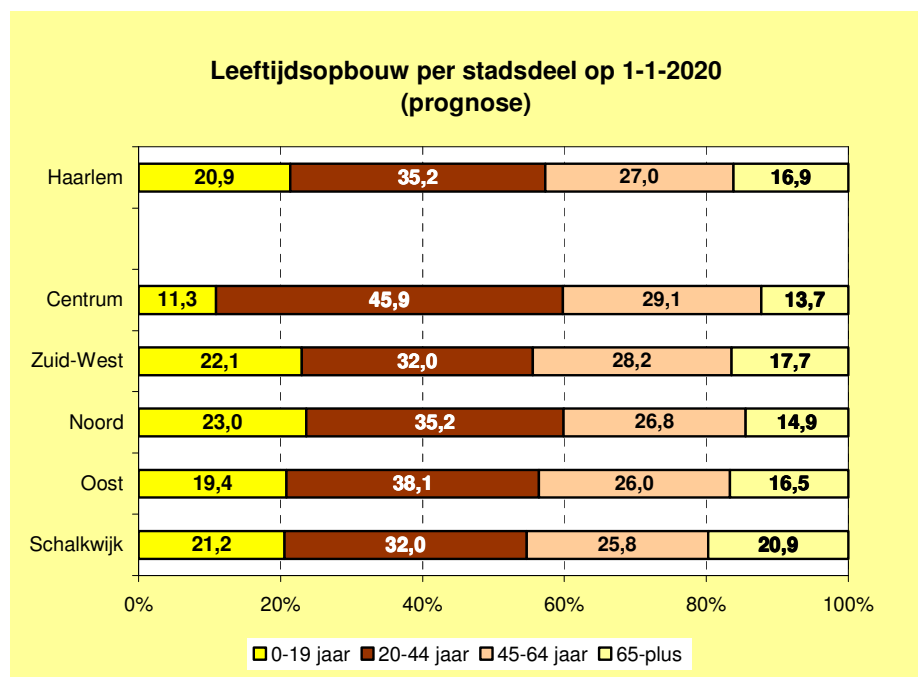
Met uitzondering van Noord en het zich stabiliserende Centrum, doet de bevolkingsgroei zich voor in alle stadsdelen. In Schalkwijk en Oost is de stijging het grootst.

¹² Bevolkingsprognose Gemeente Haarlem 2020, Onderzoek en Statistiek juni 2010

De volgende grafieken tonen zowel voor de hele stad als voor de afzonderlijke stadsdelen de leeftijdsopbouw in 2007 en de verwachte in 2020.

De grafiek laat zien dat in het Centrum zowel kinderen als ouderen ondervertegenwoordigd zijn ten opzichte van Haarlem als geheel. Meer dan de helft van de bevolking is tussen de 20 en 45 jaar oud. In Zuid-West en Noord wonen relatief de meeste jongeren en in Oost en Schalkwijk de meeste ouderen.

Procentueel zijn de verschuivingen in 2020 ten opzichte van de huidige situatie niet zo heel groot. Ook zien we in grote lijnen dezelfde verschuivingen die voor heel Haarlem gelden, op stadsdeelniveau terug. De toename van het aantal 65-74 jarigen ziet men terug in alle wijken, in het bijzonder Centrum en Zuid-West.

Dezelfde prognose laat verder zien dat in tegenstelling tot heel Haarlem in de stadsdelen Schalkwijk en Centrum het aantal hoogbejaarden (75+) wel toe zal nemen. In Schalkwijk gaat het daarbij in de eerstkomende jaren om zeker 10% bij de 75+ers. Dat zijn al gauw 300 personen. Gezien de huidige bevolkingssamenstelling kan verwacht worden dat deze groei na 2020 nog versterkt zal doorzetten..

7. SOCIAAL MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN

7.1 Bestaande situatie maatschappelijke voorzieningen in stadsdelen

Haarlem-Noord

Het aanbod aan maatschappelijke voorzieningen in Haarlem-Noord kenmerkt zich door enkele voorzieningen op bovenwijks niveau zoals Kennemer Gasthuis locatie Noord, de Velservoort (GGZ-instelling), enkele sportaccommodaties (ijsbaan, honkbalstadion) en het museum het Dolhuys. Het overige aanbod is vooral van betekenis op buurt of wijkniveau.

Noord kent weliswaar diverse accommodaties voor welzijnswerk, maar dit grootste Haarlemse stadsdeel kent verder een opbouw van de welzijnsstructuur die zowel kwantitatief als kwalitatief te wensen overlaat. Het aantal gebouwen en locaties in de wijken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen ontplooiën is relatief gering. Buiten het gedateerde wijkcentrum de Fjord, kent dit stadsdeel geen centrale welzijnsaccommodatie. In Delftwijk is er een activiteiten centrum voor jongeren (Delftwijk City), dat echter nog geen structureel karakter heeft. Daarnaast wordt ook in het door het Leger des Heils beheerde buurtsteunpunt Bij Bosshardt een jongerenontmoetingspunt georganiseerd. Centraal aan de Rijksstraatweg bevindt zich een loket van Loket Haarlem.

Het grote onderwijsaanbod laat geen knelpunten zien. Wel blijft, net als in heel Haarlem overigens, de fysieke vorming van brede scholen achter bij de landelijke trend. Alleen aan het Santpoorterplein is in fysieke zin sprake van een brede school waarin sport, educatie en opvang bij elkaar komen. De buurtfunctie is echter nog gering. Het aanbod aan peuterspeelzalen is op wijkniveau voldoende. Wat betreft het aantal plaatsen bij kinderdagverblijven zijn de buurten Transvaal en Frans Hals, de Indischebuurt-Zuid, de Vogelenbuurt in vergelijking met heel Haarlem ondervertegenwoordigd. Op het gebied van na- of buitenschoolse opvang blijven m.n. de buurten langs de Spaarneoevers achter.

De zorginfrastructuur laat zich kenschetsen door de eerder genoemde locatie noord van het KG, een drietal intramurale instellingen (ca. 200 verzorgingsplaatsen, ca. 170 verpleeghuisplaatsen en enige zorg in buurt) en een eerstelijnsgezondheidszorg die vooral nog bestaat uit individuele/duo of groepspraktijken. Er zijn in Ter Kleef en Te Zaanen een tweetal gezondheidscentra waar een breed pakket eerstelijns gezondheidsdisciplines in ondergebracht zijn. Ook in Delftwijk is een gezondheidscentrum. Ten aanzien van de spreiding van huisartsenpraktijken valt het op dat de wijk Westoever N. Buitenspaarne met 11.000 inwoners een witte vlek is. Ondanks de vestiging van Overspaarne op het Ripperdatterrein is wat de intramurale capaciteit betreft sprake van ondervoorziening in dit stadsdeel. Ook ontbreekt het aan kleinschalige woonzorgvormen. De locaties Schoterhof en Nieuw Delftweide met het naastgelegen winkelcentrum bieden de ingrediënten voor de inrichting van een woonzorg zone.

Opvallend en een sterk punt is de centrale ligging in dit stadsdeel van een groot sportcomplex (Noordersportpark), waar de trend is dat deze veel meer aan de randen van het stedelijk gebied zijn komen te liggen. Onderzoek in het kader van het huisvestingsplan Sport zal moeten uitwijzen of de signalen dat er een tekort is aan binnensportaccommodatie bevestigd worden.

Haarlem Centrum

Het Centrum kent een grote dichtheid aan voorzieningen. Een belangrijk deel daarvan betreft een divers aanbod aan voorzieningen van regionaal en landelijk belang. Zeker het grote aanbod aan culturele voorzieningen, niet alleen de cultuurtempels maar ook oefenruimtes en podiumplekken, is daarbij prominent aanwezig.

Om de sociaal-maatschappelijke voorzieningenstructuur goed te beoordelen, moeten de grenzen van het Centrum niet al te strikt genomen worden. Het stadsdeel zelf is relatief klein van omvang. Bij de welzijnsvoorzieningen valt het op dat zich in of vlak nabij het centrum een drietal wijkcentra of buurtsteunpunten bevinden: Binnensteeds aan de Nieuwe Groenmarkt, de Tulp in het Rozenprieel en de Til in de Leidsebuurt. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang maar ook in relatie tot andere

stadsdelen is dit een ruim aanbod. Aan het Prinsen Bolwerk is tijdelijk het jongeren centrum De Flintys gevestigd. Hiervoor dient een structurele oplossing gevonden te worden.

Het stadsdeel zelf telt twee basisscholen. In de directe nabijheid zijn een aantal andere basisscholen gelegen die het centrum ook in hun voedingsgebied hebben. De Kring is een brede school maar biedt alleen opvangfaciliteiten. Van scholen met een breder programma en/of een multifunctionele accommodatie is geen sprake. Zowel wat betreft het aantal peuterspeelzalen, plaatsen in kinderdagverblijven als naschoolse opvangmogelijkheden heeft dit stadsdeel een hoog voorzieningsniveau.

Op het gebied van de zorginfrastructuur heeft het Centrum de Janskliniek met 90 plaatsen voor verpleeghuiszorg, binnen haar grenzen. De Janshof met zorgappartementen voor zelfstandige wonenden maakt gebruik van de zorginfrastructuur van de Janskliniek. Vlak buiten het centrum bevindt zich in het Rozenprieel nog een kleinschalig complex met zelfstandige zorgwoningen, annex aan het zorgsteunpunt. De eerstelijnsgezondheidszorg bestaat uit individuele/duo of groepspraktijken. Een breder samengesteld gezondheidscentrum ontbreekt weliswaar, maar is aanwezig net buiten de grens van de wijk in de Koninginnebuurt.

Voor een aantal voorzieningen, zoals in het kader van de maatschappelijke opvang heeft Haarlem een regionale taak. Vanouds vervult het centrum van de stad daarin een belangrijke vestigingsplek.

Haarlem Zuid-West

Dit stadsdeel kent een breed samengesteld pakket aan maatschappelijke voorzieningen, waarvan een hoofdvestiging van de Hogeschool In Holland een (boven)regionale functie heeft. De overige voorzieningen zijn vooral wijkgericht waarbij overigens moeten worden aangetekend dat door de ligging aan de grens van Bloemendaal en Heemstede uitwisselingen tussen de gemeenten plaatsvinden, zeker op het gebied van onderwijs.

Vanuit welzijnsoogpunt wordt dit stadsdeel als een plusgebied aangemerkt. Het aanbod aan welzijnsvoorzieningen is dan ook beperkt. Aan de van Oosten de Bruynstraat bevindt zich een multifunctionele accommodatie waarin naast een HOED, kinderopvang en een peuterspeelzaal ook een steunpunt voor ouderen is gevestigd. In de Leidsebuurt bevindt zich het buurtcentrum de Til. Aan de randen van het stadsdeel zijn er in de aanloop naar het centrum enige voorzieningen voor maatschappelijke opvang.

Op het gebied van onderwijs is met 5 basisscholen sprake van een gemiddeld aanbod. Het ontbreekt aan een gebouwde brede schoolvoorziening. Wel hebben een welzijnsorganisatie, 2 scholen en de Stichting Kinderopvang Haarlem een samenwerkingsovereenkomst gesloten waarin zij verklaren mee te werken aan de realisatie van de Brede School Zuid West. Deze partijen vormen onderdeel van of zijn betrokken bij de clustering van functies op de locatie Leidseplein in de Leidsebuurt.

Het stadsdeel telt diverse voorzieningen voor voortgezet onderwijs. Met het aantal kinderdagverblijven scoort dit stadsdeel boven het Haarlemse gemiddelde terwijl het aanbod aan naschoolse opvang van gemiddeld niveau is.

De zorginfrastructuur kenmerkt zich door een hoog aantal eerstelijns zorgaanbieders in veelal individuele of groepspraktijken. De ruime aanwezigheid van deze praktijken heeft vooral te maken met het woonvestigingsklimaat. In het uiterste zuidwesten van het stadsdeel en tegen de binnentad aan in de Koninginnebuurt zijn twee gezondheidscentra gevestigd waarin diverse eerstelijns zorgaanbieders zijn ondergebracht.

Op het gebied van de intramurale zorgvoorzieningen is dit stadsdeel ruim vertegenwoordigd: in geen van de stadsdelen bevinden zich zoveel verzorgings- of verpleeghuizen. De 5 instellingen tellen ca. 170 verzorgingsplaatsen en ca. 335 verpleeghuisplaatsen, waarbij sprake is van ook bovenwijkse capaciteit. Vooral ten opzichte van winkelvoorzieningen liggen de instellingen geïsoleerd, hetgeen het realiseren van woonservice gebieden rond deze instellingen lastig maakt.

Haarlem Oost

Het aanbod aan maatschappelijke voorzieningen in Haarlem Oost kenmerkt zich door voorzieningen op vnl. buurt en wijkniveau. De sociaal maatschappelijke infrastructuur in Haarlem Oost heeft bestuurlijk al lange tijd aandacht. In het kader van de aanpak Zomerzone (= Haarlem Oost) zijn ontwikkelingen in gang gezet die moeten bijdragen om de sociaal economische kwetsbaarheid van Haarlem Oost te verminderen. Daarbij is ook ingesprongen op de tekorten op het gebied van de maatschappelijke voorzieningen.

Op het gebied van onderwijs is een belangrijke ontwikkeling de vergevorderde plannen om centraal in Parkwijk bij het Beatrixplein een brede school voorziening te realiseren. Sinds 1 augustus 2008 is een brede school gestart in het tot multifunctionele accommodatie getransformeerde voormalige schoolgebouw aan de Noormannenstraat.

De twee dagverblijven in de Waarderpolder niet meegerekend blijft het aantal kindplaatsen bij kinderdagverblijven en de naschoolse opvang duidelijk achter bij het gemiddelde in Haarlem. Buurten als de Oude A'damse buurt, Potgieterbuurt en van Zeggelenbuurt hebben geen enkele voorziening op dit gebied. Met uitzondering van de Potgieterbuurt zijn in alle buurten peuterspeelzaalvoorzieningen.

Het wijkcentrum het Broederhuis aan het Nagtzaamplein vervult een belangrijke rol als centraal "vast" punt in de welzijnsinfra. Rondom het Nagtzaamplein is sprake van een cluster van voorzieningen als een basisschool, peuterspeelzaal en Centrum voor Jeugd en Gezin. Buiten het Broederhuis staat in Parkwijk het gebouw de Zuidparker dat momenteel slechts beperkt gebruikt wordt. In de multifunctionele accommodatie van de brede school aan de Noormannenstraat worden welzijnsdiensten aangeboden. Het Cultureel Centrum Selimiye in Parkwijk vervult eveneens een wijkfunctie op maatschappelijk gebied.

Door de vrij recente nieuwbouw van het Reinaldahuis (40 plaatsen verpleeghuiszorg en 105 zorgappartementen) heeft de zorginfrastructuur een forse gedaanteverwisseling ondergaan. Deze instelling neemt niet alleen de intramurale capaciteit van Oost voor haar rekening, maar vervult ook een belangrijke brede wijkfunctie (wijkrestaurant, bibliotheek, diverse diensten, ontmoeting- en activiteitenruimten). Vanuit deze instelling wordt ook zorg geboden aan de bewoners van de woonzorgcomplexen het Polderhuis en Roomolen, tezamen ruim 150 verzorgingsplaatsen voor zelfstandig wonenden. Een breed samengesteld gezondheidscentrum voor eerstelijnsgezondheidszorg maakt het plaatje op deze locatie compleet. Verspreid door de wijk zijn er nog enige huisartsen en tandartspraktijken.

Het stadsdeel kent geen eigen grote sportaccommodaties. Wel zijn er een aantal kleinere voorzieningen, met een sterk buurtgebonden karakter. Het centraal in de wijk gelegen DSK terrein, met een belangrijke functie voor de A'damse buurt is weer in gebruik genomen na een volledige renovatie. Verspreid door de wijk liggen enkele aan scholen verbonden gymzalen.

Schalkwijk

De stedenbouwkundige opzet van dit stadsdeel laat een opbouw zien in 4 wijken, met een van origine sterk wijkgebonden voorzieningenstructuur. Dat is nog altijd goed te herkennen.

Het aanbod aan maatschappelijke voorzieningen in Schalkwijk kenmerkt zich door enkele voorzieningen op bovenwijks niveau zoals het Kennemer Gasthuis, Zuiderpoort (GGZ-instelling), enkele verpleeg- en verzorgingshuizen en enkele scholen voor voortgezet onderwijs. Het overige aanbod is vooral van betekenis op stadsdeel of buurtniveau.

De welzijnsinfrastructuur bestaat uit 3 wijkcentra verspreid over Europa-, Boerhaave- en Meerwijk. Het centrum in Meerwijk is opgenomen in de nieuwe brede school voorziening in Meerwijk centrum. Daarnaast zijn er nog enkele accommodaties die specifiek gericht zijn op een bepaalde doelgroep, zoals Prisma in Europawijk. In Meerwijk Centrum wordt nog een jongeren centrum gerealiseerd. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is gehuisvest in de Athenestraat. Tevens bevindt zich in Schalkwijk de centrale vestiging van Loket Haarlem.

In Europawijk bevindt zich een speeltuin terwijl sinds kort ook in Boerhaavewijk in de multifunctionele zone aan de Floris van Adrichemlaan een speeltuin is ingericht. In het zuidelijk deel van Schalkwijk (Molenwijk/Meerwijk) ontbreekt een dergelijke voorziening.

Wat basisonderwijs betreft kent Schalkwijk een aanbod van 11 basisscholen en 2 scholen voor speciaal onderwijs. In kwalitatief opzicht voldoen de schoolgebouwen niet altijd meer. Buiten de Brede School Meerwijk is nog geen sprake van in fysieke zin brede scholen. Er zijn diverse scholen voor voortgezet onderwijs (VMBO), waarvoor momenteel centrale nieuwe huisvesting komt naast de locatie 023 langs de Schipholweg. Voor het Teylercollege komt ook nieuwe huisvesting, waarbij uitgangspunt is dat dit in het stadsdeelhart (Schalkstad) gerealiseerd kan worden. Verspreid over de wijken is er een ruim aanbod van voorzieningen die zich richten op de opvang van kinderen (kinderdagverblijven) en peuterspeelzalen. Buitenschoolse opvang is relatief minder aanwezig in Schalkwijk.

Voorzieningen op het gebied van gezondheidszorg variëren van individuele praktijken tot grote zorglocaties met een stedelijke of regionale functie. In Boerhaave ontbreekt een eerstelijns(huisarts)voorziening. Naast enkele groepspraktijken bevindt zich in Meerwijk een breed samengesteld gezondheidscentrum.

Het aantal plaatsen bij de intramurale zorginstellingen (> 600 plaatsen) komt ruimschoots uit boven de voor Schalkwijk zelf benodigde capaciteit van ca. 500 in 2020. De kern van de extramuralisering is de zorg dicht bij de mensen te brengen in hun vertrouwde woonomgeving. Dat betekent onherroepelijk een zekere afbouw van capaciteit in Schalkwijk. In Europawijk bevindt zich het Anton Pieck Hofje, een kleinschalig complex voor beschermd wonen.

Aan de westrand van het stadsdeel bevinden zich enkele grote sportaccommodaties. Door Schalkwijk heen zijn er diverse sport- of gymzalen. In lang niet alle gevallen vervullen deze de wijkfunctie die verwacht mag worden.

7.2 Waardering huidige situatie

Voor een overzicht van de sociaal-maatschappelijke voorzieningen binnen Haarlem is uitgegaan van de inventarisatie die gedaan is in het kader van het Structuurplan. Deze is geactualiseerd naar de huidige stand van zaken (zie kaartenbijlage).

Een indicatie van de “waardering” van het huidige aanbod kan verkregen worden door inzicht te verkrijgen in de ambities met ruimtelijke gevolgen als gevolg van bestaand gemeentelijk beleid. De belangrijkste ruimtelijke ambities zijn:

Beleidssterrein	Ruimtelijke ambities volgens bestaand beleid
Onderwijs en kinderopvang *)	- uitbreiding voorzieningen buitenschoolse opvang - aanpassing accommodaties aan nieuwe onderwijsconcepten; multifunctionele schoolgebouwen - uitbreiding kinderopvang koppelen aan basisscholen
(Gezondheids)zorg	- kleinschalige wijkgerichte woonzorg voorzieningen
Welzijn en maatschappelijke opvang	- nog 3 centra voor Jeugd en Gezin - structurele oplossing voor Delftwijkcity en Flintys Centrum - 3 jongerencentra in Oost en Schalkwijk - dependances Loket Haarlem in de vorm van buurtservicepunten - diverse voorzieningen voor maatschappelijke opvang waaronder: - woningen voor oudere daklozen - diverse vormen van begeleid wonen - opvangvoorziening de Herberg (vervanging)
Sport en recreatie	- functiemenging en gebruikintensivering op sportclusters;

	- sport stimuleringsfaciliteiten in de buurt - multifunctionele sportvoorzieningen
Cultuur	- vorming Centrum voor Cultuureducatie en Vrije Tijd - werk-, atelier- en oefenruimtes buiten het Centrum

*) excl. uitbreiding bestaande schoolgebouwen of vervangende nieuwbouw

Verder spelen nog (ambtelijke) discussies over een unilocatie voor speciaal onderwijs, een voedselbank, speeltuin in zuidelijk Schalkwijk, een andere locatie voor hoofdvestiging Stadsbibliotheek.

8. MOGELIJKE VOORZIENINGEN TOT 2020 PER STADSDEEL

Noord

- herstructurering welzijn
- 2 Centra voor Jeugd en Gezin (Cronje, Delftwijk)
- 1 jongerencentrum
- dependances Loket Haarlem
- nog 2 brede scholen (incl. sportplein)
- forse capaciteitsuitbreiding kinderdag en buitenschoolse opvang
- 200 woningen kleinschalig intra/extra muraal (helft is toevoeging)
- 400 woningen zelfstandig wonen + zorginfra (helft is toevoeging)
- nog 2 gezondheidscentra
- ateliers & oefenruimte voor kunst/cultuur

Centrum

- herstructurering welzijn
- 1 flintys
- voedselbank, maatschappelijke opvang
- dependance Loket Haarlem
- uitbreiding capaciteit KDV
- 30-50 woningen zelfstandig wonen + zorginfra
- 1 gezondheidscentrum

Zuid-West

- dependance Loket Haarlem
- 1 Centrum voor Jeugd en Gezin
- 2 of 3 brede scholen (incl. sportplein)
- uitbreiding capaciteit BSO
- 150 woningen kleinschalige woonvormen (modernisering)
- 250 woningen zelfstandig wonen + zorginfra (=150 extra)
- nog 1 of 2 gezondheidscentra

Oost

- herstructurering welzijn
- 1 locatie voor tieners en jongeren
- dependances Loket Haarlem
- nieuwe brede school Parkwijk en aan v. Zeggelenplein
- nog 100-150 woningen zelfstandig wonen + zorginfra
- nog 1 gezondheidscentrum
- 1 centrum voor cultuureducatie en vrije tijd
- ateliers en oefenruimten voor kunst & cultuur

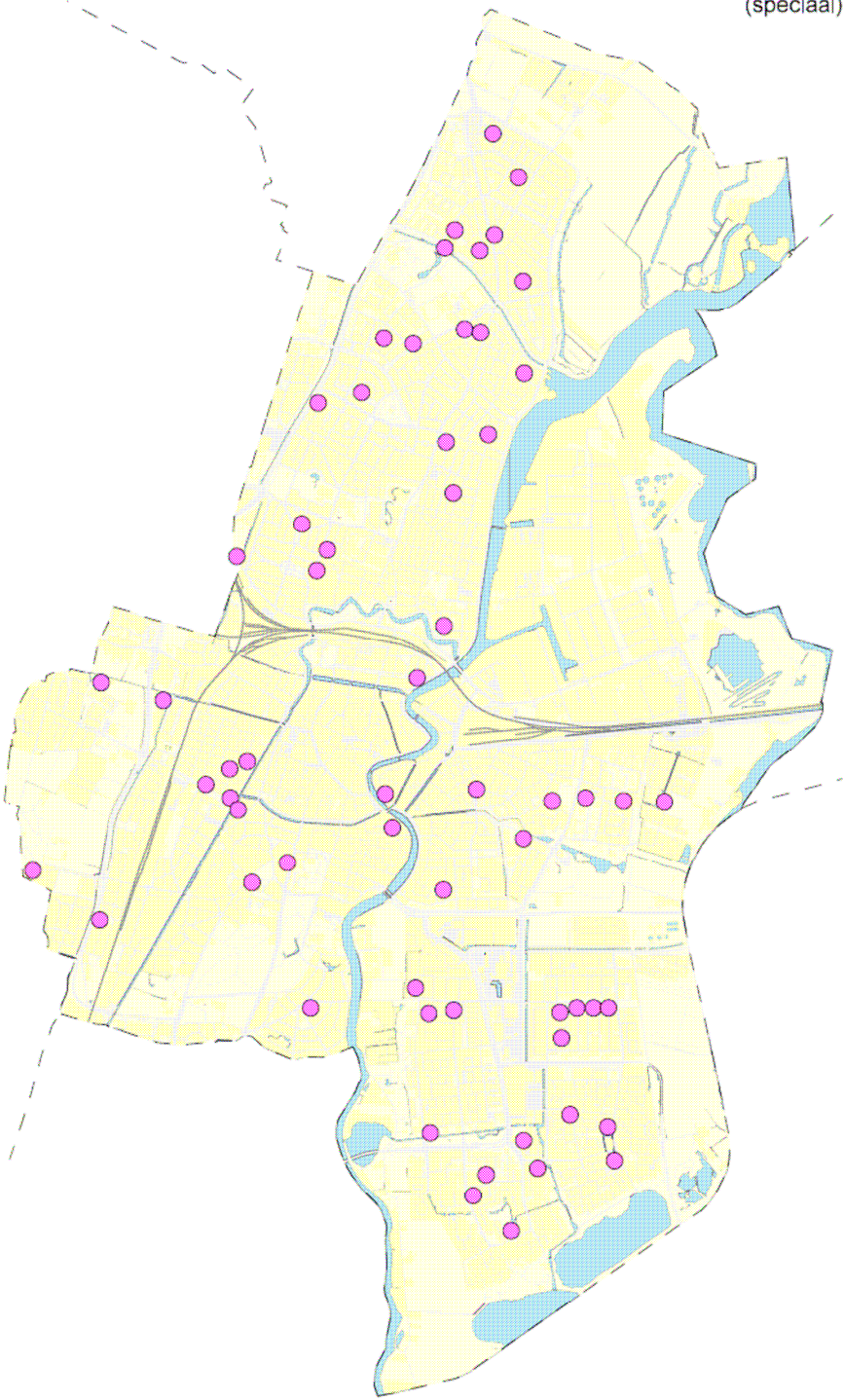
Schalkwijk

- nieuwe opbouw welzijnsinfra met 2 "community centers" en 1 steunpunt in mfa, verschuiving van vaste eigen accommodaties naar ruimtes die op flexibele huurbasis worden ingezet
- dependances loket Haarlem
- een speeltuin in Meerwijk/Molenwijk
- naast nieuwe brede school in Europawijk en in Boerhaavewijk, ruimte voor 1 brede school in Molenwijk
- aanvulling met breed gezondheidscentrum in Boerhaavewijk
- ombouw van huidige intramurale zorginfrastructuur, kleinschalig wijkgericht aanbod van 150 plaatsen beschermd wonen en 350 woningen verzorgd wonen in heel Schalkwijk
- een nieuw centrum voor Cultuureducatie en Vrije Tijd
- oefenruimtes/ateliers

Voor vormen van maatschappelijke opvang komt in feite ieder stadsdeel in aanmerking.

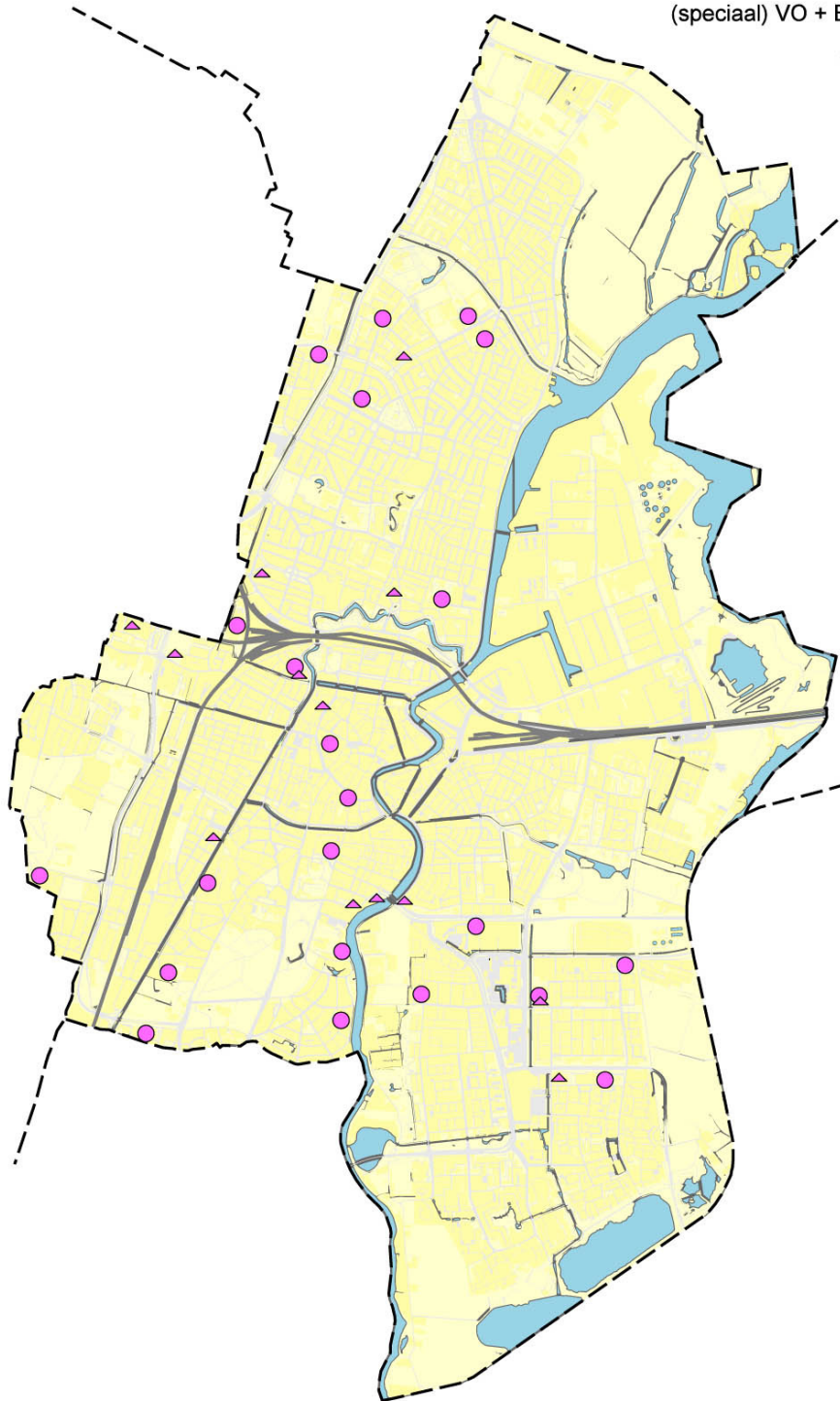
Deel C Kaartenbijlage

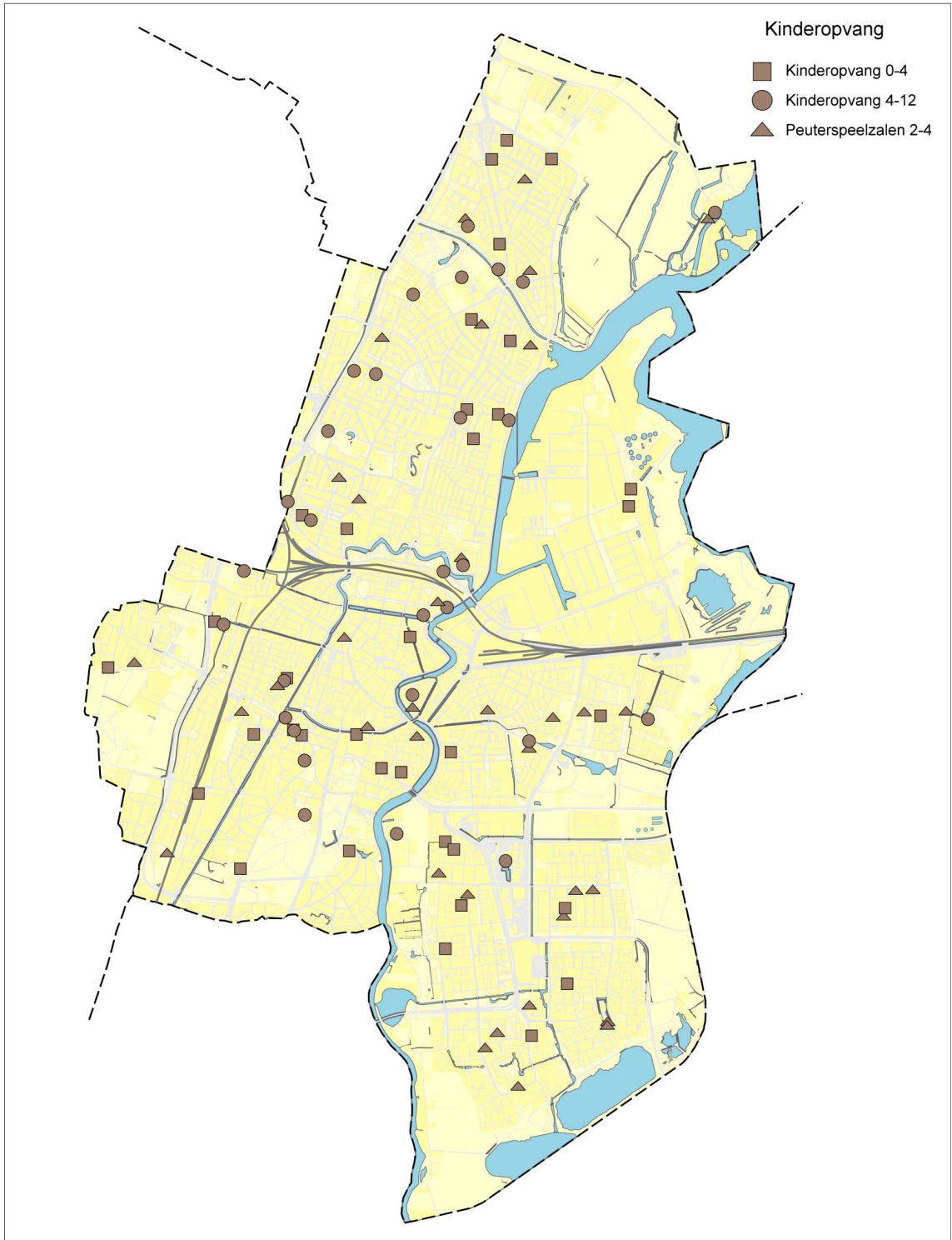
(speciaal)Basisonderwijs

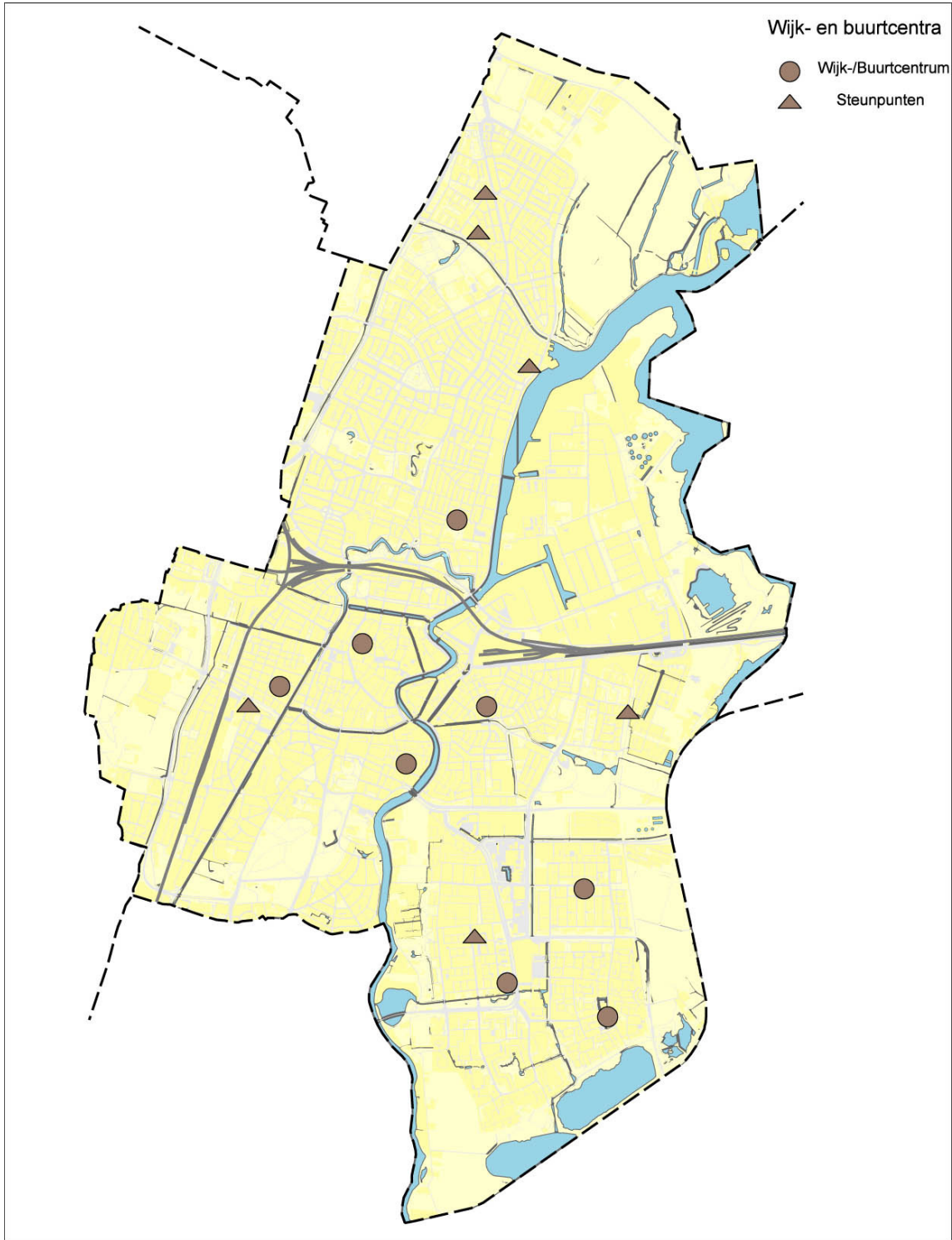

(speciaal) VO + Beroepsonderwijs

- (speciaal) VO
- ▲ Beroepsonderwijs

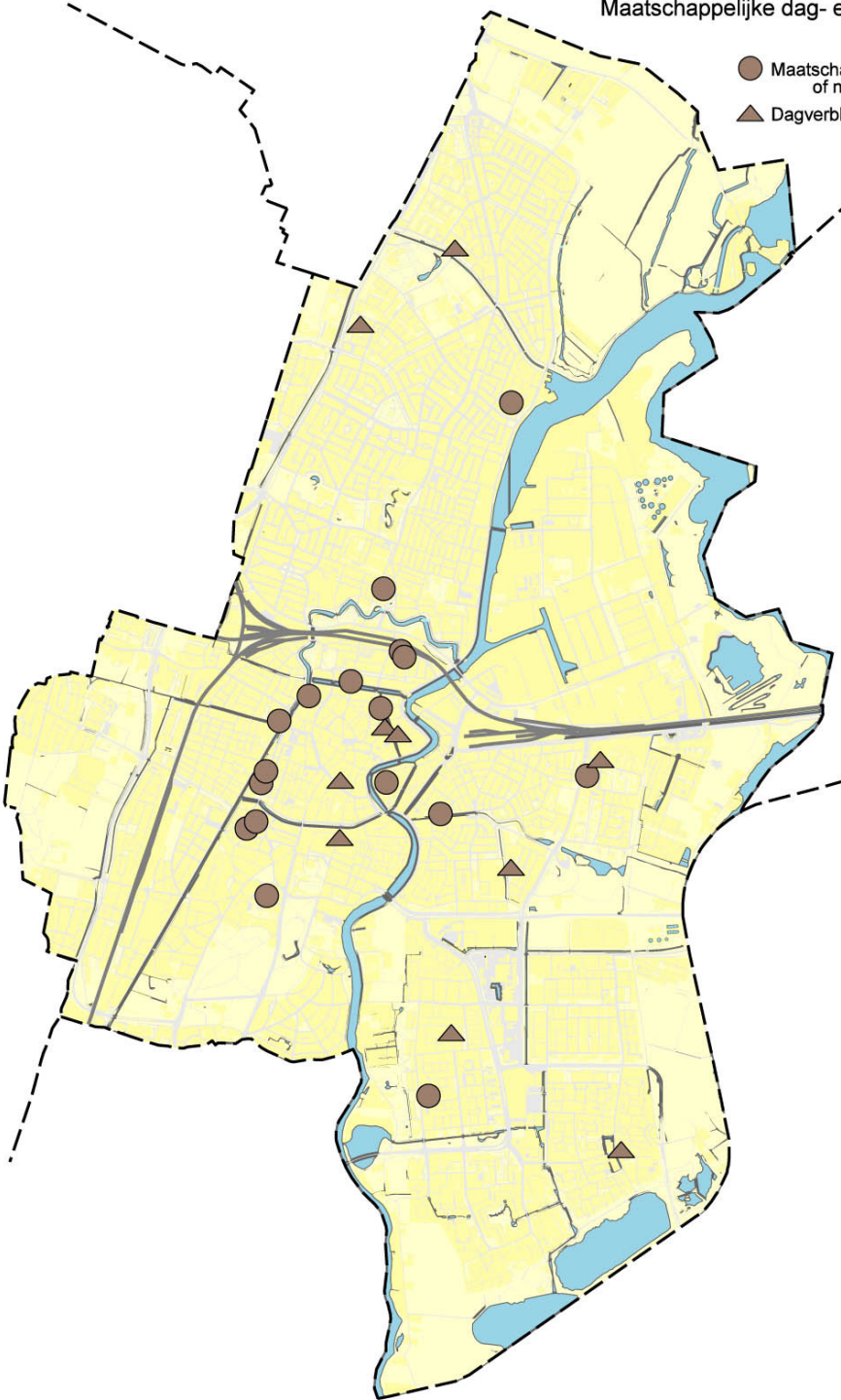

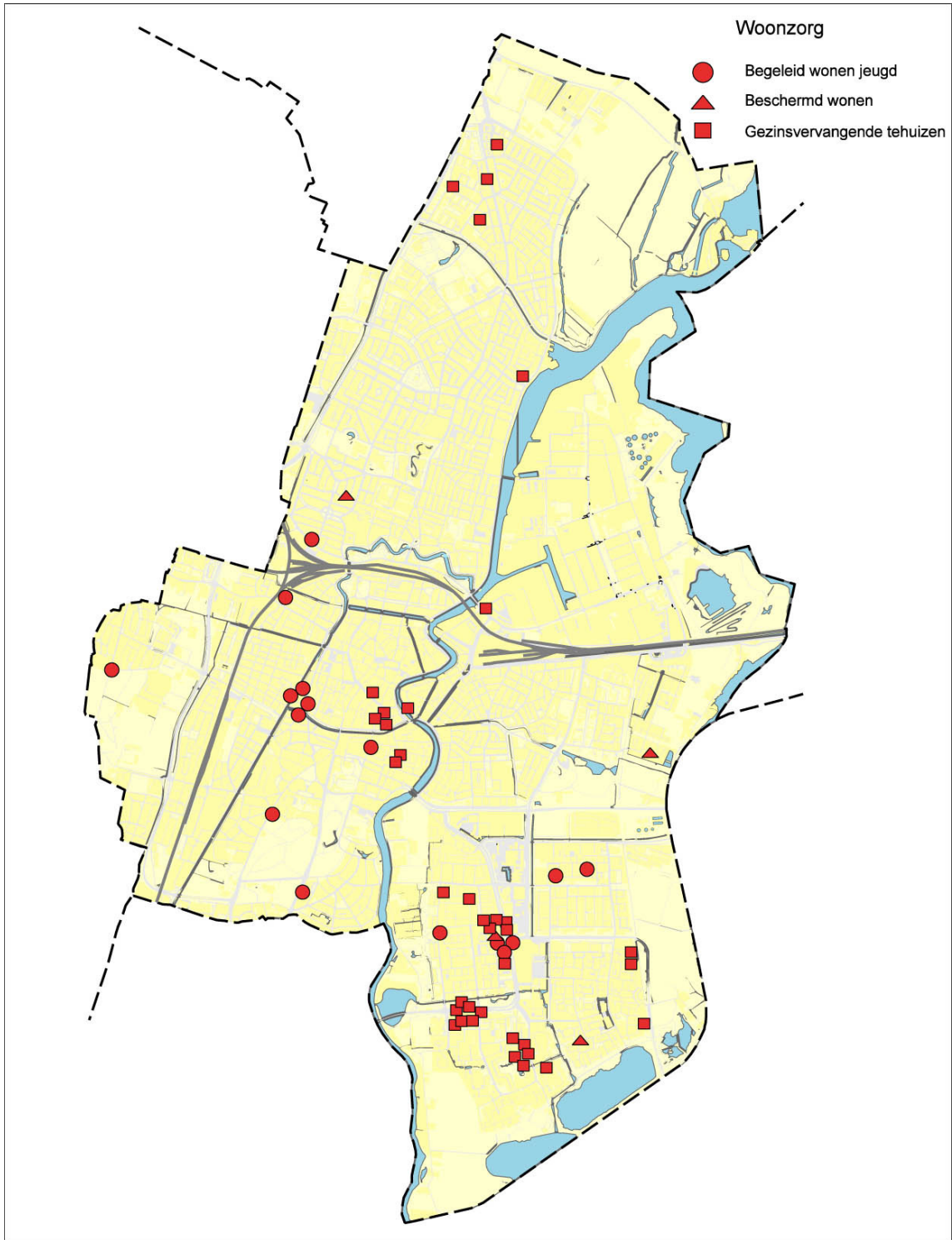

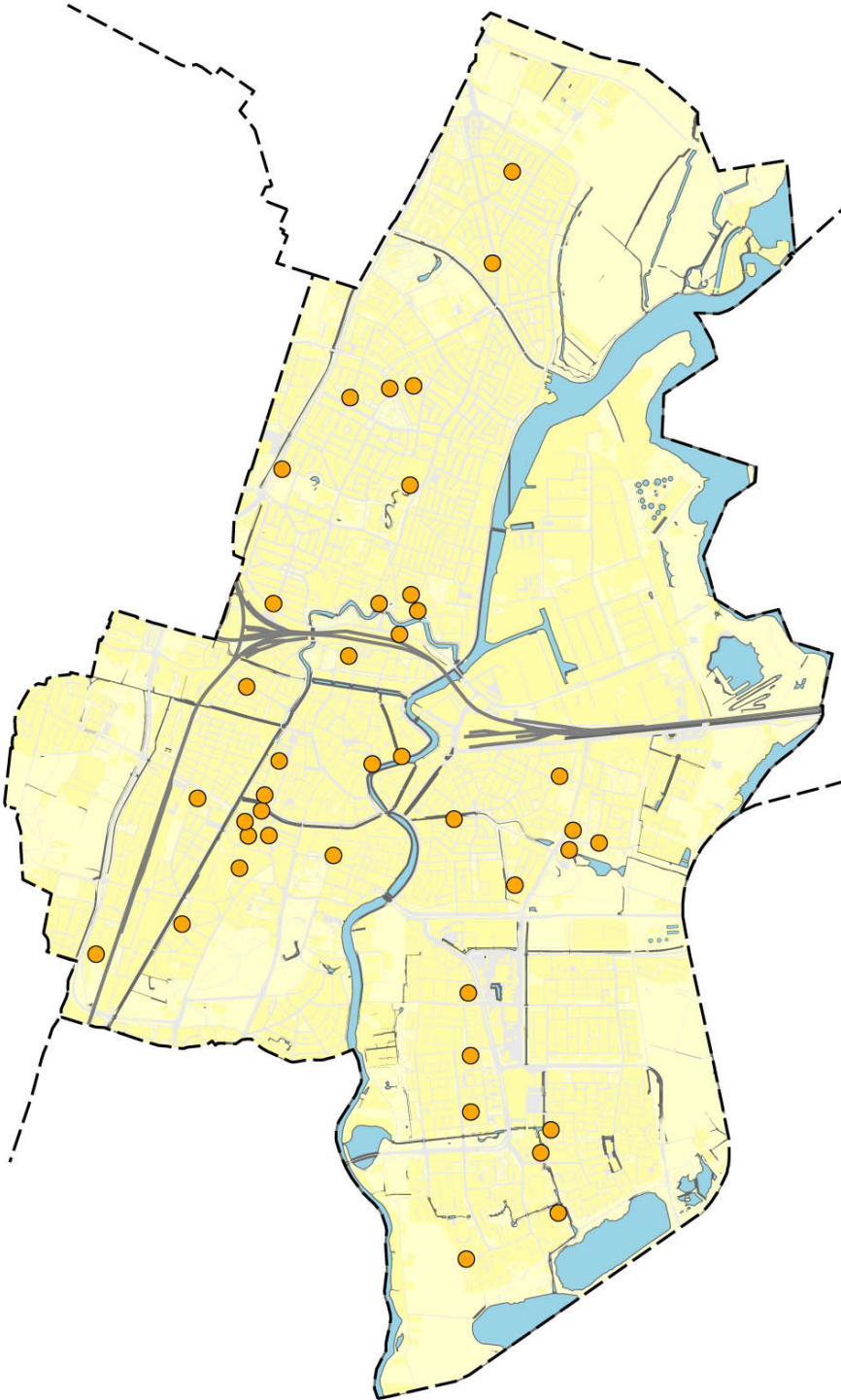

Maatschappelijke dag- en nachtopvang

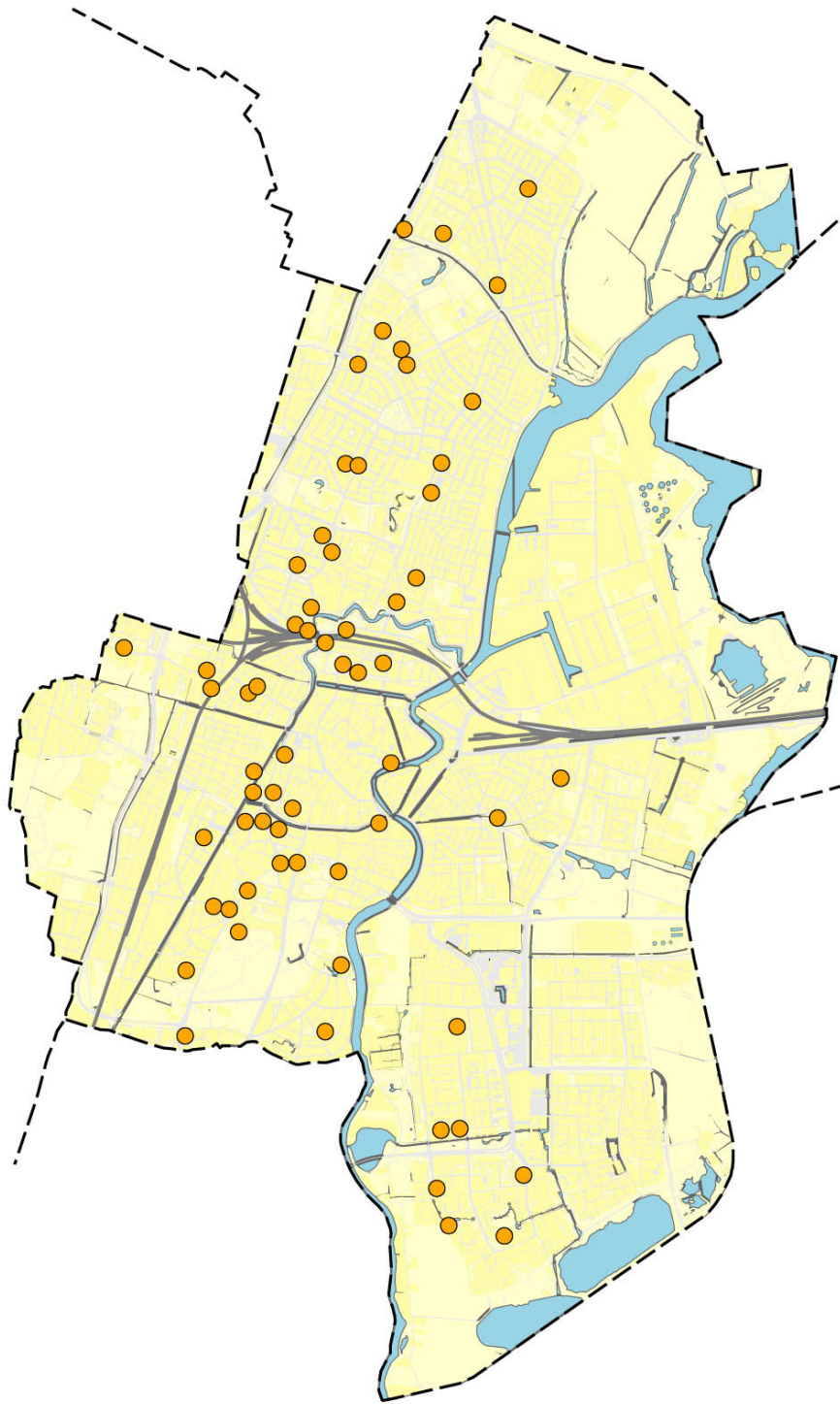
- Maatschappelijke dag- en of nachtopvang
- ▲ Dagverblijven gehandicapten

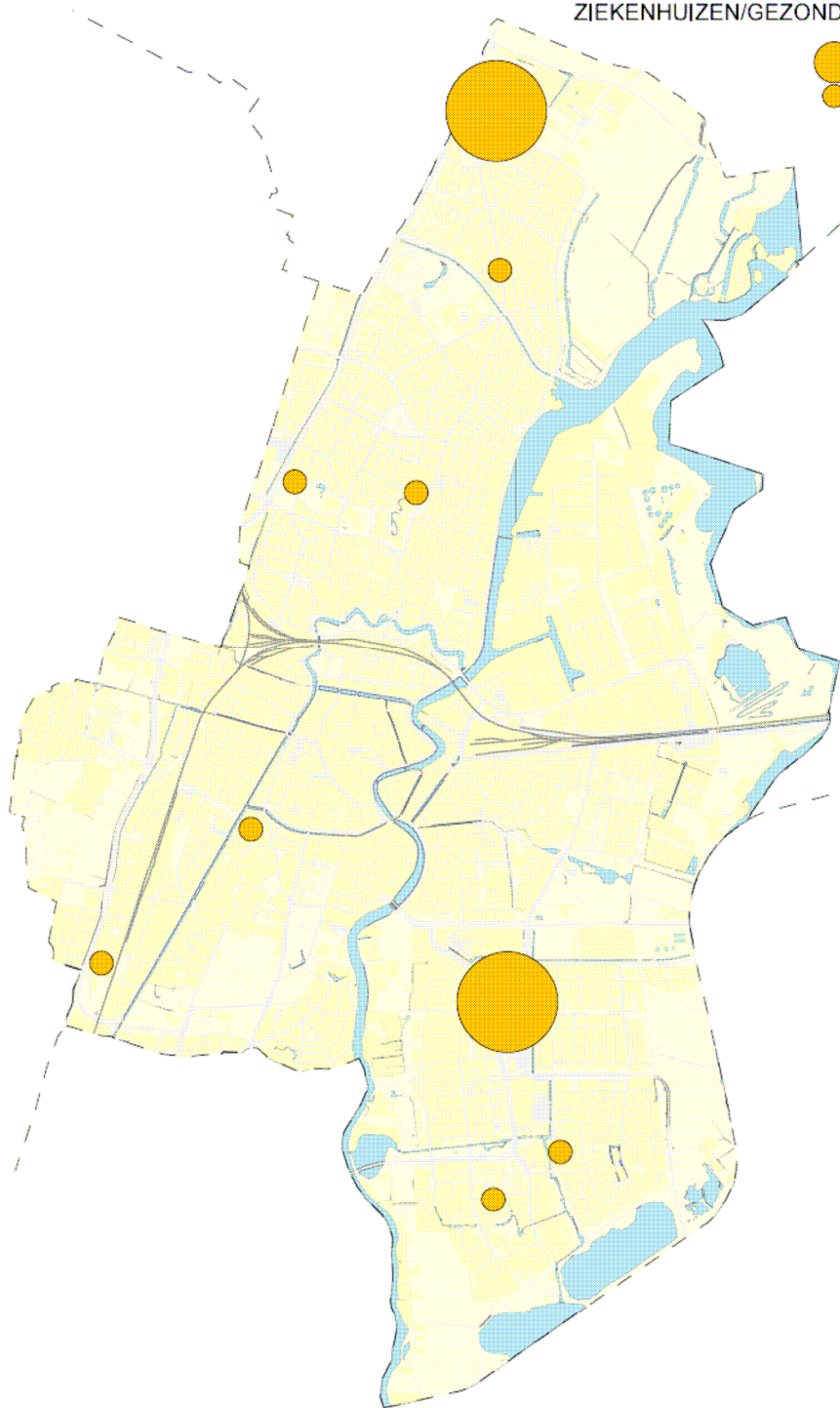

Tandartsen

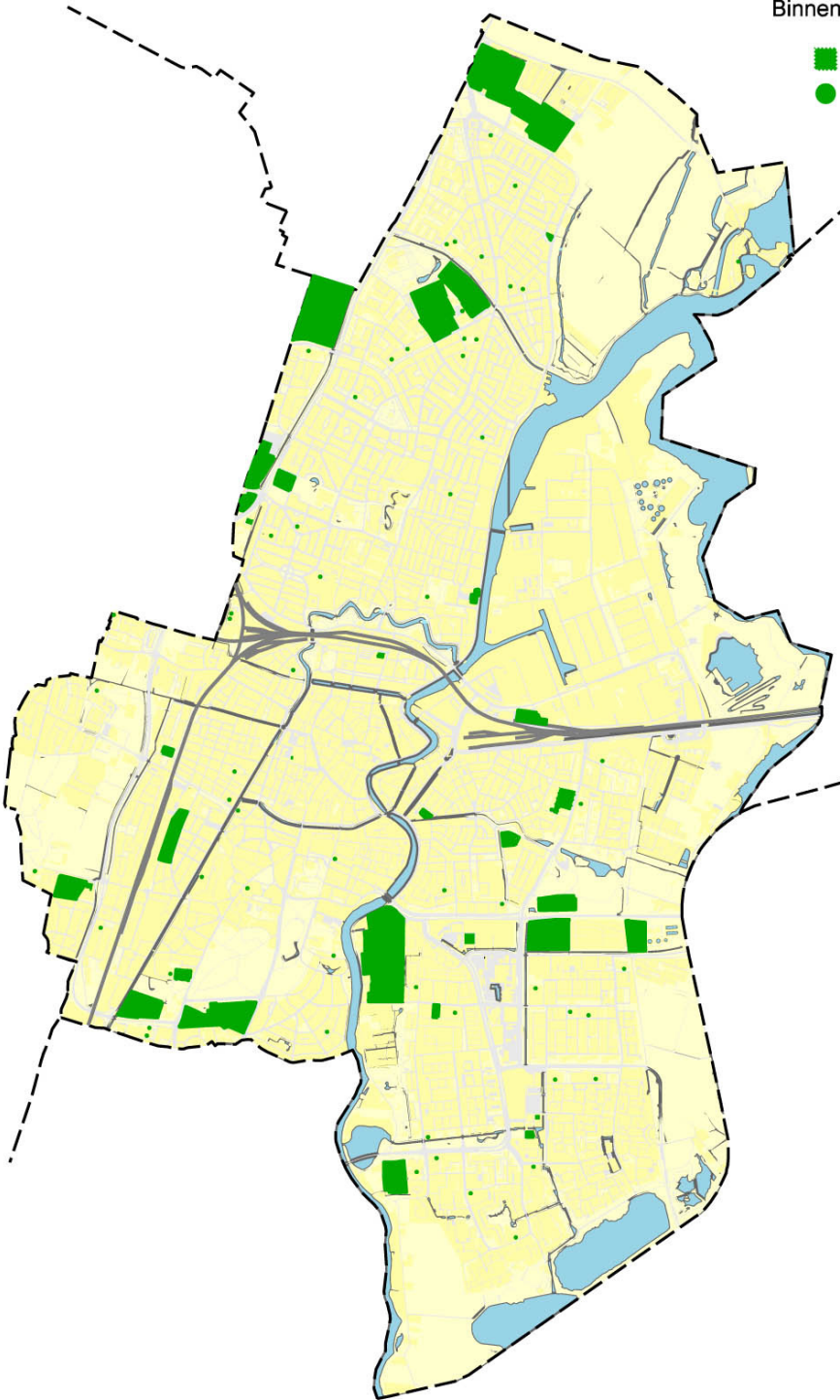
ZIEKENHUIZEN/GEZONDHEIDSCENTRA

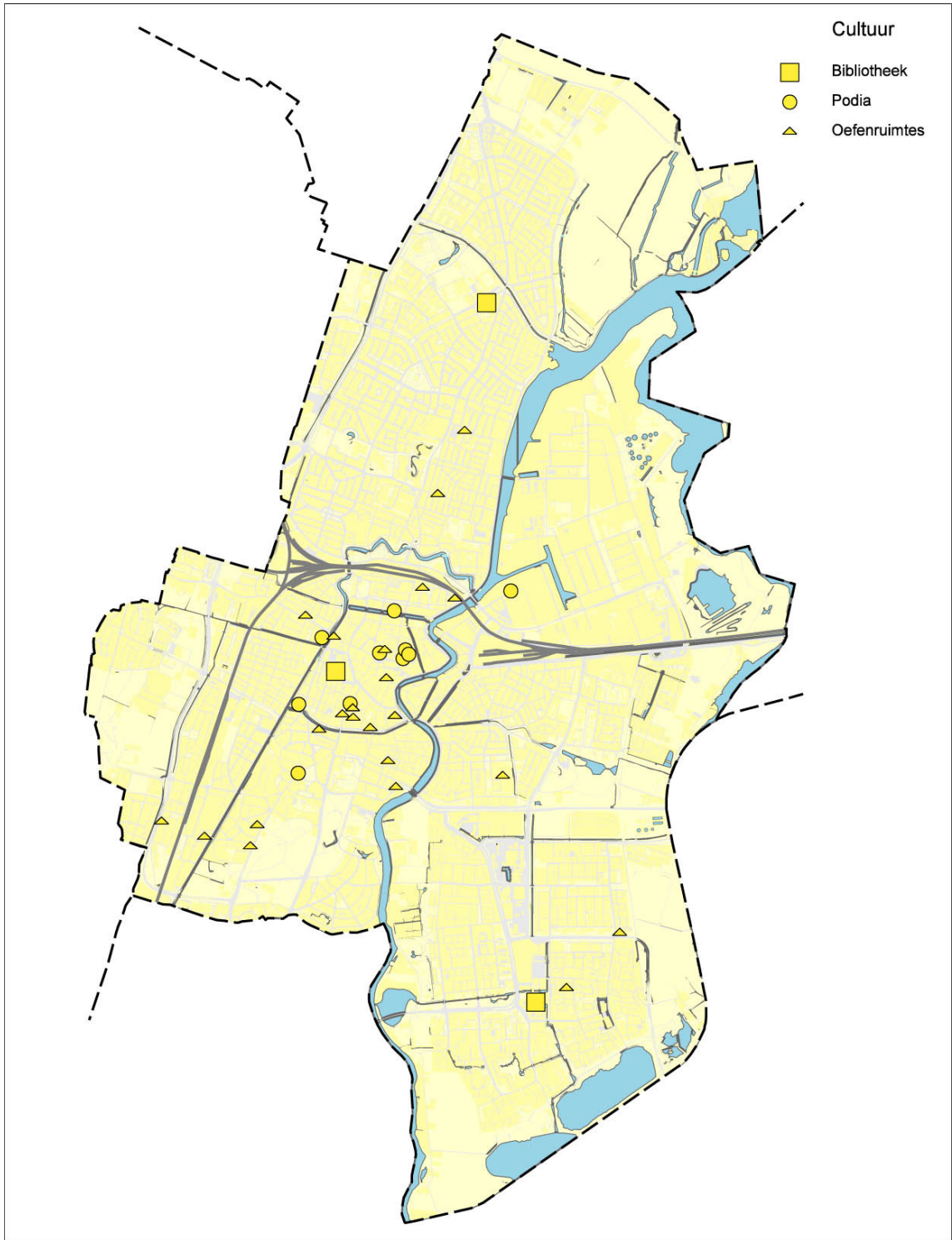
- Ziekenhuis
- Gezondheidscentrum

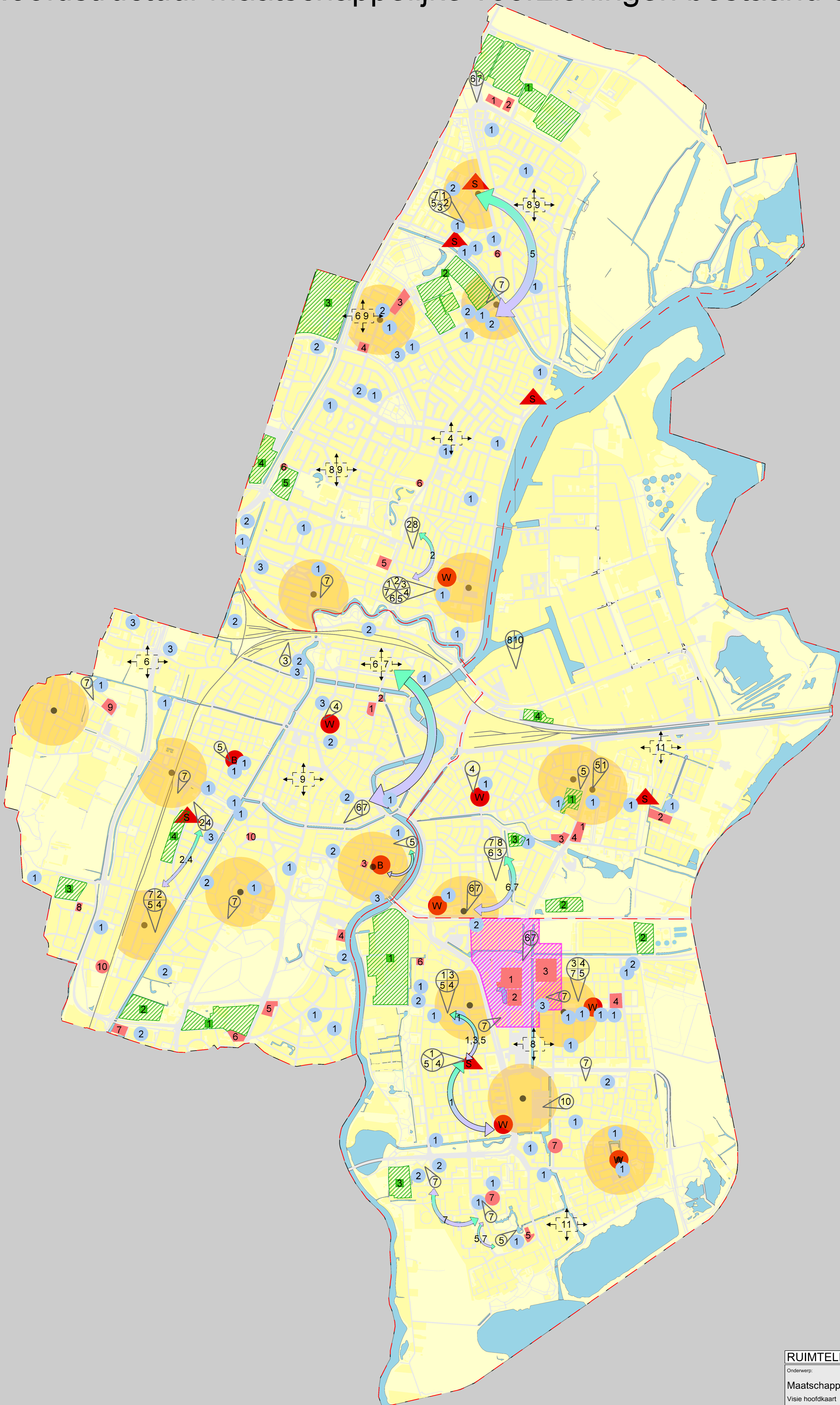
Binnen- en Buitensport

- Buitensport
- Binnensport

Hoofdstructuur maatschappelijke voorzieningen bestaand en toekomst

- LEGENDA**
- Gebiedsgrens
- LEGENDA NOORD**
- Bestaand**
- Wijk- / Buurten
 - ▲ Steunpunt
 - Onderwijs
 - 1) (Speciaal) basisonderwijs
 - 2) Voortgezet (speciaal) onderwijs
 - 3) (Hoger) beroepsonderwijs
 - Zorgvoorzieningen
 - 1) Kernamer Gasthuis Noord
 - 2) Veldepoort
 - 3) Scholierhof
 - 4) Doffewede
 - 5) Overspasse
 - 6) 1e lijns gezondheidscentra
 - Sportaccommodaties
 - 1) v.d. Aart
 - 2) Noordensportpark
 - 3) Pin Muler
 - 4) IJbaan - Cios
 - 5) Kievertaan
- Wensen en Kansas**
- Kansencollocatie of zoekgebied
- 1) Wijkcentrum
 - 2) Centrum jeugd en gezin
 - 3) Jongerencentrum
 - 4) Loket Haarlem
 - 5) Brede school (incl. buitenschoolse opvang)
 - 6) 1e lijns gezondheidscentrum
 - 7) Klenschalige woonzorg
 - 8) Ateliers / oefenruimte
 - 9) Kinderdagopvang
- Wisselwerking (of)of
- Woonservicezone. Loopafstand 250m (van winkelcentrum)
- LEGENDA CENTRUM ZUID-WEST**
- Bestaand**
- Wijk- / Buurten
 - ▲ Steunpunt
 - Onderwijs
 - 1) (Speciaal) basisonderwijs
 - 2) Voortgezet (speciaal) onderwijs
 - 3) (Hoger) beroepsonderwijs
 - Zorgvoorzieningen
 - 1) Jansinklaik
 - 2) Janshof
 - 3) de Roo
 - 4) Spaar en Hout
 - 5) Zuidhout
 - 6) St. Jacob in de Hout
 - 7) Housteren
 - 8) Parkzicht
 - 9) de Binkert
 - 10) 1e lijns gezondheidszorg
 - Sportaccommodaties
 - 1) Emulaan
 - 2) Eindhoven
 - 3) Epenster
 - 4) v. Oosten de Bruijstraat
- Wensen en Kansas**
- Kansencollocatie of zoekgebied
- 1) Wijkcentrum
 - 2) Centrum jeugd en gezin
 - 3) Jongerencentrum
 - 4) Loket Haarlem
 - 5) Brede school (incl. opvang)
 - 6) 1e lijns gezondheidscentrum
 - 7) Klenschalige woonzorg
 - 8) Kinderopvang
- Wisselwerking (of)of
- Woonservicezone. Loopafstand 250m (van winkelcentrum)
- LEGENDA OOST**
- Bestaand**
- Wijk- / Buurten
 - ▲ Steunpunt
 - Onderwijs
 - 1) (Speciaal) basisonderwijs
 - 2) Voortgezet (speciaal) onderwijs
 - 3) (Hoger) beroepsonderwijs
 - Zorgvoorzieningen
 - 1) Reinaldus
 - 2) Het Polsterhuis
 - 3) Rozenburg
 - 4) 1e lijns gezondheidscentrum
 - Sportaccommodaties
 - 1) DSK
 - 2) Reinalduspark
 - 3) Zornstraat
 - 4) Oudeweg
- Wensen en Kansas**
- Kansencollocatie of zoekgebied
- 1) Wijkcentrum
 - 3) Jongerencentrum
 - 4) Loket Haarlem
 - 5) Brede school (incl. opvang)
 - 6) 1e lijns gezondheidscentrum
 - 7) Klenschalige woonzorg
 - 8) Ateliers / oefenruimte
 - 10) Centrum voor cultureel-educatie en vrije tijd
 - 11) Unilocatie speciaal onderwijs
- Wisselwerking (of)of
- Woonservicezone. Loopafstand 250m (van winkelcentrum)
- LEGENDA SCHALKWIJK**
- Bestaand**
- Wijk- / Buurten
 - ▲ Steunpunt
 - Onderwijs
 - 1) (Speciaal) basisonderwijs
 - 2) Voortgezet (speciaal) onderwijs
 - 3) (Hoger) beroepsonderwijs
 - Zorgvoorzieningen
 - 1) Kernamer Gasthuis
 - 2) Zuidpoort
 - 3) Boerhaave
 - 4) Schalkwede
 - 5) Moorburg
 - 6) Anton Plachhof
 - 7) 1e lijns gezondheidscentra
 - Sportaccommodaties
 - 1) Noord Schalkwijkweg
 - 2) Boerhaave Oost
 - 3) Zwemmerslaan
- Wensen en Kansas**
- Kansencollocatie of zoekgebied
- 1) Wijkcentrum
 - 3) Jongerencentrum
 - 4) Loket Haarlem
 - 5) Brede school (incl. opvang)
 - 6) 1e lijns gezondheidscentrum
 - 7) Klenschalige woonzorg
 - 8) Ateliers / oefenruimte
 - 9) Speelruimte
 - 10) Centrum voor cultureel-educatie en vrije tijd
 - 11) Speelruimte
- Wisselwerking (of)of
- Woonservicezone. Loopafstand 250m (van winkelcentrum)
- Gezondheidspark